



Styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds berättelse över fondens verksamhet och förvaltning under år 2006

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	1
Vd-kommentar	3
Tillträdande vd	6
Den forskningsstödande verksamheten	7
Arbetsätt	7
Overheadkostnader.....	8
Uppföljning och utvärdering	9
<i>Projektuppföljning</i>	9
Anslag till forskningsprojekt och infrastrukturellt stöd	13
Anslag till forskningsinitiering.....	15
Forskarskolor	23
Postdoktorala satsningar.....	28
Områdesgrupper.....	39
Samarbete med riksdagen.....	47
Internationella engagemang	48
Förvaltningsberättelse	57
Stiftelsens ändamål och stadgar	57
Årets verksamhet.....	58
Resultat och avkastning.....	60
Finansiell ställning	63
Finansiellt resultat	63
Den finansiella verksamheten – tio år i sammandrag.....	64
<i>Tabell 1. Finansiellt resultat (KSEK)</i>	67
<i>Resultaträkning (KSEK)</i>	68
<i>Balansräkning (KSEK)</i>	69
<i>Kassaflödesanalys (KSEK)</i>	71

Redovisnings- och värderingsprinciper	72
Värdering materiella anläggningstillgångar	72
Värdering finansiella anläggningstillgångar	72
Värdering omsättningstillgångar	73
Värdering skulder	73
Beviljade forskningsmedel	73
Eget kapital	74
Noter (belopp i KSEK)	75
Donationernas marknadsvärde (belopp i KSEK)	92

Vd-kommentar

Debatten om humanioras och samhällsvetenskapernas ställning som tog fart under år 2005 i kölvattnet av den förra forskningspolitiska propositionen har fortsatt med stor intensitet även under 2006. I nära samarbete med Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien (KVHAA) och Vetenskapsrådets ämnesråd för humaniora och samhällsvetenskap har Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond under 2006 försökt bidra till att på en bred front skapa en djupare förståelse i samhället för behovet av kvalificerad intellektuell reflexion om sådana frågor som är betydelsefulla för vår civilisations fortsatta utveckling.

I Tvärsnitt 1:06 framhöll jag bl.a. följande: ”Vi vet inte alltid i förväg när vår kunskap behövs, ej heller vilken sorts kunskap som kommer att behövas. Därför behöver vi en kunskapsbank, en reservoar att ösa ur i kritiska lägen, men också som bidrag till den fortgående uppbyggnaden av både materiell och immateriell livskvalitet. Perspektiven behöver djupna mot det som vi vågar kalla vishet.” Humanistisk och samhällsvetenskaplig ”forskning kan ge förståelse för och lösningsförslag till akuta frågor i tiden. Hur hade krisen i Irak bättre kunnat hanteras om kulturfrågorna hade varit mer integrerade i den strategiska analysen?”

Fredagen den 22 december 2006 kunde en glädjestrålande EU-kommissionär Janez Potocnik på sin hemsida med stolthet förmedla att EU:s sjunde ramprogram för FoU, inkluderande ett europeiskt forskningsråd, nu kunde utannonsera forskningsmedel om ca 4 miljarder euro fördelade på 42 utpekade teman/områden.

Detta var också en glädjefull dag för oss inom RJ som under mer än 5 år mycket aktivt medverkat i opinionsbildningen för inrättandet av ett europeiskt forskningsråd. Den blev inte mindre glädjefull efter att vi samtidigt fick beskedet om att Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond för sina insatser till stöd för europeisk forskning hade hedrats med Academia Europaeas nionde guldmedalj. Det är med stor glädje som denna fina hedersbetygelse kommer att mottas den 9 september vid årsmötet 2007 i Toledo, Spanien.

Det är min förhoppning att det europeiska forskningsrådet ska inspirera och sporra våra humanister och samhällsvetare till att i ökad omfattning, själva eller i samverkan med nordiska och utomnordiska kolleger, konkurrera om detta betydelsefulla tillskott av forskningsresurser. En gränsöverskridande forskningsorientering kommer dessutom att verka kvalitetsutvecklande. Den internationella anknytningen av framför allt den humanistiska forskningen behöver förstärkas och förbättras. En sådan utveckling kommer även att framtvinga både relevanta kvalitetskriterier och en ny publiceringsstruktur, bättre anpassad för humaniora och samhällsvetenskap.

Min bedömning är emellertid att det nya ramprogrammet och medlemslänarnas egna nationella budgetar inte kommer att, i varje fall inte under över-

skådlig tid, skapa förutsättningar för att Europa ska kunna konkurrera med andra jämförbara kunskapsekonomier, t.ex. USA och de expansiva regionerna i Asien. För detta krävs även en utveckling till förmån för en annan "donationskultur" i Europa. Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond har därför aktivt medverkat i en av EG-kommissionen tillsatt expertgrupp om stiftelsernas roll i finansieringen av Europas FoU. Gruppen har haft i uppdrag att identifiera och definiera vilka mått och steg som bör tas nationellt och på EU-nivå för att dels främja tillkomsten av flera privata stiftelser, dels bereda väg för att ytterligare donationer tillförs existerande stiftelser som stöder forskning och utveckling. Rapporten "Giving More for Research in Europe" presenterades under ledning av kommissionären Potocnik vid en konferens den 27–28 mars 2006 i Bryssel. Även i vårt land behövs nya impulser till finansieringen av forskning och till forskningens infrastruktur, som tenderar att bli alltmer kostnadskrävande. I detta sammanhang vill jag passa på att erinra om att RJ:s stadgar medger möjligheter för ytterligare donationer.

RJ:s gränsöverskridande orientering har fortsatt under det år som förflutit. Året inleddes med en workshop i Rio de Janeiro den 9–10 januari i samarbete med rektor Candido Mendes, från universitetet med samma namn och avslutades med ett internationellt expertsymposium den 6–7 december i Washington betitlat "Worldviews, International Relations and Globalisation" i samarbete med Utrikesdepartementet i den nya ambassadbyggnaden, House of Sweden.

Mitt under sommaren gjordes däremellan en betydelsefull satsning för att utveckla samarbetet med Kina. I anslutning till Ostindiefararen Göteborgs ankomst till Kanton (Guangdong) anordnades den 20–21 juli 2006 ett Bernhard Karlgren-symposium tillsammans med Göteborgs universitet och SCAS i Uppsala. Medarrangörer på den kinesiska sidan var Chinese Academy of Social Science, Guangdong Academy of Science och University of Guangdong. Alla parter var överens om att symposiet blev framgångsrikt. Man enades därför om att detta symposium borde följas av ett motsvarande arrangemang i Göteborg under nästkommande år.

Denna vd-kommentar är min sista efter 14 års arbete som vd. Tack vare ett betydelsefullt kapitaltillskott (1,5 miljarder kronor) för kulturvetenskaplig forskning 1994 och en mycket skicklig finansförvaltning under alla år efter det att fonden fick en självständig kapitalförvaltning (1988), har RJ kommit att få en viktigare roll i finansieringen av humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning. Under mitt första verksamhetsår, 1993, uppgick vårt kapital till ca 2 miljarder kronor med en utdelning av totalt 60 miljoner kronor, varav endast 13 miljoner kronor kunde ges till nya projekt. Vid utgången av 2006 uppgick våra samlade tillgångar till 10 miljarder kronor, och under året kunde inte mindre än 327 miljoner kronor beviljas till nya program, projekt och infrastrukturella insatser.

Genom denna mycket goda resursökning har stiftelsen via sina olika stödformer och särskilda insatser, inte minst till yngre forskare, aktivt sökt stärka kvaliteten inom svensk forskning. Det har varit glädjande att ha fått vara

delaktig i denna utveckling, som är central för framtiden i ett samhälle som vårt. I detta sammanhang har det även varit självklart att i olika sammanhang söka främja det internationella vetenskapliga samarbetet. Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond har härigenom efterhand fått en allt starkare position i det internationella vetenskapssamfundet.

Som jag redan framhållit i samband med den stora uppmärksamhet som ägnats mig personligen, såväl i anslutning till styrelsens maj- och oktober-sammanträden som vid en särskild mottagning den 8 december, har fondens framgångar under min ledning knappast varit möjliga utan det stora stöd jag haft av mina synnerligen kompetenta trevliga medarbetare och utan en – genom alla år – mycket förstående, stödjande och insiktsfull styrelse.

Jag har nu lämnat över rodret till min efterträdare Göran Blomqvist. Samtidigt som jag härmed framför mitt allra varmaste TACK till alla dem som jag fått förmånen att samverka med under mina 14 år som vd framför jag även mina varmaste välgångsönskningar till vännen Göran!

Dan Brändström

Tillträdande vd

Som tillträdande vd i RJ är det lätt att ta till uttryck som i vårt språk tyvärr har blivit slitna: det är ett privilegium och en utmaning att få tillträda denna anställning. Sällan passar dock dessa ord så väl som i detta sammanhang! Det är ett privilegium att få företräda en forskningsfinansiär som har ett solitt gott rykte och som i så hög grad åtnjuter forskarnas förtroende. På motsvarande sätt är det en utmaning att försöka motsvara de förväntningar som finns på en ny vd, såväl inom som utanför den akademiska världen, i Sverige likaväl som utomlands. Under de närmaste åren kommer RJ att fortsätta arbetet på att utveckla stödformerna, expandera det internationella arbetet, förbättra uppföljningen av den forskning som finansieras samt satsa på att ännu bättre sprida information om de resultat som uppnåtts. Jag önskar att tillsammans med styrelse och medarbetare kunna ytterligare lyfta fram den humanistiska och samhällsvetenskapliga forskningens vikt och värde, att övertyga fler om kulturvetenskapernas särskilda betydelse och deras potential. Liksom mina företrädare hoppas jag kunna utföra mina arbetsuppgifter med en god blandning av hjärna, hjärta och vilja!

Göran Blomqvist

Tillträdande vd

Den forskningsstödande verksamheten

Arbetsätt

Riksbankens Jubileumsfond förverkligar i dag sitt ändamål genom att stödja forskning inom humaniora och samhällsvetenskap, inklusive teologi och juridik. Från och med år 2005 finansieras denna forskning genom engångsanslag till program, projekt, postdoktorala satsningar, infrastrukturellt stöd samt forskningsinitiering. Med program avses när en större grupp kvalificerade forskare under en längre tid utför en gemensam forskningsuppgift, medan ett projekt är en mer begränsad forskningsuppgift, vanligen utförd av en enskild forskare under en kortare tid. Inom ramen för projektstödet gör RJ även särskilda postdoktorala satsningar på specifika teman. Infrastrukturellt stöd ges till förberedande av framtida forskning, såsom uppordnande och bevarande av arkivsamlingar eller databaser. Med forskningsinitiering avser RJ stöd till konferenser och seminarier och skapande av forskarnätverk.

Det är stiftelsens styrelse som fattar beslut om forskningsanslag. Anslag till program, projekt och infrastruktur utlyses samordnat en gång per år. Anslag till forskningsinitiering och konferenser söks fortlöpande och beslutas av styrelsens arbetsutskott. Beredningsprocessen sker i två steg. I en första omgång väljs ett antal ansökningar ut som går vidare till en andra bedömningsomgång. De postdoktorala satsningarna utlyses och bereds i särskild ordning.

Inkomna ansökningar om projektanslag bedöms och prioriteras i en eller flera av RJ:s beredningsgrupper. Ansökningar om anslag till program bedöms alltid i minst två beredningsgrupper. I var och en av dessa ingår några av styrelsens ledamöter och suppleanter (forskare och riksdagsledamöter) samt ett antal såväl nationella som internationella forskare. Ansökningarna har dessutom i den andra bedömningsomgången granskats av externa sakkunniga inom eller utom landet. De forskargrupper som ansökt om anslag till program kallas under den andra bedömningsomgången dessutom till hearing. Varje ansökan bedöms i förhållande till vetenskapliga kvalitetskriterier och till internationell standard. I alla sammanhang ges ansökningar med internationell anknytning särskild prioritet. I de fall ansökningarna gäller forskning som aktualiserar etiska frågor prövas dessa efter samma normer och på samma sätt som inom Vetenskapsrådet.

För att kartlägga forskningsbehov och stimulera till vetenskaplig forskning och till informationsutbyte inrättar RJ s.k. områdesgrupper. Dessa grupper består av forskare från discipliner av betydelse för området samt företrädare för i sammanhanget viktiga samhällsintressen. Verksamheten kan beskrivas som kvalificerat forskningsförberedande arbete.

År 2000 inrättades en områdesgrupp för forskning om kultur, säkerhet och hållbar samhällsutveckling, som avvecklats under året. År 2003 tillsattes en områdesgrupp för forskning om civilsamhället, år 2004 en områdesgrupp för

forskning om offentlig ekonomi, styrformer och ledarskap och under året en områdesgrupp för forskning om förmodernitet. Områdesgruppernas verksamhet beskrivs närmare längre fram i årsberättelsen.

Overheadkostnader

Redan i slutet av 2004 meddelade RJ:s styrelse att den avsåg säga upp överenskommelsen med Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) om overheadkostnader (OH-kostnader). RJ framförde att OH-schablonen om 35 % var orimligt hög för icke-laborativa ämnen som de inom humaniora och samhällsvetenskap. Bruket av en schablon har också principiella svagheter: RJ ska enligt sina stadgar finansiera forskning och kan därför enbart täcka de faktiska merkostnader som ett projekt medför, inte varjehanda andra utgifter som universitet och högskolor har. RJ:s styrelse framhöll också vikten av att lärosätena tar ställning till i vilken omfattning de är redo att medfinansiera forskningen. Någon reaktion från lärosätenas eller SUHF:s sida föranledde RJ:s skrivelse inte. I maj 2006 återkom RJ:s styrelse till ärendet och beslöt att fortsättningsvis ersätta lärosätena med 20 % av projektkostnaderna till kostnader för OH och s.k. högskolemoms. Beskedet väckte kraftiga gensagor från rektorerna och SUHF. Från utförarna, forskarna, däremot fick RJ:s linje ett starkt stöd. Påbud utgick från lärosätenas ledningar till prefekter (motsvarande) om att dessa icke fick motta projektanslag på de villkor som RJ angivit. Under sensommaren och hösten fördjupade RJ och SUHF diskussionen, skriftligt och muntligt. Från SUHF:s sida ifrågasattes rentav om RJ haft rätt att säga upp den tidigare nämnda överenskommelsen, ett påstående som RJ med kraft tillbakavisade som grundlöst. Efter förhandlingar enades RJ och SUHF den 19 december 2006 om en tillfällig lösning för år 2007, som innebär att RJ för forskningsprojekt utbetalar sammanlagt 30,4 % till OH-kostnader och högskolemoms. Vad gäller stödformerna Program och Infrastruktur hade RJ och SUHF redan under överläggningarna enats om att RJ:s bidrag till OH-kostnader m.m. och lärosätets medfinansiering ska förhandlas från fall till fall. Den merkostnad för RJ under 2007 som överenskommelsen den 19 december innebär täcks genom att forskare i ett par fall icke kunnat utnyttja beviljade anslag utan låtit medlen återgå till RJ. För åren fr.o.m. 2008 kommer överenskommelse om OH-kostnaderna att träffas senare. RJ har tackat ja till inbjudan att delta i SUHF:s arbetsgrupp för full kostnadstäckning, där även representanter för Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse deltar. RJ ser en framtida modell som bygger på faktiska och redovisade kostnader. SUHF har i samband med den nyss nämnda överenskommelsen förklarat sig vara införstått med att RJ fr.o.m. 2008 enbart kommer att finansiera sådana kostnader som är förbundna med det aktuella projektet. Sådana kostnader kan vara direkta och indirekta. Fördelning av kostnader mellan RJ och berört lärosäte kommer att behandlas i de fortsatta förhandlingarna om tillämpningen av principen om full kostnadstäckning.

Uppföljning och utvärdering

Alla beviljade projekt ska redovisas i enlighet med sina kontraktsvillkor. Detta betyder i normalfallet att anslagsmottagare senast 15 månader efter projekttidens slut ska skicka in vetenskaplig slutrapport och de publikationer som projektet genererat. Samtidigt inges även ekonomisk slutrapport. Denna inges numera via RJ:s hemsida. Rapporterna följs upp av kansliet.

Vid sidan av denna formaliserade avslutande granskning genomförs även en löpande uppföljning och utvärdering av pågående och nyligen avslutade projekt. Denna granskning omfattar lägesrapportering eller ett projektbesök. De senare görs ute på ett lärosäte eller på RJ:s kansli. Under 2006 har 19 projekt varit föremål för särskild granskning: 15 projekt inom Jubileumsdonationen, 2 inom Kulturvetenskapliga donationen och 2 infrastrukturprojekt. Syftet med uppföljningen har varit att ta del av de vetenskapliga resultaten och göra bedömningar av projektens struktur och resurstilldelning. Därutöver har ett syfte varit att genom samtal med rektorer, dekaner, forskare och doktorander få information om hur de ser på dagens och framtidens villkor för kunskapsutvecklingen inom berörda fakultetsområden.

Under året har projektledare vid universiteten i Stockholm, Umeå, Uppsala, Växjö och Örebro kontaktats och fått besvara frågor gällande publikationer inom projektet, eventuella nya forskningsansatser, projektmedlemmar-
nas medverkan vid nationella och internationella symposier, inbjudningar som projektdeltagare fått från andra lärosäten, inbjudna gästforskare inom projektet samt eventuella utbildningseffekter och forskningsinformativa inslag som genererats av projektet.

Projektuppföljning

Beredningsgrupp 1 besökte SCORE (Stockholm Centre for Organizational Research), som drivs gemensamt av Stockholms universitet och Handelshögskolan i Stockholm, den 20 oktober 2006. Nedanstående fyra projekt redovisades vid detta besök.

Docent Claes-Fredrik Helgesson

Marknad och evidens: kunskap och organisation i storskaliga kliniska
prövningar

Företagsekonomiska institutionen

Handelshögskolan i Stockholm

Anslag t.o.m. 2005

Totalt beviljat: 1 525 000 kr

Professor Rikard Forslid

Globalisering och företagslokalisering
Nationalekonomiska institutionen
Stockholms universitet
Anslag t.o.m. 2004
Totalt beviljat: 1 670 000 kr

Professor Daniel Thorburn

Moderna statistiska undersökningsmetoder – ett nätverk
Statistiska institutionen
Stockholms universitet
Anslag t.o.m. 2005
Totalt beviljat: 14 900 000 kr

Filosofie doktor Rita Bredefeldt

Ekonomi, identitet och tradition hos judiska kvinnor och män 1920–1970
En genusberoende assimileringsprocess
Ekonomisk-historiska institutionen
Stockholms universitet
Anslag t.o.m. 2002
Totalt beviljat: 1 658 850 kr

Beredningsgrupp 3 valde att inbjuda fem projekt att presentera sina resultat vid ett möte på RJ:s kansli den 21 november 2006.

Professor Jonas Ebbesson

Transnationella företags miljöansvar i internationell rätt
Juridiska institutionen
Stockholms universitet
Anslag t.o.m. 2005
Totalt beviljat: 1 500 000 kr

Filosofie doktor Gunnela Björk

Olof Palme och politikens medialisering
Humanistiska institutionen
Örebro universitet
Anslag t.o.m. 2005
Totalt beviljat 1 600 000 kr

Docent Birgitta Ney

Kåseriets förklädnader – kvinnliga dagspressreportrars politiska spalter under 1900-talets första decennier
Centrum för genusstudier
Stockholms universitet
Anslag t.o.m. 2005
Totalt beviljat 700 000 kr

Docent Torben Spaak

Relativism i rättsvetenskapen

Juridiska institutionen

Uppsala universitet

Anslag t.o.m. 2006

Totalt beviljat: 1 300 000 kr

Filosofie doktor Ylva Stubbergaard

Den offentliga sektorns betydelse för invandrade kvinnors politiska inkludering

Statsvetenskapliga institutionen

Lunds universitet

Anslag t.o.m. 2005

Totalt beviljat 1 000 000 kr

Beredningsgrupp 4 besökte den 20 september Uppsala universitetsbibliotek. Programmet inleddes med en presentation av de ABM-projekt (kopplade till traineetjänster) som nyligen beviljats Uppsala universitetsbibliotek och SOFI:

Filosofie doktor Maja Larsson

Manlig auktoritet och kroppslighet kring sekelskiftet 1800. En studie om medicin, makt och mening

Placering: Uppsala universitetsbibliotek

Filosofie doktor Anna Fredriksson Adman

Den antika litteraturens inverkan på vetenskapen i uppsaladissertationer 1600–1850

Placering: Uppsala universitetsbibliotek

Filosofie doktor Lennart Ryman

Fornsvenska och äldre nysvenska namnfrasens semantik, syntax och morfologi

Placering: Institutet för språk och folkminnen (SOFI)

Därefter fick gruppen en presentation av dessa projekt:

Filosofie doktor Marta Ronne

Stilrent. Margit Abenius som forskare, litteraturkritiker och kulturpersonlighet.

En studie av genus, kanon och karriärstrategier inom svensk litteraturkritik 1930–1970

Centrum för genusvetenskap

Uppsala universitet

Anslag t.o.m. 2007

Totalt beviljat: 825 000 kr

Filosofie doktor Ann Öhrberg

Retorik och antiretorik. Retorikens förändringar under svenskt 1700- och 1800-tal

Litteraturvetenskapliga institutionen

Uppsala universitet

Anslag t.o.m. 2009

Totalt beviljat: 2 700 000 kr

Professor Erik Kjellberg

Dübensamligen. En europeisk musikskatt från 1600-talet

Institutionen för musikvetenskap

Uppsala universitet

Anslag t.o.m. 2006

Totalt beviljat: 2 000 000 kr

Beredningsgrupp 4 besökte vidare den 26 september Svenska Filminstitutet och Täby kyrka för att informera sig om projekten:

Direktör Åse Kleveland

Bergman interface

Svenska Filminstitutet

Anslag t.o.m. 2009

Totalt beviljat: 4 000 000 kr

Professor Thomas Hall

Albertus Pictor – målare av sin tid

Konstvetenskapliga institutionen

Stockholms universitet

Anslag t.o.m. 2006

Beviljat totalt: 5 063 000 kr

Beredningsgrupp 5 inbjöd den 12 oktober nedanstående fem projekt till RJ:s kansli för att redovisa sina resultat och diskutera med gruppen:

Professor Sten Lindström

Matematikens ontologi och kunskapsteori: en kritisk analys av den nyfregeanska riktningen i matematikens filosofi

Institutionen för filosofi och lingvistik

Umeå universitet

Anslag t.o.m. 2005

Totalt beviljat: 6 150 000 kr

Docent Gunlög Fur

Kön och kolonisation i lappmarken – samiska kvinnor på lappmarkstingen
Institutionen för humaniora
Växjö universitet
Anslag t.o.m. 2007
Totalt beviljat: 1 352 000 kr

Professor Henrik Björck

Vetenskapshistorisk hattparad: forskarutbildningens formering som institution
och politikområde, 1870–1969
ISAK
Göteborgs universitet
Anslag t.o.m. 2006
Totalt beviljat: 1 105 000 kr

Professor Daniel Lindmark

Religionens domesticering: folklig religiositet i det nordliga rummet 1600–
1800
Institutionen för historiska studier
Umeå universitet
Anslag t.o.m. 2005
Totalt beviljat: 2 160 000 kr

Professor Kristian Kristiansen

Hushold, bosättning og territorium under sen forhistorisk tid (2300–300 bc).
Et komparativ projekt baseret på Monte Polizzo, Sicilien, Szazhalombatta,
Ungarn, Tanum og Kivik, Sverige
Institutionen för arkeologi
Göteborgs universitet
Anslag t.o.m. 2007
Totalt beviljat: 8 400 000 kr

Anslag till forskningsprojekt och infrastrukturellt stöd

Riksbankens Jubileumsfond har under det gångna året beviljat drygt 327 miljoner kronor i anslag till forskningsändamål. Den budgeterade anslagsnivån har genom det goda finansiella resultatet kunnat ökas i förhållande till förra året.

Söktrycket är mycket högt. Vid årets ansökningstillfälle inkom totalt 736 ansökningar om nya projekt och 35 ansökningar om stora program till Jubileumsdonationen, vilket är totalt 104 färre än föregående år. Av dessa beviljades 39 projekt och 3 program. Anslagen till programmen beviljades efter en omfattande beredningsprocess. Förutom sedvanlig kvalitetsgranskning i berörda beredningsgrupper och av externa sakkunniga, genomfördes även en hearing med de åtta högst rankade forskargrupperna. För programmens del

träffades särskilda överenskommelser med de mottagande lärosätena vad gäller uttag av s.k. overheadkostnader.

Infrastrukturellt stöd avser insatser som syftar till att främja framtida forskning. Bland de nya infrastruktursatsningarna finns flera innovativa projekt som kommer att ha märkbara effekter inom RJ:s forskningsområden. I samarbete med Göteborgs universitet arbetar Riksantikvarieämbetet (RAÄ) med ett projekt om hållristningsdokumentation. Projektets syfte är att skapa ett nationellt arkiv och register för hållristningar i Sverige, som kan vara utgångspunkt för forskning, förvaltning och förmedling. Projektet består av två delar: en arkivalisk inventering av all dokumentation av hållristningar i Sverige samt skanning och digitalisering av de ca 2000 bildhållar som blivit dokumenterade genom s.k. frottageteknik de senaste 10 åren. Databasen kommer sedan att läggas in i RAÄ:s kulturmiljöportal och således bli tillgänglig och betydelsefull för framtida nordisk forskning om hållristningar.

I samband med Nelly Sachs 40-åriga dödsdag publiceras en samlad utgåva av hennes verk. Samtliga band kommer att innehålla en omfattande textkritisk kommentar som redovisar källäget, återger viktiga förstudier till enskilda texter samt redogör för personer, platser och betydelsefulla intertexter. I anslutning till utgåvan utges även en 250-sidig dokumentation i text och bild av hennes liv och verk. Nelly Sachs-rummet på Kungl. biblioteket samt delar av kvarlåtenskapen kommer att ställas ut på Literaturhaus Berlin, i Dortmund, på Literaturhaus Frankfurt samt på Literaturarchiv i Marbach hösten 2009–sommaren 2010. Turnén avslutas på Kungl. Biblioteket.

En rad ansökningar om anslag till digitaliseringar av kataloger i arkiv och bibliotek har beviljats. Digitaliseringen av Bisos – Bidrag till Sveriges Officiella Statistik, Sveriges viktigaste och mest omfattande verk med officiell statistik från 1800-talets mitt till 1900-talets början, kommer att göra den sökbar och lättillgänglig.

En viktig och angelägen databas är "Världens krig" – en användarvänlig portal om världens konflikter och fredssträvanden. Den kommer att fungera som en encyklopedi om krig och fred. Portalen kommer att utarbetas inom Uppsala Conflict Data Program (UCDP) vid Uppsala universitet. Digitaliseringsprojektet avser att lyfta den befintliga databasen till en ny nivå av tillgänglighet och informationsbredd. Fortsatt stöd ges också till några stora internationella survey-undersökningar: World Values Survey, som är en jämförande studie av människors grundläggande värderingssystem, European Social Survey, som är en attityd- och beteendeundersökning, hittills genomförd två gånger i mer än tjugo europeiska länder, samt The International Social Survey Program, som är ett komparativt projekt med uppgift att konstruera och genomföra internationellt jämförbara attitydstudier. 6 % av de nya ansökningarna i Jubileumsdonationen beviljades i år. Den totala andelen beviljade forskningsprojekt från kvinnliga huvudsökande ligger i jämförelse med föregående år något lägre, 39 % mot 43 % år 2006. Stiftelsen har utöver dessa anslag beviljat 15 miljoner kronor i anslag till forskningsinitiering, konferenser m.m. (se nedan).

Projektbesök vid Silvermuseet i Arjeplog

Under några kalla vinterdagar 1–5 mars 2006 gjordes ett besök vid Silvermuseet i Arjeplog för en presentation av docent Ingela Bergmans projekt: Cultural landscapes of mountains – Internal and external factors in Saami landscape acquisition 1–1600 A.D. (K2003-0458).

Avsikten med besöket var att vd Dan Brändström med tyska kolleger, dr Wilhelm Krull, Volkswagenstiftung, Hannover, och direktören Jürgen Regge, Fritz Thyssen Stiftung, Köln, ville presentera och diskutera beröringspunkterna med tyska projekt inom arkeologi och museologi. Projektbesöket inleddes den 2 mars med ett anförande av professor Thorsten Nybom med titeln Norrland in the world. Museet och forskningen vid museet presenterades av museichefen Ingela Bergman. Forskningsmedarbetarna professorerna Olle Zackrisson, Lars Östlund och docenten Lars Liedgren gjorde påföljande dag en utomhuspresentation uppe vid trädgränsen i Vuoggatjålme i 27 graders kyla – en ”cool flip-chart-presentation” om ”research focusing on human activities and ecosystem processes in the high mountain area”. Projektbesöket kommer med all sannolikhet att leda till inbjudningar från tysk sida.

Under besöket gavs även tillfälle till besök av biltestanläggningarna i Arjeplogområdet, som drivs av Robert Bosch GmbH och av Volkswagen. Härutöver gavs en presentation av den samiska kulturen och av traditionellt vinterfiske.

Anslag till forskningsinitiering

Riksbankens Jubileumsfond har sedan ett antal år tillbaka kunnat möta en ökad efterfrågan från forskarsamhället på anslag till större konferenser eller mindre seminarier och uppbyggnad av vetenskapliga nätverk. Styrelsen avsätter årligen särskilda medel till sådana ändamål, vilka kan sökas fortlöpande under året. Ansökningarna spänner över ett stort fält: bidrag till internationella konferenser förlagda både i Sverige och utomlands, arbetskonferenser rörande nya forskningsområden, seminarieverksamhet och förberedelser av nya forskningsprogram och projekt.

Som en del av dessa initierande insatser anordnar RJ regelmässigt egna symposier och seminarier, ibland tillsammans med andra forskningsstödjande organ inom eller utom landet. RJ medverkar även i olika forskningsinformativa aktiviteter. Dit hör exempelvis RJ:s mångåriga stöd till utgivningen av Forskning & Framsteg och stöd till föreningen Vetenskap & Allmänhet.

Stiftelsens styrelse avdelade i 2006 års budget 10 miljoner kronor för att stödja forskningsinitiering. Med anledning av det stundande Linnéjubileet förstärktes denna budgetpost med 5 miljoner. Under året behandlades 159 sådana ansökningar varav 98 av dessa kunde beviljas anslag, med andra ord nästan två tredjedelar. Aldrig tidigare har så många initieringsanslag beviljats.

Bland de många beviljade anslagen kan nämnas Medelhavsmuseets uppmärksammande av arkeologiska föremål från Cypern insamlade genom den

svenska Cypernexpeditionens insatser under åren 1927–1931. Konferensens tema – *Finds and Results from the Swedish Cyprus Expedition: A Gender Perspective* – hade till syfte att belysa de senaste årens forskning om Cyperns historia, som visar att kulturell mångfald är en viktig nyckel för förståelsen av öns särpräglade kulturella miljö och status. Cypern var en knutpunkt i det östra Medelhavsområdet. Nya utgrävningar och studier visar att öns explosiva och dynamiska utveckling bottnar i att den utgjorde en fruktbar mötesplats för de sinsemellan olika kulturena runt Medelhavet, som resulterade i ständigt nya hybridkulturer och därmed annorlunda värderingar. Kulturmötet som en nyckel till att förklara dynamisk kulturell utveckling är ett budskap som Medelhavsmuseet anser viktigt att förmedla till en bred publik och därmed ge ett historiskt perspektiv på en modern samhällsdebatt genom våra Cypernsamlingar.

Under året arrangerade KTH:s avdelning för filosofi en workshop om ”Thomas Reid and Contemporary Philosophy of Mind” för att diskutera Reid (1710–1796) och modern medvetandefilosofi. Vad kan modern medvetandefilosofi lära sig från Thomas Reid och dennes medvetandefilosofi? Reid, som för övrigt uppfann non-euklidisk geometri, anses i många avseenden ha varit före sin tid på många områden. Moderna teorier om agent-orsakssammanhang bygger också i mycket på Reids teori. Thomas Reids verk möter nu något av en renässans. Dessa frågor blir i många avseenden än mer intressanta genom att kognitionsvetenskapen nu är i stånd att undersöka medvetandet på ett mer systematiskt sätt.

I oktober hölls konferensen *Kön i karriär och historieskrivning*. Konferensen vände sig till genushistoriker från olika discipliner och var en mötesplats för forskningsutbyte mellan väletablerade och nyare forskare. Syftet var att spegla hur kvinno- och genushistoria i Sverige har utvecklats under de tre senaste decennierna. En rad av våra mest framstående kvinno- och genushistoriker deltog och bidrog till diskussioner om yrkesvägar, karriärer, hinder och framsteg. Konferensen arrangerades av SKOGH – Sveriges kvinno- och genushistoriker i samarbete med historiska och ekonomisk-historiska institutionerna vid Uppsala universitet.

RJ har beviljat medel till ”Landsbygden i Japan och Sverige” vid Umeå universitet. Syftet med workshopen är att fördjupa det vetenskapliga samtalet om landsbygdens utveckling. Avsikten är att förtydliga forskningens slutsatser om hur ett nytt utvecklingsparadigm för landsbygden i utvecklade länder med betydande urbanisering kan gestaltas. I både Sverige och Japan ger ett begrepp som ”socialt kapital” tillsammans med traditionella begrepp som ”infrastruktur”, ”miljö kvalitet”, ”arbetsutbud” och ”kunskap” viktiga ingångar i diskussionen. Japan och Sverige har liknande empiriska erfarenheter men uppvisar skillnader i perspektiv som ger en fruktbar drivkraft åt forskningssamverkan mellan länderna. Frågor som ska diskuteras är socialt kapital och dess utveckling, frivilligt arbete, tillväxt, partnerskap, hållbar utveckling, beslutsfattande och tillvaratagande av naturresurser.

Ett sista exempel på beviljade initieringsanslag är en konferens i rättsantropologi, som ska hållas vid Lunds universitet. Rättsantropologi är ett snabbt växande forskningsområde i Europa, Nordamerika och Asien. Ett flertal nya tidskrifter har etablerats, och forskare från många relaterade ämnen ingår, såsom socialantropologi, rättssociologi, juridik, utvecklingsforskning, sociologi och statsvetenskap. Konferensen syftar till att stärka den europeiska rättsantropologiska forskningen. Arrangemanget sker i form av ett samarbete mellan avdelningen för socialantropologi och enheten för rättssociologi samt Department of Social Anthropology vid University of Edinburgh och London University Birkbeck Law School. Avsikten är att stärka det internationella nätverket och därigenom utveckla forskningsområdet. Tematiken för konferensen är rättskultur, mänskliga rättigheter, familjerätt, rättsfrågor i bistånd och utveckling, mångkultur och rättssystem.

Vetenskapsfestivalen

Sedan några år tillbaka har Vetenskapsfestivalen i Göteborg etablerat sig som den kanske viktigaste populärvetenskapliga manifestationen i Sverige. Syftet med festivalen är att skapa en allmänt positiv attityd till forskning och lyfta fram dess stora betydelse för alla sektorer i samhället genom ett brett program i såväl traditionella som oväntade miljöer. Business Region Göteborg, Chalmers tekniska högskola, Göteborg & Co Näringslivsgruppen, Göteborgs universitet, KK-stiftelsen och Vetenskapsrådet har hitintills varit huvudmän för evenemanget. Under perioden 2005–2007 har Riksbankens Jubileumsfond tillsammans med Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, Kungl. Vetenskapsakademien, Kungl. Vitterhetsakademien och Svenska Akademien inträtt i kretsen av huvudmän för Vetenskapsfestivalen.

Nobel symposier

Sedan 1966 har Riksbankens Jubileumsfond deltagit i finansieringen av Nobelstiftelsens symposier. Till att börja med skedde detta i form av årliga anslag. Symposieverksamheten kan numera helt finansieras med avkastningen från en särskild symposiefond inom Nobelstiftelsen. Denna fond började byggas upp 1979 genom en grunddonation i form av ett treårigt anslag från Riksbankens Jubileumsfond, genom bidrag och royaltyer från Nobelstiftelsens egen informationsverksamhet samt genom fyra årliga bidrag från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse. Symposieverksamheten leds av en kommitté med representanter för de fem Nobelkommittéerna, Ekonomipriskommittén, Riksbankens Jubileumsfond och Wallenbergsstiftelsen med Nobelstiftelsens verkställande direktör som ordförande. Hittills har 134 Nobelsymposier genomförts. De har ägnats vetenskapliga genombrottsområden av central kulturell eller samhällsrelig betydelse och har fått en mycket stark internationell ställning.

Stipendier

I nu gällande stadgar för RJ anges att ”hinder föreligger inte mot att tillskott till stiftelsens medel kan ske i form av donation från enskild”. En sådan donation erhöles 1992 från den år 2000 avlidne hemmansägaren Erik Rönnberg, Fagerdal, Hammerdal. Donationen ingår nu i RJ:s förmögenhetsmassa och förvaltas tillsammans med övriga tillgångar. Värdet av donationen uppgick vid årsskiftet 2006/07 till ca 20 miljoner kronor. Avkastningen ska av RJ delas ut ”i form av treåriga forskarstipendier (s.k. postdoktorala stipendier) till yngre forskare vid Karolinska Institutet (KI) i Stockholm för vetenskapliga studier av åldrande och åldersrelaterade sjukdomar”. Angel Cedaz-Minguez är stipendiat under perioden den 1 januari 2006–31 december 2008.

Ytterligare en donation erhöles vid slutet av 1994 och med ett tillägg i slutet av 1996 från Erik Rönnberg. Den nya donationen uppgick till 2,5 miljoner kronor och ska liksom den tidigare donationen ingå i RJ:s förmögenhetsmassa och förvaltas tillsammans med RJ:s övriga tillgångar. Det samlade marknadsvärdet uppgår vid årsskiftet till 6 miljoner kronor. Avkastningen av den nya donationen ska av RJ delas ut ”i form av treåriga forskarstipendier (s.k. postdoktorala stipendier) till yngre forskare vid Karolinska Institutet i Stockholm för vetenskapliga studier av sjukdomar under de tidiga barnåren”. Kajsa Bohlin innehar stipendiet för tiden den 1 januari 2006–31 december 2008.

Nils-Eric Svenssons fond instiftades 1993 och ska, enligt styrelsens beslut, sträcka sig till utgången av år 2015. Enligt detta ska RJ årligen göra en avsättning så att minst 150 000 kr i 1994 års penningvärde kan delas ut varje år.

Ändamålet för Nils-Eric Svenssons fond är att genom stipendiering främja ett ömsesidigt forskarutbyte inom Europa. Nils-Eric Svenssons fond ska ge möjlighet dels för yngre disputerade svenska forskare att resa och under kortare tid vistas i en framstående europeisk forskningsmiljö, dels för yngre europeiska forskare att vara verksamma vid en svensk forskningsinstitution.

Juryn för urval av de svenska stipendierna bestod av professorerna Eva Österberg (ordförande), Claes G Alvstam, Christina Garsten, Eva Haettner Aurelius och Rutger Lindahl med verkställande direktören Dan Brändström som föredragande. Den tredje stipendiaten utses efter förslag från fristående europeiska forskningsstiftelser med anknytning till den s.k. Haagklubben, vars styrelse årligen nominerar en kandidat varefter RJ:s presidium fattar det definitiva beslutet. Ingen nominering gjordes under året av Haagklubben.

Vid en prisceremoni i Riksdagshuset den 23 mars 2006 uppmärksammades två mottagare av stipendierna ur Nils-Eric Svenssons fond. Stipendierna utdelades till:

Filosofie doktor Martin Svensson Ekström, Stockholms universitet. Han avser att resa till Paris och där forska vid Centre Louis Gernet för att fullfölja sitt komparativa projekt om antik, kinesisk och grekisk litteratur- och metafor-teori.

Filosofie doktor Åsa Wetterberg, Karlstads universitet, ska forska vid European University Institute i Florens. Hon ska göra en jämförelse av asylmottagande i tre europeiska städer: Bologna, Glasgow och Göteborg.

Stipendierna (100 000 kr vardera) överlämnades av Ulla Kalén-Svensson, hustru till framlidne Nils-Eric Svensson.

Genom de donationer som under de senaste åren överlämnats till RJ för att där samförvaltas med grunddonationen närmar sig RJ liknande större fonder i bl.a. Finland, Frankrike och Tyskland. Denna form för samförvaltning, som dessa fonder ger prov på, bidrar till effektiv förmögenhetsförvaltning, samtidigt som professionell fördelning av anslag till vetenskaplig forskning kan garanteras.

Konstnärlig forskning

Docent Henrik Karlsson har haft ett konsultuppdrag vid RJ för att följa utvecklingen inom området konstnärlig forskning. Uppdraget har även innefattat att vara RJ:s representant i Stiftelsen Skapande Människas stipendiekommitté. Han har även varit adjungerad i stiftelsens styrelse (se s. 22).

Den 30/11–1/12 anordnade RJ tillsammans med Kulturfonden för Sverige och Finland och Formens Hus i Hällefors ett seminarium med 120 deltagare med titeln: Strategisk design. Hållbar utveckling, design och nya material. Utgångspunkten var Kulturfondens nu avslutade framgångsrika bilaterala stipendiatprojekt Formgivare i dialog. Nio av projektets 24 stipendiater var närvarande vid seminariet. Förutom presentationer av stipendiatprojektet fokuserade seminariet på nya material (trä, textil och glas), på design för hållbar utveckling och på kontakterna mellan forskare, finansiärer och formgivare. Majoriteten av deltagarna var professionellt verksamma inom området som formgivare, lärare och materialutvecklare. Dessutom deltog ett 30-tal studenter från designutbildningarna i Hällefors. Henrik Karlsson ledde planeringen av seminariet, biträdd av Lena Holger, Kulturfonden för Sverige och Finland/Nationalmuseum och Lars Wieselgren, Formens hus. Vd Dan Brändström var inledare och moderator under seminariets andra dag.

Karlsson har under året gjort en inventering av vilka doktorandarbeten som pågår vid de konstnärliga högskolorna. Han fann därvid ca 70 avhandlingsprojekt med uttalade konstnärliga/praktiska inslag. Sex av de berörda doktoranderna disputerade under 2006.

Karlsson konstaterar i sin årsrapport till RJ att avhandlingsämnena i de flesta fall är genuint mångvetenskapliga både till ämne och till metodik och att avhandlingarna av formella skäl (examensrättigheter) lagts fram inom en universitetsinstitution, i samtliga fall med en enda opponent. Vid ett par disputationer har det inneburit att opponenten – utifrån sin kompetens – berört endast hälften eller mindre av avhandlingens egentliga innehåll. Betygsnämnderna har varit mer allsidigt sammansatta, men valet av opponent är avgörande för att få till stånd en kvalificerad diskussion och bedömning när det gäller ett nytt forskningsfält, och en enda fakultetsopponent är inte tillräckligt här, menar Henrik Karlsson. Dessutom blir examensarbetet inte rättvist belyst och bedömt om det inte kommenteras i sin helhet, dvs. mångsidighet, under själva disputationen. I inget fall har kvalitetsaspekterna berörts vid disputat-

ionerna, vilket är anmärkningsvärt eftersom väsentliga inslag (och i växande grad) består av konstnärlig produktion (artefakter, filmer, utställningar, etc.) eller praktik. De konstnärliga inslagen i examensarbetena var mindre än väntat, i några avhandlingar lagda som bilaga (cd-skiva) till avhandlingstexten, i andra fall som separata utställningar på annan plats. Flera av avhandlingarna kunde utan problem ha presenterats inom andra, existerande discipliner som fullgoda textavhandlingar (cultural studies, genusstudier, etnologi etc.), kanske också med fördel, eftersom det konventionella avhandlingsformatet inom humaniora kunde förnyas och utvidgas.

Henrik Karlsson anser att området konstnärlig forskning bör konsolideras inför arbetet med nästa forskningspolitiska proposition, inte minst mot bakgrund av den expansion och de investeringar som sker internationellt inom detta område. Den utvärdering av Vetenskapsrådets anslag till Konstnärligt FoU 2001–2005 som presenteras i början av 2007 blir därför viktig. Om de svenska konstnärliga högskolorna samarbetade mer intensivt och övergav sina traditionella reviområden, rotande i yrkesroller och konstformer som ter sig alltmer inaktuella, skulle en svensk egenart av konstnärlig forskning kunna utvecklas, skriver Karlsson vidare. Det finns embryon till en mer flexibel attityd som inte kopierar den ”akademisering” som området accepterat vid brittiska universitet, till del också i Finland och Danmark. Utvecklingen och konsolideringen av en svensk variant skulle kunna generera både intressantare forskning och intressantare konstverk. Det förutsätter dock att de konstnärliga högskolorna, kollegierna och projekten gemensamt anstränger sig att själva producera den ”corpus” av texter och dokument som området så akut behöver och att inringa och förtydliga sitt eget ”paradigm”. Men det förutsätter i sin tur att konsthögskolorna och konstarna omgående börjar samarbeta med de estetiska disciplinerna för ömsesidigt stöd, utbyte och inspiration. Karlsson understryker att konstområdena behöver humaniora för att få hjälp med skrivandet och reflekterandet, och här ligger humanisterna närmare till hands än samarbeten med medicin, teknologi och naturvetenskap. Humanisterna behöver samarbeta med konstområdena för att komma ur det teorituggande och den världsfrånvändhet som förekommer och som förstelnat de närliggande estetiska ämnena. Både inriktningen av forskningsprojekt och presentationsformerna skulle vinna på det, på båda håll, menar Karlsson.

Den humanistiska utbildningen och forskningen vid universiteten är naturligtvis grundläggande för kunskapsförsörjningen inom kulturområdet, på samma sätt som de s.k. ABM-myndigheterna (arkiv, bibliotek, museer) svarar för dokumentation, bevarande, levandegörande och viss egen forsknings- och utredningsverksamhet. Men det finns en påtaglig brist på kommunikation mellan grundforskning och tillämpad verksamhet, och en viss misstro mot vad som kan ”levereras” från respektive håll. RJ uppmärksammar sedan många år regelmässigt ABM-området, bl.a. genom anslag till infrastruktur och projekt och även genom att delta i utredningar, debatter och konferenser kring kunskapsförsörjningen inom fältet. RJ har sedan flera år ett fruktbart samarbete med Vitterhetsakademien avseende bl.a. Nordiska museets forskarskola

och det under året påbörjade postdoktorala traineeprogrammet vid kultursektorns ansvarsmyndigheter (s. 29)

Genom sin internationella verksamhet har RJ kommit i nära kontakt med s.k. kulturpolitiska observatorier, ett slags institut för dialog och kommunikation av t.ex. kulturstatistik och forskning till aktörer i det omgivande samhället. Flera av landets ledande kulturforskare har i olika sammanhang anförat att det i Sverige behövs ett nytt, samlande initiativ för kunskapsförsörjningen inom kulturfältet, eftersom landet från en internationellt ledande position under 1980- och 1990-talen, har hamnat på efterkälken. Emedan inga förslag med den efterlysta inriktningen har kommit vare sig från statsmakterna eller berörda myndigheter, beslutade RJ under hösten 2005 att ta initiativ till en bred diskussion kring behovet och inriktningen av ett kulturpolitiskt observatorium. Utifrån de synpunkter som framkommit bl.a. vid ett internationellt seminarium kring dessa frågor beslutade styrelsen den 8 december 2005 att uppdraga åt professor Svante Beckman, Tema Q, Linköpings universitet, att planera och etablera ett institut (Swecult) för forskningssamarbete, forskningskommunikation och initiering av praktisk forskning m.m.

Arbetet inleddes våren 2006. Beckman och medarbetare har haft ett stort antal samverkansdiskussioner med relevanta forskningsmiljöer i Sverige inklusive de närstående verksamheterna vid Nordicom (Nordic Information Centre for Communication and Media Research) i Göteborg, Centrum för Kulturpolitisk forskning (Borås), Centrum för kulturekonomi (Kalmar), Service Management-programmet (Helsingborg), Handelshögskolan i Stockholm, K3 vid Malmö högskola, Advanced Cultural Studies Institute of Sweden, Linköping m.fl. Avnärmarperspektivet har uppmärksamats vid överläggningar med Statens kulturråd, Sveriges Kommuner och Landsting, Stiftelsen Kultur och näringsliv, Klys (Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetskommitté), m.fl. sektorsintressenter. Samarbete har etablerats med ledande nordiska institut på det kulturpolitiska fältet – Cupore (Foundation for Cultural Policy Research), Helsingfors, Senter for Kultur- og Idrettsstudier, Høgskolen i Telemark, Center for Kulturpolitiska Studier vid Biblioteksskolen i Köpenhamn. Europeiskt samarbete har etablerats med ERICarts (European Cultural Policy Research Institute) genom att Swecult i samverkan med Statens kulturråd åtagit sig att svara för den årliga uppdateringen av ERICarts/Europarådets ”kompendium” över trender i europeisk kulturpolitik. I projektet som är det största och bäst etablerade nätverket för kulturpolitiskt informationsutbyte i Europa deltar 35 länder.

Swecult har etablerat samarbete med ett internationellt nätverk för kulturstatistiskt informationsutbyte initierat av Sten Månsson. Swecult presenterades vid konferensen Cultural Observatory Retreat i Budapest i slutet av november. Swecult har träffat en överenskommelse med European Cultural Foundation (ECF) om att åta sig beredningsprocessen för utdelningen av det årliga priset Cultural Policy Research Award. En rad internationella forskningskontakter har etablerats bl.a. via Tema Q:s forskningsprogram Culture Unbound, Tema Q:s Marie Curie-projekt om europeisk museipolitik

och den av Tema Q genomförda ESF-konferensen Cities and Media i oktober 2006.

Under år 2007 kommer Swecult att starta en svensk forskningsdatabas, utveckla en hemsida och ett länksystem, utge ett informationsblad och ordna ett större nationellt seminarium för forskare och praktiker på det kulturpolitiska fältet. Vidare planeras den första utgåvan av Kultursverige, en återkommande publikation, som ska ge en bred översikt och en kritisk diskussion av samtids-trender inom kulturlivet.

Swecult är på väg att bli en viktig aktör såväl nationellt som internationellt inom fältet. Detta gäller såväl beträffande forskningssamarbete som mera policynära aktiviteter. Sverige har saknat en ”knutpunkt” i detta avseende, och här kan Tema Q med sin egen verksamhet och sina breda kontakter lämna viktiga bidrag. Styrelsen har därför beslutat att bevilja verksamheten anslag med 3 miljoner kronor under perioden 2007–2009.

Stiftelsen Skapande Människa

Stiftelsens styrelse beslöt år 2004 att avsluta sin aktiva verksamhet i och med det 10:e verksamhetsåret (2006). Den sista stipendieutdelningen arrangerades i samarbete med Uppsala universitet den 17 oktober med temat Kreativitet – i mötet mellan konst och vetenskap. Till detta evenemang producerades en 62-sidig, rikt illustrerad jubileumsskrift med texter och bilder av samtliga 27 stipendiater och ett antal artiklar inom området konst och vetenskap. Vid konferensens avslutning överlämnade ordförande f. talmannen Birgitta Dahl stiftelsens ”materiella och immateriella arv” till vd Dan Brändström. Det officiella överlämnandet av stiftelsens kapital sker i samband med bokslutet för år 2006.

Linnéjubileet 2007

År 2007 är det trehundra år sedan Carl Linnaeus föddes i småländska Stenbrohult. Han blev en av vårt lands mångsidigaste och internationellt sett mest betydande vetenskapsmän, särskilt inom botaniken. RJ har utöver mycket stora åtaganden, t.ex. utgivningen av Linnés brev, ett projekt som inleddes redan för 10 år sedan, avsatt 5 miljoner kronor till olika evenemang och projekt under jubileumsåret. Uppsala universitet har fått 500 000 kr som bidrag till upprustning av Linnéminnena: Linnéträdgården, Linnés Hammarby, Linnaeums orangeri och barockträdgården samt aktiviteter under året. Till dessa hör naturligtvis festligheterna den 23 maj, Linnés födelsedag. Den nationella organisationen för Linné 2007 har beviljats 2 500 000 kr. Däri ingår bl.a. en fotoutställning av Mattias Klum: I Linnés spår, anslag till en Linnéutställning vid Chelsea Flower Show, London, m.m. Bidrag har även beviljats till symposierna Växter och djur som källor till bot (KVA), Linnés vetenskapliga korrespondenser och Linnaeus and Homo Religious (båda vid Uppsala universitet). RJ har vidare givit anslag till en utgåva av Diarium Surinamicum, Linnélärjungen Daniel Rolanders rapport från Surinam med kultur- och naturhistoriska kommentarer

(professor Arne Jönsson, Lunds universitet). Ytterligare exempel på insatser är ny vetenskaplig analys av Linnés forskningsbidrag, bl.a. med stöd av ny översättning av hans *Systema Naturae* (ekonomie doktor Per Frankelius, Örebro universitet, m.fl.) samt en bok om Linnés gotländska resa (filosofie doktor Marita Jonsson).

Projekt 2010

I föregående årsberättelse omnämndes ett par utredningsprojekt om framtidens universitets- och högskolesystem. Det ena projektet, Framtidens universitet, var initierat av Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien och avslutades vid ett seminarium den 8 juni 2006. Det andra universitetsprojektet tillkom på initiativ av Vetenskapsrådet och RJ och hade namnet Universitet 2010. Vd Dan Brändström var ordförande och Lars Ekholm sekreterare i projektet. Arbetet avslutades den 26 april 2006 utan att bli slutrapporterat med anledning av att Dan Brändström under april månad förordnades som statlig utredare av resurstilldelningen till universitet och högskolor. Av Projekt 2010 beställda utredningar från rektor Eskil Frank och Högskoleverket har dock levererats till RJ.

Forskarskolor

Forskarskolan i moderna språk

Trettio doktorander med sin hemvist i engelska, franska och tyska har deltagit i Riksbankens Jubileumsfonds forskarskola i moderna språk, som startade höstterminen 1999. De gemensamma aktiviteterna inom forskarskolan har numera avslutats. Vid utgången av 2006 hade nitton av doktoranderna fullbordat sina studier, vilket är ett tillfredsställande resultat. Forskarskolans koordinator professor Lars-Gunnar Andersson, Göteborgs universitet, bedömer att ytterligare 5 av dem kommer att ha disputerat i och med läsåret 2006/07. RJ kommer hösten 2007 att anordna en uppföljningskonferens för deltagarna i forskarskolan och de medverkande lärarna och handledarna.

Forskarskolan i matematik med ämnesdidaktisk inriktning

Under 2006 har forskarskolan i matematik med ämnesdidaktisk inriktning producerat sina första åtta doktorer – dessa har disputerat helt enligt tidtabellen. Året innebar samtidigt avslutningen av forskarskolans femåriga gemensamma verksamhet.

För att markera avslutningen av forskarskolan ägde en utåtriktad konferens rum den 25–26 oktober 2006 vid Linköpings universitet. Syftet med Jubileumskonferensen, som inleddes av Dan Brändström, var i första hand att ge en samlad bild av forskningen inom forskarskolan. Matematikdidaktiker, matematiker, lärarutbildare, doktorander, lärare och andra intresserade från hela

landet deltog i konferensen förutom doktorander och handledare i forskarskolan. De åtta nyblivna eller nästan färdiga doktorerna från forskarskolan deltog med korta presentationer och efterföljande samtal om sin forskning. De internationellt framstående matematikdidaktiska forskarna Gilah Leder från La Trobe University, Australien, och Anna Sierpiska från Concordia University, Kanada, gav uppskattade föreläsningar om forskarutbildning och forskning i matematikdidaktik. Båda har medverkat som biträdande handledare i forskarskolan. Den utbildningsvetenskapliga kommittén vid Vetenskapsrådet har stött forskarskolan med två större bidrag, och dess ordförande, Ulf P Lundgren, medverkade i Jubileumskonferensen.

Forscarskolan anordnade en konferens "Ledarskap, karriärvägar och meritering" för doktoranderna under två dagar i mars under medverkan av bl.a. prorektor Margareta Bergendahl Norell, KTH, och flera av forskarskolans handledare. De flesta doktoranderna avslutade sina kursprogram redan 2004. Därför inbjöd forskarskolan inte till någon gemensam kurs under 2006.

Under hösten 2005 genomförde professor Ole Skovsmose, Aalborg universitet, på forskarskolans uppdrag en utvärdering av forskarskolan med utgångspunkt i de avhandlingar som då hade lagts fram. Hans rapport publicerades under 2006 (Ole Skovsmose: Graduate School in Mathematics Education, Research Report in Mathematics Education. No. 1, 2006, institutionen för matematik och matematisk statistik, Umeå universitet).

Totalt har 20 doktorander deltagit i forskarskolan under 2006, var och en med hemvist vid en av de tio olika högskolor/universitet – från Luleå i norr till Kristianstad i söder – som medverkar i forskarskolan. De flesta doktoranderna antogs som forskarstuderande och började i forskarskolan vid dess start i augusti 2001. I januari 2004 inleddes ytterligare tre doktorander i forskarskolan.

För de doktorander som antogs vid starten 2001 var läsåret 2005/06 det femte och sista året med doktorandanställning. Åtta av dem försvarade framgångsrikt sina doktorsavhandlingar under 2006, den första – Kristina Juter, Kristianstad – i april och de två sista i december. Opponenterna har varit väl etablerade matematikdidaktiska forskare från Sverige, Danmark, Israel, England och Kanada. I betygsnämnderna har i samtliga fall både matematiker och matematikdidaktiker ingått. Alla åtta doktorer har direkt fått anställningar med relevanta arbetsuppgifter – med hänsyn till deras forskarexamen – vid universitet/högskolor eller inom statliga myndigheter eller kommunal skolförvaltning.

Ytterligare två doktorander har avlagt licentiatexamen under 2006. För dessa två innebär licentiatexamen tills vidare avslutningen av forskarstudierna. Övriga tio doktorander är antingen senare antagna eller har genom uppehåll för föräldraledighet eller sjukledighet försenats och fortsätter sina studier med sikte på doktors- eller licentiatexamen längre fram. Fyra av dem har redan avlagt licentiatexamen som steg på vägen mot doktorsexamen. Dessa tio doktoranders anställningar finansieras också i fortsättningen i huvudsak med medel från det ursprungliga bidraget från RJ.

Forskarskolan har under 2006 liksom tidigare finansierat doktorandernas anställningar och dessutom givit stöd till institutionerna för vissa andra kostnader såsom handledning och resor.

Ledningsgruppen har under 2006 sammanträtt fyra gånger för att ta beslut om verksamhet, budget och bokslut. Koordinatören avslutar sitt uppdrag i och med 2006 års utgång och har som sin sista arbetsuppgift fått att skriva en slutrapport om forskarskolans verksamhet. Rapporten kommer att färdigställas i början av 2007 och göras tillgänglig antingen via nätet eller som en tryckt rapport. RJ har beslutat att kvarvarande medel i forskarskolan från 2007 ska förvaltas av Stockholms universitet och dess matematiska institution. De är avsedda för finansiering av de kvarvarande doktorandernas anställningar.

The Swedish School of Advanced Asia-Pacific Studies – SSAAPS

Forskning om Asien tillhör de mest internationaliserade delarna av humaniora och samhällsvetenskap. Sedan 2001 har RJ i samverkan med Stiftelsen för internationalisering av högre utbildning och forskning (Stint) gjort en satsning för att stärka den vetenskapliga kompetensen i Sverige på området. Sammantaget har den gemensamma satsningen de gångna fem åren uppgått till 30 miljoner kronor för forskarskola, postdoktorala befattningar, gästforskarprogram, internationella konferenser, initiering av ny forskning och nätverksbyggande mellan svenska miljöer och det internationella forskarsamhället. Ledstjärnor har varit strävan efter högsta möjliga vetenskapliga kvalitet och understödande av största möjliga internationella exponering av svensk forskning.

Professor Thommy Svensson har sedan den 1 juli 2003 varit koordinator med först Malin Flobrink, sedermera Katarina Wiberg (båda Stint), som administrativ resurs. Som representant för RJ har forskningssekreterare Kjell Blücker varit adjungerad i styrgruppen. Stint har representerats av verkställande direktör Roger Svensson.

I SSAAPS forskarskola har ingått nio doktorander utvalda i nationella ansökningsomgångar 2002 och 2003. Doktorandtjänsterna har vilat på 50–50-finansiering med universiteten. Forskarskolan har tillhandahållit biträdande handledning, medel för forskningsresor i Asien, handledningsinternat och forskarkurser också öppna för andra doktorander. Under 2006 hölls på samma sätt som året innan ett intensivt tredagarsinternat med internationella experter, där samtliga pågående forskningsprojekt avstämdes. Den först disputerade, Patrik Ström, Göteborg, erhöll 2005 ett av RJ:s Pro Futura-stipendier. Sedan dess har även Yun Lihong, Örebro universitet, och Kristina Göransson, Lunds universitet, disputerat. Två ytterligare disputationer förväntas 2007. Bedömningen är att nästan alla avhandlingsarbeten kommer att kunna avslutas inom stipulerad tid.

Programmet stöder de mest lovande unga forskarna genom tre postdoktorala tjänster på 2+2 år, i vilka ingår ett obligatoriskt utlandsår vid någon av

världens ledande institutioner på området. Innehavarna har genomfört sina utlandsår vid Center for Chinese Studies vid University of California Berkeley (Maria Heimer, Uppsala), Southeast Asia Program vid Cornell University (Johan Lindquist, Stockholm) och China Center for Economic Research vid Peking University (Christer Ljungwall, Göteborg). Alla tre har säkrat sin fortsatta forskning innan tiden vid SSAAPS löpt ut genom fakultets- och rådsanslag eller med hjälp av stöd från näringslivet.

Det svenska forskarsamhället har generalmönstrats genom att nationella konferenser och disciplinära sammankomster har organiserats i syfte att utveckla samarbetet mellan lärosätena. Ett tvådagarsseminarium om Kinaforskningens framtid inom nationalekonomiämnet åtföljs av ett liknande seminarium med ämnesföreträdare inom fredsforskning och internationell politik i tidigt 2007. Syftet är att bidra till att ge Asien större utrymme i den reguljära universitetsverksamheten och kursutbudet vid olika institutioner.

SSAAPS internationella workshopprogram omfattade under 2006 sex workshoppar – i Lund i mars, Stockholm i maj, Mölle i juni, Guiyang i Kina i september, Uppsala i oktober och Stockholm i november. Dessa behandlade olika problemställningar vid forskningsfronten med en tyngdpunkt på olika aspekter av den snabba utvecklingen i Kina. Sammankomsterna har efterlämnat förstärkta nätverk och förväntas i flertalet fall resultera i publikationer i internationella forum.

SSAAPS ingår i European Alliance for Asian Studies – tillsammans med School of Oriental and African Studies i London, Sciencepo i Paris, nederländska International Institute of Asian Studies i Leiden och det tyska nationella centret för samtidsorienterad stillahavsasienforskning, Institut für Asienkunde i Hamburg. Inom denna ram bidrar SSAAPS till finansieringen av kvalificerade Asia-Europe Workshop Series i samarbete med Asia-Europe Foundation i Singapore.

Inom denna serie ordnades under 2006 sju specialiserade workshoppar – i Singapore, Hanoi, Berlin, Bryssel och Hamburg samt två stycken i Thailand – alla med fokus på gemensamma samtidsfrågor i Europa och Asien.

Efter SSAAPS vinterkonferens i oktober 2005 i Peking med titeln Economic Development and Social Policy – som samlade drygt 30 svenska professorer, postdoktorer och doktorander tillsammans med centralt placerade kinesiska forskare vid Chinese Academy of Social Sciences samt universiteten i Pekingregionen – har SSAAPS påbörjat en strategisk satsning på samtidsforskning om Kina. Denna satsning omfattade under 2006 finansiering av en handfull kinesiska gästforskare vid svenska institutioner, såddfinansiering för utveckling av svensk-kinesiska forskningsprojekt och workshoppar om bl.a. medier och journalistik, migration och socialt utanförskap, lagstiftning och rättssystem samt anomalier i Kinas finansiella system.

I september 2006 arrangerade SSAAPS även en större internationell konferens om "New Asian Dynamics in Science, Technology and Innovation", som hölls i Danmark, i samarbete med Nordiska Institutet för Asienstudier och andra samarbetspartner. Avsikten är att kommande år göra en strategisk insats

för förstärkt forskning om den snabba utvecklingen av vetenskap, teknik och FoU i bl.a. Japan, Kina, Korea, Taiwan och Singapore.

SSAAPS-programmet har utvärderats under 2006. Uppnådda resultat har bedömts som framgångsrika. Som följd härav tillskjuter Stint ytterligare 7,5 miljoner kronor för de kommande tre åren. RJ har för sin del beslutat anslå 6 miljoner kronor till två treåriga postdoktorala tjänster under samma period. Ambitionen är att bredda verksamheten mot andra vetenskapsområden samt att även fördjupa samarbetet med centrala Asienintressenter utanför akademierna. Programmet presenteras närmare på www.ssaaps.stint.se.

Nordiska museets forskarskola

Nordiska museets forskarskola för museianställda startade höstterminen 2002 och befinner sig nu i sitt femte verksamhetsår. Forskarskolan samfinansieras med Kungl. Vitterhetsakademien med RJ som huvudfinansiär med en insats på 26 miljoner kronor. De sex första disputationerna planeras äga rum under läsåret 2007/08.

Förutom de elva doktorander som antogs från starten, antogs ytterligare två fr.o.m. vårterminen 2005. Verksamheten har varit framgångsrik och har väckt positiva reaktioner och förväntningar inom hela ABM-sektorn och även uppmärksammats i riksdagens beslut 2005 om forskningspolitiken med anledning av den senaste forskningspropositionen från Utbildnings- och kulturdepartementet. Såväl forskarskolans ledning som finansiärerna har vid upprepade tillfällen för såväl riksdagen som Utbildnings- och kulturdepartementet framhållit det fortsatta behovet av insatser av denna kompetenshöjande karaktär. En rad viktiga argument i denna fråga lyfts fram i debattskriften *Forskning & Museer* (2006), som författats av docent Sten Rentzhog, ordförande i forskarskolans styrgrupp.

Under 2006 har forskarskolan liksom tidigare varit samlad vid tematiska läskurser och redovisningsseminarier. Den 15–18 maj samlades den till internat i Vaxholm med teoriseminarium tillsammans med bl.a. professorerna Henry Glassie och Pravina Shukla, Indiana University, samt doktorand Ana Iuga från universitetet i Cluj, Rumänien. Professor Glassie höll två seminarier, det ena i samarbete mellan forskarskolan och Stockholms universitet. Den 27 september hölls den årliga planeringsdagen på Nordiska museet med doktoranderna, arbetsgivarna och handledarna. En av de frågor som diskuterades var "Hur kan universitetet behålla kontakten med doktoranden och museet i framtiden?". Professor Birgitta Skarin-Frykman och universitetslektor Tomas Germundsson inledde. Den 27–29 november hölls teoriseminarier i internatform i Mariestad på temat Kulturmiljöns landskap. Arrangemanget planerades tillsammans med institutionen för kulturvård vid Göteborgs universitet och var forskarskolans sista större kurssammankomst. I seminariet medverkande professorerna Lars Arvidsson och Ola Wetterberg, samt forskare från institutionen för kulturvård. Dessutom gästades forskarskolan av Tanzanias riksantikvarie D.M.K. Kamamba, som föreläste om bevarande av kulturarv i ett postkolonialt perspektiv.

Forskarskolan leds av en av RJ och Nordiska museet utsedd styrgrupp. I denna ingår docent Sten Rentzhog, ordförande, professorerna Janken Myrdal, SLU, Ulf Sporrang, Kungl. Vitterhetsakademien, Birgitta Svensson, Nordiska museet och Stockholms universitet, Eva Österberg, Lunds universitet, styresman Christina Mattsson, Nordiska museet, Mats Rolén, forskningsdirektör, RJ, och fil.dr Ulrich Lange, Nordiska museet, sekreterare och koordinator.

Postdoktorala satsningar

Pro Futura III och IV

Pro Futura är ett postdoktoralt program som ger unga särskilt lovande forskare en längre tid för fri forskning och vistelser i framstående internationella miljöer. Stipendierna ger därmed innehavarna mycket goda möjligheter att avancera inom sina forskningsfält. För att hedra sin avgående ordförande professor Eva Österberg, har RJ i hennes namn inrättat en treårig postdoktoral forskartjänst med inriktning mot förmodern/tidigmodern historia, idéhistoria eller kyrkohistoria. Satsningen offentliggjordes och tjänsten överlämnades symboliskt till henne vid RJ:s styrelsemiddag på Nordiska museet den 26 oktober.

För att hedra Dan Brändström och tacka honom för hans 14 framgångsrika år som stiftelsens vd har styrelsen beslutat inrätta 2 treåriga postdoktorala fellowships/stipendier i hans namn för yngre forskare med inriktning mot global styrning och internationella organisationer. Tjänsterna överlämnades symboliskt till honom av styrelsens ordförande Daniel Tarschys under den mottagning som stiftelsen anordnade den 8 december inför hans pensionering vid årsskiftet 2006/07.

European Foreign and Security Policy Studies

RJ inrättade år 2004 ett postdoktoralt program i Anna Lindhs anda tillsammans med italienska Compagnia di San Paolo och tyska Volkswagenstiftung. Programmet löper över fyra år och ska finansiera ett hundratal unga forskare inom utrikes- och säkerhetspolitikens område. Riksbankens Jubileumsfond har avsatt 20 miljoner kronor för detta ändamål.

Programmet European Foreign and Security Policy Studies har under året utlysts för tredje gången över hela Europa. Målsättningen är att unga forskare, med europeisk bakgrund eller verksamma i Europa, ska ges möjlighet att vistas i en miljö i ett annat europeiskt land i upp till två år. Varje år utses kohorter om 20–25 stipendiater. Gemensamma nätverksupprätthållande aktiviteter i form av konferenser och sommarskolor genomförs med jämna mellanrum. Representanter för Riksbankens Jubileumsfond har varit styrelsens förre ledamot professor Christer Jönsson och den nuvarande ledamoten professor Rutger Lindahl samt från kansliet forskningssekreterare Fredrik Lundmark.

I september gick ansökningstiden för den tredje omgången ut och de tre stiftelserna mottog 89 ansökningar. Av dessa kommer 36 kandidater att inbjudas att delta vid programmets tredje s.k. Young Faces Conference, där den slutgiltiga sällningen kommer att ske. Denna gång kommer konferensen att arrangeras i februari 2007 av Compagnia di San Paolo i Turin. Temat är ESDP Seven Years On: Back to the Future.

Inom ramen för detta program utlyses även ett pris för bästa insats av en forskare eller skribent inom ämnesområdet. Priset har inrättats för att hedra minnet av utrikesminister Anna Lindh, vars tragiska död den 11 september 2003 har motiverat tillkomsten av detta program. Priset har namnet The Anna Lindh Award och delades för första gången ut vid en ceremoni i Bryssel den 14 september. Priset på 20 000 euro delades ut av dr Wilhelm Krull, Volkswagenstiftung, och vd Dan Brändström till professor Helene Sjursen, verksam vid Arena, Oslo universitet. Talare vid prisutdelningen var bl.a. kabinetssekreterare Hans Dahlgren och kommissionären Margot Wallström.

Postdoktoralt program för ABM-sektorn

Riksbankens Jubileumsfond har under senare delen av 1990-talet uppmärksammat arkivens, bibliotekens, museernas och de lärda verkens roll i forskningen om vårt kulturarv och om de historiska perspektiv som sträcker sig bortom samtidshistorien. Stiftelsen har bl.a. arrangerat konferenser för att diskutera frågor om forskning i anslutning till dessa myndigheter och avser att ytterligare följa utvecklingen inom dessa områden bl.a. genom den nya områdesgrupp som ska fokusera på forskning om för- och tidigmodern tid.

De olika satsningar som RJ gjort genom s.k. infrastrukturellt stöd – inte minst alla digitaliserings- och databassatsningar – har varit ett sätt att tydligt markera dessa institutioners betydelse för forskning inom humaniora och samhällsvetenskap. Stiftelsen har även mött behovet av att stärka den vetenskapliga kompetensen bland de museianställda och att härigenom stimulera till ökad forskning på material i museernas samlingar genom ett forskarutbildningsprogram för museianställda, Nordiska museets forskarskola, i samarbete med Kungl. Vitterhetsakademien.

Den 2 juni 2004 hölls på initiativ av Vitterhetsakademien och RJ ett diskussionsseminarium om s.k. långsiktigmotiverad forskning inom kultursektorn med deltagande av dåvarande kulturministern Marita Ulvskog och hennes statssekreterare Gunilla Thorgren samt ett antal företrädare för de lärda verken, centrala ABM-institutioner och berörda departement. Bakgrunden till att detta möte hölls var ”problemet som innebär att långsiktigt motiverade projekt – ofta i form av tillrättaläggande av forskningsmaterial i museer och arkiv – har svårt att finna såväl uthålliga arbetsformer som ett uthålligt säkerställande av finansieringen”, såsom det formulerades i inbjudan till överläggningarna. Diskussionen vid detta tillfälle inleddes med två föredragningar av forskningssekreterare Kjell Blückert, RJ, respektive professor Ulf Sporrang, Vitterhetsakademien, och den diskussion som följde fokuserade på de princi-

piella problemen. En förhållandevis stor samstämmighet rådde beträffande dessa frågors vikt, och man ansåg allmänt att denna diskussion borde fortsätta och bli mer konkret – så även från ministerhåll.

Det nätverk som härmed kom att formas har fått arbetsnamnet 2 juni-rörelsen. De ursprungliga inbjudna institutionerna var Historiska museet, Kungl. biblioteket, Nationalmuseum, Nordiska museet, Riksantikvarieämbetet, Riksarkivet, Språk- och folkminnesinstitutet i Uppsala, Statens ljud- och bildarkiv samt Uppsala universitetsbibliotek. Historiska museet och Statens ljud- och bildarkiv har senare visat sig inte vara intresserade av att fortsätta diskussionen. Lunds Universitets Bibliotek har däremot tillkommit i nätverket.

Från dessa diskussioner och de inkomna redovisningarna kring angelägna projekt fanns några genomgående iakttagelser som RJ och Akademien tog fasta på för att utforma ett förslag för de i nätverket ingående institutionerna att reagera på. Det gällde frågorna om allmän vetenskaplig kompetenshöjning, kompetensöverföring mellan generationer samt möjligheten att utnyttja existerande samlingar för intern forskning inom myndigheterna.

Under våren 2005 lade finansörerna fram ett förslag om en postdoktoralsatsning enligt traineemodell. Samtliga intressenter reagerade positivt på detta och inkom med en rad konstruktiva synpunkter. För att bidra till nyrekryteringen av forskarutbildad personal hos ovanstående organisationer föreslog finansörerna ett postdoktoralt program där respektive myndighet erhåller medel för att täcka två tjänster om 75 % under fem år. Dessa tjänster ska utnyttjas för forskningsverksamhet via nyanställd disputerad personal. Extern rekrytering ska vara prioriterad. Resterande tid om 25 % ska utnyttjas för tjänstgöring inom myndigheten och bekostas av densamma. De olika forskningsprojekten ska utgå från ett lokalt behov av att bearbeta de interna samlingar som respektive myndighet ansvarar för i bokbestånd, magasin och arkiv.Handledningen i myndighetens ordinarie arbete, inklusive introduktion i samlingarna, ska ske via en erfaren tjänsteman som helst har vetenskaplig meritering (traineesystem). Myndigheten ska stå för alla overheadkostnader.

En utvärdering ska ske i slutet av den första anställningsperioden inför fortsatt anställning i tre år. Utvärderingen består dels av en skriftlig rapport från forskaren, dels av ett utlåtande från organisationen. Dessa tjänster ska i den andra perioden övergå till att bli tenure-track-anställningar. Om den anställda forskaren under femårsperioden uppnår docentkompetens och visar skicklighet i den övriga tjänstgöringen ska anställningen, efter en andra utvärdering, kunna övergå i tillsvidareanställning vid organisationen med forsknings- och utvecklingsarbete i tjänsten.

Detta program utlystes under år 2006 och 14 av de 16 tjänsterna tillsattes. Den ena tjänsten vid Lunds Universitets Bibliotek (bibliometri) har lyst ut igen i december och kommer att tillsättas under våren 2007. Nedan förtecknas de forskare som påbörjat sina tjänster:

Institutet för språk och folkminnen i Uppsala

Fil.dr Susanna Karlsson "Dialektsituationen i Värmland – utjämning eller regionalisering?"

Fil.dr Lennart Ryman "Den fornsvenska och äldre nysvenska namnfrasens semantik, syntax och morfologi"

Kungl. biblioteket

Teol.dr Otfried Czaika "Philipp Melanchton och hans betydelse för det svenska samhället under 1500- och 1600-talen

Fil.dr Jonas Nordin "Pamfletter och folkliga småtryck som religiös vederkivelse, rännstenslitteratur och arena för borgerlig offentlighet"

Lunds Universitets Bibliotek

Fil.dr Håkan Håkansson "Religion och naturvetenskap i stormaktstidens Skandinavien, ca 1600–1700"

En tjänst under tillsättning

Nationalmuseum

Fil.dr Carina Fryklund "Flamländska 1600-talsmålningar"

Fil.dr Martin Olin "Tessinsamlingarna"

Nordiska museet

Fil.dr Ulrika Torell "Sötsaker och massmarknad: Konsumtionskulturer kring socker och sött i Sverige från 1800-talets slut till våra dagar"

Fil.dr Anna Dahlgren "Boken om ditt liv. Fotoalbum – minne, tid, identitet"

Riksantikvarieämbetet

Fil.dr Ola W. Jensen "Att bevara eller att inte bevara: Om den svenska bevarandeideologins historia"

Riksarkivet och landsarkiven

Fil.dr Marie Lennersand "Det svenska kommittéväsendet 1600–1900"

Fil.dr Peter Ullgren "I herrgårdarnas finrum: Tjänstefolk på skånska och halländska herrgårdar 1740–1940"

Uppsala universitetsbibliotek

Fil.dr Anna Fredriksson Adman ”Den antika litteraturens inverkan på vetenskapen i Uppsaladissertationer 1600–1850”

Fil.dr Maja Larsson ”Manlig auktoritet och kroppslighet kring sekelskiftet 1800”

Lärande och minne hos barn och ungdomar

Lärande på alla nivåer har blivit en alltmer viktig fråga för det svenska utbildningssystemet. Senare års forskning inom psykologi, kognitiv vetenskap och neurovetenskap har gett oss en förståelse för barns lärande, hur de är motiverade, hur de skapar begrepp och hur de minns. Information via Internet och andra interaktiva undervisnings- och lärandeprogram har blivit ökande viktiga verktyg för skolorna.

Riksbankens Jubileumsfond, Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse (KAW) och Vetenskapsrådets utbildningsvetenskapliga kommitté (UVK) har beslutat att finansiera ett program benämnt Learning and Memory in Children and Young People. Målsättningen är att stödja och skapa ett eller flera forskningsprojekt i Sverige av hög internationell standard inom området lärande och minne hos barn. Forskningsprojekten ska ge en bättre förståelse av möjligheter och begränsningar avseende barns lärande och minne och resultera i bättre strategier för lärande i daghem, förskolor, skolor och universitet och andra lärande sammanhang.

Forskningsområdet definieras i tre huvudtitlar: Emotion och motivation, Begreppsbildning och begreppsutveckling samt Interaktiva lärandeprocesser. Forskningen kommer att kunna omfatta bl.a. neurologi, psykologi, kognitionsvetenskap och pedagogik.

Det beslutade samarbetet omfattar tre år med en möjlig förlängning i ytterligare två år inom en kostnadsram om 72,5 miljoner kronor.

Utlysningen av dessa medel skedde i slutet av januari. Sista ansökningsdag var den 20 mars 2006. Totalt inkom 18 ansökningar.

Ett programråd bestående av representanter för finansiärerna och fem forskare som representerar olika delar av lärandeprocessen, valde ut ett antal ansökningar för vidare beredning med hjälp av sakkunnigutlåtanden och intervjuer. Efter sammanvägning av egna bedömningar, utländska sakkunnigutlåtanden och det som framkom vid intervjuerna, föreslog programrådet enhälligt att följande forskare beviljas anslag för tre år. Efter utvärdering finns möjlighet att erhålla anslag för ytterligare två år.

Professor Stefan Samuelsson

Linköpings universitet

Anslag t.o.m. 2009

Totalt beviljat: 5 000 000 kr

En internationell longitudinell tvillingundersökning av tidig språklig och kognitiv utveckling, läs- och skrivinlärning, matematik och uppmärksamhet

Projektet är ett samarbete dels med forskargrupper i USA (Colorado University), Australien (New England University) och Norge (universitetet i Stavanger), dels ett samarbete med en annan forskargrupp från USA (Pennsylvania State University). Det övergripande syftet med projektet är att studera det genetiska och miljömässiga inflytandet på barns tidiga läs- och skrivinlärning, språk- och matematikförmågor samt uppmärksamhet. Projekt kommer också att kunna generera viktiga praktiska implikationer relaterade till både sociala och utbildningsmässiga hänsynstaganden, speciellt när det gäller riktlinjer för det pedagogiska arbetet med språk, läsning och matematik i för- och grundskola.

För att besvara teoretiskt och empiriskt motiverade frågeställningar med fokus på det genetiska och miljömässiga inflytandet på språk-, läs- och skrivinlärning samt uppmärksamhet kommer projektet att

- genomföra omfattande testningar och observationer av totalt 1 142 fem år gamla enäggss- och tvåäggstvillingar från Sverige, Norge, Australien och USA med test som avser att mäta tidiga språkliga och kognitiva färdigheter och tidig skriftspråklig kompetens som antas vara av betydelse för den tidiga läs- och skrivutvecklingen,
- genomföra upprepade observationer och testningar av alla tvillingparen i samtliga fyra länder med fokus på språkliga och kognitiva färdigheter relaterade till läsning och skrivning och av den faktiska läs- och skrivutvecklingen i förskoleklass, år 1 och år 2 i skolan,
- utöka testningen till år 4 i skolan med ett större fokus på läs- och hörförståelse,
- genomföra observationer och skattningar av beteenden som är relaterade till ADHD (uppmärksamhet och hyperaktivitet/impulsivitet). Dessa skattningar genomförs av föräldrar, lärare och testledare och syftar till att studera fenotypiska och genotypiska samband mellan individuella variationer i uppmärksamhet å ena sidan och läs- och skrivutvecklingen å andra sidan,
- studera fenotypiska samband mellan olika miljömässiga förhållanden, språklig och kognitiv utveckling, samt läs- och skrivutveckling mellan observationer som genomförs vid en viss ålder och mellan observationer som genomförs i olika åldrar,
- jämföra likheter mellan enäggstvillingar och tvåäggstvillingar för att studera inflytande från gener och miljö på tidig språklig och kognitiv utveckling och den första läs- och skrivutvecklingen, samt beteende mellan observationer vid en viss ålder och mellan olika åldrar,

- tillämpa multivariat statistik för att bestämma det genetiska och miljömässiga inflytandet för samband mellan språklig och kognitiv kompetens i förskolan och läs- och skrivinlärning de första skolåren,
- studera likheter och skillnader mellan resultaten som genereras i de olika länderna som ingår i undersökningen, dels för att studera effekten av olika skolsystem, dels för att studera effekten av olika skriftsystem.

För att besvara teoretiskt och empiriskt motiverade frågeställningar med fokus på det genetiska och miljömässiga inflytandet på matematik kommer projektet att

- genomföra testningar av totalt 520 åtta år gamla enäggs- och tvåäggs-tvillingar från Sverige och USA med test som avser att mäta matematiska färdigheter,
- jämföra likheter mellan enäggstvillingar och tvåäggstvillingar för att studera inflytande från gener och miljö på matematiska färdigheter i år 2 i skolan,
- studera genetiskt och miljömässigt inflytande på olika komponenter av matematiska färdigheter.

Professor Roger Säljö

Göteborgs universitet

Anslag t.o.m. 2009

Totalt beviljat: 13 000 000 kr

Att lära och minnas med interaktiva teknologier i ett narrativt perspektiv

Syftet med projektet är att studera hur våra sätt att lära, minnas och organisera information och kunskaper förändras genom användning av digitala tekniker. I ett historiskt perspektiv innebar utvecklandet av skriftspråk, text och textbaserad information (exempelvis tabeller, grafer och andra slags representationer) att information kunde lagras utanför det mänskliga minnet. I samhällen som använder sig av skrift, vad man kan kalla dokumentsamhällen, lär och minns vi med hjälp av, och i intimt samarbete med, sådana externa redskap. Människor som kan läsa har – åtminstone i viss utsträckning – tillgång till de erfarenheter och kunskaper som byggts upp i samhället, erfarenheter som vida överstiger vad som kan lagras hos enskilda individer. Digitala tekniker innebär att ett enormt kollektiv minne byggs upp. Utmaningen, om man betraktar denna utveckling ur ett lärande-, kunskaps- och minnesperspektiv, är att göra människor kapabla att använda sådana resurser.

Det gemensamma teoretiska och praktiska intresset i detta projekt är att studera samspelet mellan hur vi lär, minns och använder sådana externa digitala resurser. Den digitala tekniken kan ses både som en förlängning av traditionell användning av skrift (och andra slags representationer) och som en resurs som leder till nya sätt att lära, minnas och kommunicera. En intressant aspekt av denna utveckling är att den digitala tekniken i stor utsträckning ”löser” problemen med att bevara information och att göra den tillgänglig i

alltfler situationer. Detta innebär att lärande i allt större utsträckning blir en fråga om att kunna använda, anpassa och omformulera tidigare kunskaper och erfarenheter och i mindre utsträckning att enbart återge dem.

Dessa allmänna teman om lärande, minne och teknik bearbetas i fem sammanhängande delstudier:

- Att utveckla ett undersökande arbetssätt (inquiry based learning, IBL) i naturvetenskap. Projektet handlar om att studera hur IBL-ansatser för att förstå och arbeta med vetenskap implementeras i klassrum och hur unga människor lär sig inte enbart naturvetenskap utan också hur sådan forskning bedrivs och hur man organiserar vetenskaplig information.
- Forskning som en metafor för lärande: Att organisera nya lärpraktiker och att utveckla nya former av "literacy". Detta delprojekt handlar om hur elever lär sig att lära och lär sig att organisera information (dvs. minnas) i projektbaserat arbete. Nyckelfrågan är att studera hur människor utvecklar kognitiva och kommunikativa kompetenser i en digital informationskultur.
- Spel och spelande som miljöer för lärande. Delprojektet handlar om två frågor: I) vilket slags lärande som stöttas av digitala spel och II) ett försök att bidra till att bygga upp inkluderande digitala gemenskaper där grupper som riskerar marginalisering på grund av handikapp kan ingå på lika villkor.
- Språkinläring i klassrumsinteraktion: Rollspel, projektarbete och digitala medier. Kärnfrågan är hur digital teknik och Internet kan användas för att stötta utvecklingen av avancerade språkfärdigheter i engelska genom att elever erbjuds nya, mer varierade och mer krävande kommunikativa sammanhang för att lära.
- Interaktiva teknologier, lärande och minne i tidig barndom. Nya teknologier (digital video m.m.) ger möjligheter att dokumentera och därmed också analysera aktiviteter. Denna utveckling innebär bl.a. att man kan dokumentera hur barn lär och minns i olika sammanhang i hemmet och i skolan. Detta delprojekt kommer att studera hur sådana teknologier kan användas för att stötta barns utveckling under det första året i skolan.

Projektet är ett mångvetenskapligt, nationellt samarbete förlagt till universiteten i Göteborg, Linköping och Uppsala samt till Lärarhögskolan i Stockholm. Det genomförs i nära samarbete med lärarutbildningen.

Professor Juha Kere

Karolinska Institutet

Anslag t.o.m. 2009

Totalt beviljat: 12 000 000 kr

Biologiska mekanismer bakom dyslexi: de genetiska riskfaktorerna och deras reglering

Läs- och skrivsvårigheter, dyslexi, uppmärksammas hos upp till ett av tjugo barn under eller efter första skolåret. Dyslexi leder till problem med att lära sig skriva och läsa men i övrigt är skolgången lika bra som skolkamraternas i

samma årskurs. Odiagnostiserad dyslexi kan leda till sociala problem medan dyslektiker som får relevant stöd i undervisningen ofta klarar sig fint i skolan och yrkeslivet. Orsaken till dyslexi är till stor del biologisk, och ofta finns det fler än en med detta handikapp inom familjen. I nuläget vet man att dyslexi har en komplex bakgrund och att många gener spelar en roll i uppkomsten av läs- och skrivsvårigheter. Den första dyslexigenen upptäcktes 2003 av forskargruppen. I dag har man identifierat fyra gener. Ytterligare fem gener förväntas tillskrivas en funktion i de biologiska orsakerna bakom dyslexi. Det är anmärkningsvärt att forskning i många olika länder med skilda språk leder till identiska och reproducerbara genfynd. På senare tid har också den första processen i hjärnans utveckling som kan ge upphov till dyslexi identifierats. Denna nya kunskap är bara början, och i det långa loppet kommer kunskapen om den biologiska bakgrunden att vara viktig för att hjälpa barn med dyslexi.

Det övergripande målet med projektet är att förklara den neurobiologiska bakgrunden till dyslexi. För att göra det måste man börja med vår genetiska kod, DNA. Detta innebär identifiering av gener och de varianter i gener som i slutändan leder till dyslexi. Vidare vill man också upptäcka de nätverk av genprodukter, proteiner, som är nödvändiga för förmågan att lära sig läsa och skriva samt utveckla ett fungerande språk. Slutligen tror man att sådan kunskap kommer att resultera i mer noggrann diagnos, effektivare stöd och minskad börda för dyslektiker. Denna typ av forskning länkar samman olika vetenskapsområden och kräver samarbete mellan specialister inom genetik, neurobiologi, klinisk neurovetenskap och pedagogik för att sammanföra kunskaperna mot samma mål.

Projektet är uppdelat i fyra delar vilka syftar till att

- identifiera biokemiska mekanismer bakom dyslexi,
- definiera dyslexigener som kan förbättra diagnos av dyslexi och liknande handikapp,
- finna sambanden mellan gener och funktioner i hjärnan,
- sprida kunskapen om dyslexiforskning till det övriga samhället på ett begripligt och korrekt sätt.

Forskargruppen på Karolinska Institutet består av sex specialister inom molekylärbiologi och biostatistik. För att uppnå målen samarbetar man med internationell expertis inom dyslexiforskning. Man är en del av Neurodys, ett stort treårigt projekt finansierat av EU, där 13 forskargrupper från tio länder analyserar genetiken bakom dyslexi. Dessutom samarbetar man med forskare från följande institutioner: Helsingfors universitet och Jyväskylä universitet (Finland); universitetet i Bonn och universitetet i München (Tyskland); Case Western Reserve University (Ohio, USA); Purdue University (Indiana, USA) samt University of Connecticut (Connecticut, USA).

Professor Torkel Klingberg

Karolinska Institutet

Anslag t.o.m. 2009

Totalt beviljat: 16 000 000 kr

Brain Child – en longitudinell studie av minnesfunktioner hos barn

Detta projekt syftar till att förena neurobiologiska och pedagogiska perspektiv på minne och inlärning. Målet är att utforska hur inlärning, färdigheter, läsning och problemlösning är beroende av underliggande psykologiska funktioner, interventioner, strukturell mognad av hjärnan, genetik och miljöfaktorer. Några av de specifika hypoteserna relaterar till arbetsminne och fonologisk förmåga. Dessa är av särskilt intresse inte bara för att de är centrala i många skolrelaterade och akademiska aktiviteter, utan också för att de är möjliga att påverka genom interventioner (träning). Forskargruppen vill specifikt undersöka om 1) långsiktiga utvecklingen av minne och skolprestation kan förklaras av arbetsminneskapacitet, fonologisk förmåga och strukturen på de ansvariga systemen för dessa förmågor i hjärnan 2) om träning av dessa förmågor påverkar utvecklingen, om de har en positiv inverkan på prestation i skolrelaterade ämnen och om träningen påverkar hjärnans struktur.

En del av projektet är en longitudinell studie av minne och kognition hos barn och ungdomar, (ålder 6–20 år) planerad som en kohort-sekventiell studie. Totalt 450 barn kommer att ingå. Deltagarna kommer att genomgå upprepade tester av olika minnesfunktioner. Frågeformulär kommer att kartlägga mental hälsa och socioekonomiska bakgrundsfaktorer. Genetisk information kommer att samlas in och hjärnabbildning sker för en undergrupp av deltagare. I en annan del av projektet undersöks effekten av träning av antingen arbetsminne eller fonologiska förmågor hos förskolebarn. Man kommer också att undersöka utveckling av motorisk funktion, grammatik och förändring av receptordensitet och dess relation till kognitiv utveckling.

I en värld med allt större rörlighet även på det akademiska fältet samt ett ökat beroende av engelska som lingua franca behöver utbyten mellan svenska och tyska forskare extra stöd. Av särskild vikt är att utbytet mellan våra vetenskapliga traditioner sker på postdoktoral nivå, dvs. i det läge då en disputerad forskare tydliggör sin vetenskapliga inriktning, bestämmer sitt forskningsfält och ofta knyter institutionella kontakter av avgörande betydelse för den fortsatta karriären. Samtidigt pågår en markant försämring av villkoren för institutioner för skandinavistik i Tyskland, varvid en lång forsknings- och utbytestradition håller på att gå förlorad. Mot denna bakgrund utlyste RJ två forskarstipendier för att stärka de institutionella förbindelserna mellan länderna och bereda svenska forskare möjlighet att under en koncentrerad period fördjupa sig i ett nytt ämne respektive slutföra ett större projekt med sikte på publikation i bokform under 2007–2008. Stipendierna avser att initiera ett samarbete med en eller ett par av de svenskspråkiga miljöerna vid något av de 30 universitet i Tyskland som bedriver språk- och kulturstudier om Skandinavien, särskilt om Sverige. Konkurrensen var mycket hård, och av de 14 sökande

fann man tre kandidater som utmärkte sig. Lyckligtvis fanns det medel för att finansiera en tredje stipendiat.

Postdoktorala stipendier för studier i Tyskland

Charlotta Brylla, fil.dr i tyska, verksam som universitetslektor vid Södertörns högskola, ska forska vid Humboldt-Universität i Berlin med ett projekt som rör politiska och kulturella kontakter mellan Sverige och DDR. Särskilt fokus riktas mot språkbrukets och propagandans funktion i skuggan av kalla kriget.

Jaana Kaiste, fil.dr i tyska, Uppsala universitet. Hennes forskningsprojekt avser receptionen av bröderna Grimms sagor i Sverige. I Tyskland kommer hon att bedriva sin forskning vid Skandinavisches Seminar/Georg-August-Universität, Göttingen, och Akademie der Wissenschaften/Arbeitsstelle Enzyklopädie des Märchens, Göttingen.

Fil.dr Erik Zillén är litteraturvetare vid Lunds universitet och arbetar med ett genrehistoriskt forskningsprojekt om den aisopiska fabeln i svenskt och europeiskt 1600- och 1700-tal. Han kommer att gästforska vid Bayerische Staatsbibliothek och Ludwig-Maximilians-Universität i München med Institut für Nordische Philologie som värdinstitution.

Dessutom finansierar RJ två postdoktorala forskarstipendier med placering vid Humboldt-Universität i Berlin, vilka utlystes och bereddes av universitetets institution för nordistik, under ledning av professor Bernd Henningsen. Dessa postdoktorala forskare är kopplade till den av RJ bekostade Dag Hammarskjöld-gästprofessuren, som för närvarande innehåller av Sten Berglund.

Kjetil Duvold har doktorexamen från Örebro universitet. Som stipendiat ska han främst vidareutveckla teman som han tog upp i sin doktorsavhandling *Making Sense of Baltic Democracy: Public Support and Political Representation in Nationalising States*. Han ingår i övrigt tillsammans med Sten Berglund och fil.dr Joakim Ekman, Örebro, i ett nytt forskningsprojekt om förutsättningarna för fortsatt integration i Europa, med särskild tyngdpunkt på den europeiska unionen.

Carsten Schymik har doktorsgrad från Humboldt-Universität i Berlin. I centrum för hans avhandling står politiskt motstånd mot den europeiska integrationsprocessen, närmare bestämt folkrörelserna mot den Europeiska unionen i Norge, Sverige och Danmark. Han ska nu fördjupa analysen av de euroskeptiska opinionerna i Europa i såväl teoretiskt som empiriskt hänseende med hjälp av studier av Schweiz på 1900-talet och USA på 1700-talet. Båda utgör exempel på federalistiska statsbildningar, vilka utmanats av anti-federalistiska stämningar.

Områdesgrupper

Områdesgruppen för forskning om kultur, säkerhet och hållbar samhällsutveckling

Områdesgruppen har under sitt sista år sammanträtt fyra gånger. Arbetet har under året i första hand varit inriktat på att färdigställa områdesgruppens två internationella antologier. Dessa båda volymer kommer att ges ut av Palgrave Macmillan under den övergripande titeln *Studies in Development, Security and Culture*, där den första volymen kommer att ha underrubriken *Sustainable Development in a Globalized World* och den andra *Human Values and Global Governance*.

Året inleddes följaktligen med en workshop med flertalet av författarna till antologierna. Vård för dessa seminarier var rektor Candido Mendes från universitetet med samma namn i Rio de Janeiro, Brasilien. Gruppens sista studieresa inkluderade en dagsutflykt till Brasília där ambassadör Margareta Winberg tog emot i residenset. Den svenska ambassaden hade ordnat ett program med intressanta föredragningar om den politiska och ekonomiska situationen i Brasília.

Candido Mendes upplät generöst nog universitetets förnämsta lokaler till områdesgruppen och tillhandahöll universitetets helikopter (!) för hisnande naturupplevelser och vyer i Rio. Men resan innebar framför allt långa seminariediskussioner, i och med att ett antal av författarna i den planerade antologin var inbjudna och fick presentera och försvara manus i kollegial granskning. Bland de internationella författarna kan nämnas Hans-Dieter Klingeman, Osvaldo Sunkel, Ponna Wignaraja, Yudhishthir Raj Isar och Enrique Rodriguez Larreta. Det blev också tillfälle till föredragningar av lokala forskare och tjänstemän om aktuell politik och brottsproblematiken i Latinamerikas största land.

Efter ett initiativ av EU:s utrikespolitiska talesman, Javier Solana, har RJ sedan ett par år inlett ett samarbete med den Brysselbaserade stiftelsen Madariaga European Foundation kring det s.k. Anna Lindh Programme on Conflict Prevention. Inom ramen för detta initiativ utges en årsbok i Anna Lindhs namn. Anders Mellbourn är redaktör för skriften, vars tredje utgåva presenterades den 14 september i Bryssel och den 22 november på Anna Lindh-biblioteket. Anders Mellbourn presenterade såväl boken som det övergripande programmet och ambassadör Jan Eliasson höll ett längre inledningsanförande. Årets boktema var *Health and Conflict Prevention*, med bidrag från, förutom Javier Solana, David A. Hamburg, John Wyn Owen och Hans Blix.

Samarbete med Utrikesdepartementet

Under året har stiftelsen ingått i ett omvärldsprojekt kring sambandet mellan världsbilder och utrikespolitik vid Utrikesdepartementet, under ledning av chefen för analysenheten, Ulla Gudmundson. Gruppen har arbetat med det grundläggande perspektivet att kunskap om världsuppfattningar i andra län-

der, regioner och kulturer underlättar dialog och en utformning av vår politik som är kontextuell och respektfull mot våra samarbetspartner, utan att förden skull göra avkall på våra grundläggande värden. Denna kunskap är också viktig i bemötandet av argument som hänvisar till kulturella skillnader och är därför avgörande för att öka sannolikheten för att svensk utrikespolitik får det genomslag vi önskar. Kunskap om vår egen och andras världsuppfattningar bör också vara ett naturligt inslag i den globaliserade värld som vi i allt större utsträckning lever i.

En aktivitet inom ramen för detta projekt har varit genomförandet av ett internationellt expertsymposium på denna tematik betitlat *Worldviews, International Relations and Globalization*. Symposiet anordnades av Utrikesdepartementet (UD) och RJ i samarbete med Sveriges ambassad i Washington. Det ägde rum den 6–7 december som en del av programverksamheten i den nya ambassadbyggnaden *House of Sweden*, som för övrigt är tänkt att utöver ambassad även fungera som en mötesplats för kultur- och näringsliv.

Syftet med symposiet var att öka medvetenheten hos forskare och praktiker om världsbilders och värdesystems betydelse som bakgrundsfaktor i identifiering av mål och val av medel i internationella relationer samt att identifiera forskningsuppgifter med anknytning till sambandet mellan världsbilder och internationella relationer, såsom konfliktlösning, ekonomisk/social utveckling, mänskliga rättigheter och demokrati.

Symposiet var upplagt så att en redovisning av kvantitativa data ur undersökningen *World Values Survey* inledde varje tematisk session. Professor Ronald Inglehart svarade för dessa introduktioner. Bland en rad framstående talare kan nämnas: Hans Blix, tidigare utrikesminister och chef för FN:s atomenergiorganisation (IAEA), Joseph Martin "Joschka" Fischer, tidigare Tysklands utrikesminister och numera verksam vid Woodrow Wilson School of Public and International Affairs vid Princeton University, samt Richard Perle, American Enterprise Institute och sedan decennier rådgivare till republikanska presidenter i USA.

Områdesgruppen för forskning om civilsamhället

Områdesgruppen tillkallades hösten 2003. Den består av docent Mats Rolén, forskningsdirektör vid RJ, ordförande, docent Erik Amnå, Örebro universitet, docent Christina Garsten, Stockholms universitet, Fil.dr h.c., Bengt Göransson, tidigare utbildningsminister och folkbildare, förra generalsekreteraren Marianne af Malmberg, ordförande i Ideell Arena, vice riksbankschef Kristina Persson, grundare av Frejas fond, professor Lars Svedberg, Ersta Sköndal högskola, docent Håkan Thörn, Göteborgs universitet, professor Hans Westlund, Arbetslivsinstitutet, Östersund, docent Filip Wijkström, Handelshögskolan, och filosofie doktor Malin Gawell, Stockholms universitet och Institutet för entreprenörskaps- och småföretagsforskning (ESBRI), sekreterare.

Gruppen har under året haft fem sammanträden och bl.a. utformat en detaljerad arbetsplan för de tre kommande åren. I den ingår utgivning av flera

mindre skrifter, ett par nationella konferenser och en större internationell konferens. Den 3–6 maj 2006 gjorde gruppen en studieresa till Italien. Den 4 maj besöktes European University Institute (EUI), Florens, på inbjudan av professor Bo Stråth. Docent Christina Garsten presenterade gruppens arbete och några aktuella forskningsfrågor. Den 5–6 maj besöktes programmet Master in International Studies in Philanthropy (MISP) vid universitetet i Bologna, som startats och leds av professor Giuliana Gemelli. Masterkursen löper över ett år och räknar ett trettiotal deltagare från ett stort antal länder. RJ har sedan 2003 stött verksamheten med ett årligt stipendium för vistelse i Sverige. Vid områdesgruppens besök föreläste Mats Rolén om moderniseringen av Sverige och folkrörelsernas roll. Professor Lars Svedberg behandlade i sitt föredrag aktuell forskning om välfärdsstaten – den svenska modellen – med uppmärksamheten särskilt riktad mot det civila samhällets roll. Den 6 maj ledde docent Håkan Thörn ett seminarium med masterstudenter, lärare och områdesgruppen. Vad gäller kommande internationella kontakter kommer gruppen att delta i 2007 års World Social Forum i Nairobi (21–25 januari) och att där anordna ett par seminarier.

Vidare har områdesgruppen i juni haft en överläggning med Folkrörelseutredningen rörande forskningsbehov och forskningsfrågor. Gruppens sekreterare Malin Gawell är expert i utredningen. Erik Amnå, Christina Garsten, Marianne af Malmberg och Lars Svedberg var föredragshållare vid utredningens forskningsseminarium den 9 november.

I gruppens uppdrag ingår att informera sig om pågående forskning med anknytning till det civila samhället och att föreslå insatser från RJ:s sida. Lars Svedberg har sålunda tillsammans med professor Lars Trägårdh, Columbia University, New York, och Ersta Sköndal högskola, på områdesgruppens uppdrag kartlagt de senaste fem årens nya avhandlingar med anknytning till ”civilsamhället”. Deras kartläggning gav vid handen att drygt ett sextiotal avhandlingar ventilerats sedan år 2000. Svedberg & Trägårdh inbjöd sedan de nya doktorerna att skriva korta sammanfattningar av sin forskning. Kartläggningen och ett urval av sammanfattningarna presenterades den 11 december i antologin *Det civila samhället som forskningsfält*. Nya avhandlingar i ett nytt sekel. Red. Lars Trägårdh, Lars Svedberg, Gidlunds förlag (2006). Det finns sålunda en lovande återväxt inom fältet, men – liksom i många andra fall – stor brist på postdoktorala tjänster. RJ:s styrelse har på områdesgruppens förslag därför beslutat att anslå medel till sex treåriga postdoktorala tjänster för forskning om civilsamhället. Tjänsterna kommer att utannonseras under 2007 och 2008.

Under 2005 startades med stöd från områdesgruppen projektet ”Global utmaning”, som tar upp frågan om hur globalisering/europeisering återverkar på ekonomi, välfärd och hållbar utveckling i ett längre perspektiv. Projektet initierades av Stiftelsen Frejas fond i nära samverkan med RJ och ska pågå i tre år. Bakom Global utmaning står idag en rad stiftelser, ideella organisationer men även företag (se nedan). Projektet vill genom att anordna seminarier och utge kvalificerade småskrifter och böcker bidra till kunskapsupp-

byggnad och samhällsdebatt om vad det europeiska och globala omvärldstrycket innebär för jobb och välfärd i Sverige eller om hur jobben ser ut i tjänstesamhällets Sverige. Arbetet leds av en styrgrupp bestående av Peter Nygårds, ordförande, Swedbank, Renée Andersson, Indiska Magasinet, Carl Bennet, Carl Bennet AB, Dan Brändström, RJ, Madeleine Caesar, KK-stiftelsen, Gustaf Douglas, Leif Hansson, SKTF, Jan C. Johansson, Boliden, Lars Göran Johansson, Electrolux, Per Juth, Svenskt Näringsliv, Gösta Karlsson, Sif, Bo Leander, AB Svensk Exportkredit, Knut Leman, Vattenfall, Marie Linder, LO, Britten Månsson Wallin, Folkbildningsrådet, Jan Nygren, Saab AB, Kristina Persson, Frejas Fond, Olle Ringdahl, Skandia, Peter Sandahl, Den Globala Skolan, Anders Sundström, Folksam, och Sture Nordh, TCO. Projektledare är Pernilla Baralt.

Under året har två av Global utmanings s.k. paneler utgivit tryckta rapporter. I juni utkom Social utveckling i u-länderna och i början av oktober Digital välfärd. Ett stort antal seminarier och pressmöten har anordnats inom projektet.

RJ har under 2006 tillsammans med ett antal europeiska stiftelser inom ramen för NEF (Network of European Foundations for Innovative Cooperation) beslutat stödja ett initiativ från den europeiska kommissionen om European Citizens' Consultations (ECC). Projektets svenska namn är Europeiska medborgarråd. Det syftar till att främja dialogen mellan medborgare och föra upp viktiga framtidsfrågor på Sveriges och EU:s agenda. Global utmaning har åtagit sig att å RJ:s vägnar vara svensk partner i detta multilaterala projekt. Det svenska medborgarrådet arrangeras i Karlstad den 24–25 mars 2007.

Områdesgruppen för forskning om offentlig ekonomi, styrformer och ledarskap

Områdesgruppen har under året haft fem sammanträden och har dessutom arrangerat en konferens. En stor del av gruppens arbete har kretsat kring förberedelser och diskussioner inför en skattekonferens i riksdagen.

Skattekonferensen ägde rum den 12–13 oktober och hade titeln Vad kan forskningen om offentlig ekonomi och skatter bidra med i en värld av alltmer globalt beroende? Den samlade drygt 100 deltagare. Moderatorer var Gunnar Eliasson och Erik Norrman, vilka även hade svarat för planeringen av konferensen i samråd med områdesgruppen. Genomgående tema för konferensen var följande tre frågor: Var befinner sig forskningen i dag? Vilka frågor är viktigast att satsa på inför framtiden? Vd Dan Brändström hälsade välkommen varefter följde en inledning om forskningsläget inom offentlig ekonomi och skatter. Först fick åhörarna en överblick utifrån pågående dansk forskning genom Peter Birch Sørensen, Köpenhamns universitet, för att därefter informeras om svensk pågående forskning om offentlig ekonomi och skatter genom Robert Pålsson, Göteborgs universitet, och Åsa Hansson, Lunds universitet. Därefter hölls två anföranden om den offentliga sektorns omfattning och innehåll av Lars Söderström, Lunds universitet, respektive Clas Olsson, Sveriges Kommuner och Landsting. Kommentatorer var Peter Bitch Sørensen,

P-O Edin, f.d. chefekonom vid LO, samt Daniel Tarschys, Stockholms universitet. Efter lunch fortsatte konferensen med skattepolitiska kriterier, rätts-säkerhet och regelsystem samt rörliga och orörliga skattebaser. Inom detta avsnitt medverkade Ann-Sofie Kolm, Stockholms universitet, Magnus Henrikson, Institutet för Näringslivsforskning, Jesper Barenfeld, Svenskt Näringsliv, samt Ingemar Hansson, Konjunkturinstitutet, numera statssekreterare i Finansdepartementet. Nästa avsnitt handlade om skatternas legitimitet. Mats Sjöstrand, Skatteverket, anlade ett systemperspektiv medan Peter Melz, Stockholms universitet, såg området ur ett forskarperspektiv. Därefter talade Kristina Ståhl, Uppsala universitet och Handelshögskolan i Stockholm, om rättssäkerheten och EG-rättens påverkan på svensk beskattning. Som kommentatorer medverkade Katarina Nordblom, Göteborgs universitet, och Börje Leidhammar, Karlstads universitet.

Påföljande dag började med en presentation av Erik Norrman, Lunds universitet, om angelägen skatteekonomisk forskning som sedan följdes av Claes Norberg, Lunds universitet, som tog upp framtida skatterättslig forskning i sitt anförande. Detta följdes av ett pass som behandlade hur andra forskningsdiscipliner kan bidra till skatteforskningen genom Jonas Edlund, Umeå universitet, respektive Sverker Jagers, Göteborgs universitet. "Vilka möjligheter finns att gräva i de stora databaserna?" var ämnet för nästa anförande av Lennart Flood vid Handelshögskolan vid Göteborgs universitet. Slutligen talade Sven-Olof Lodin, Stockholms universitet, om mångvetenskaplig skatteforskning. Kommentatorer var Pontus Braunerhjelm, KTH, och Mats Persson, Stockholms universitet. Seminariet avslutades med en paneldebatt, Vilken skatteforskning behöver vi och hur får vi fram den? Moderator var Gunnar Eliasson. De som deltog i panelen var P-O Edin, Sven-Olof Lodin och från områdesgruppen Mats Svegfors och Gunnar Wetterberg samt Åsa Torstensson, Umeå universitet. En dokumentation beräknas utkomma i början av 2007.

Temat innovationer i offentlig sektor har gått som en röd tråd genom årets sammanträden. Jan Edling och Lennart Schön från områdesgruppen har träffat forskare från Lunds universitet och VINNOVA för utbyte av idéer och erfarenheter. Jan Edling har även medverkat i ett seminarium på VINNOVA med titeln På spaning efter innovationssystem, vilket också är titeln på en skrift där det ställs ett antal kritiska frågor kring innovationspolitikens nuvarande status i Sverige. En antologi och ett seminarium om innovativ välfärd planeras till år 2007.

Ett seminarium med titeln Den framtida regionindelningen. Arbetsmarknads-, utbildnings- och forskningspolitiken i ny tillämpning. Exemplet Västra Götaland ägde rum på Jonsereds herrgård den 11 maj där både Dan Brändström och Jan Edling medverkade. Seminariet hade samlat ca 30 deltagare och var tänkt att vara en input till IVA-projektet Framtidens universitet. Syftet med studien är att påbörja en diskussion av frågan om organisation av kunskaps- och kompetensförsörjning samt kunskapsbehov i ett regionalt perspektiv. Den övergripande frågan är hur kunskapssystemen i regionen organiseras

för att både kunna hantera regionala, funktionella och internationella kunskapsbehov. Det finns planer på att försöka få till stånd liknande seminarier på samma tema i Mälardalsregionen samt i Skåne för att öka förståelsen för att regionerna får nya roller. Ett seminarium kommer att äga rum i Malmö den 13 februari 2007.

Jonseredsseminariet började med att Göteborgs universitets dåvarande rektor Gunnar Svedberg hälsade välkommen. Därefter följde en inledning av Dan Brändström. Jan Edling, VINNOVA talade sedan om ”Det nya regionala landskapet” och Inger Rydén-Bergendahl från Ansvarskommittén gjorde en presentation av kommitténs fortsatta arbete. Efter lunchpausen talade Enrico Deiaci, SISTER, om ”Innovation och kunskapsförsörjning i ett regionalt perspektiv”, vilket sedan följdes av ett anförande av Bengt-Olof Elfström, Volvo Aero om ”Industrins behov av kunskapsförsörjning”. Före den avslutande paneldiskussionen fick åhörarna en beskrivning av ”En kunskapsdriven regional utveckling” av Bertil Törsäter, Västra Götalandsregionen. I paneldiskussionen deltog Kent Johansson, Västra Götalandsregionen, Lennart Olausson, Business Region Göteborg, Lennart Nilsson, Cefos, Göteborgs universitet, och Margareta Wallin Petersson, Göteborgs universitet. Moderator var Lena Ulrika Rudeke.

Övriga inslag i områdesgruppens verksamhet har varit diskussion om ledarskapsfrågor. En av ledamöterna Ingalill Holmberg har skrivit en PM med titeln Ledarskapets roll och betydelse i offentliga verksamheter – en idéskiss om forskning. En vidareutveckling av detta resonemang kommer att stå på agendan under nästkommande år. Ett annat initiativ där ett seminarium planeras kom från Bengt Jacobsson, som är projektledare för ett stort forskningsprojekt finansierat av RJ med titeln Regeringskansliet och samhällets organisering. Detta projekt bygger på ett samarbete mellan forskare från Södertörns högskola, Göteborgs universitet och Stockholm Centre for Organizational Research (SCORE). Forskarna avser att undersöka en mängd olika aspekter av hur Regeringskansliet styr och styrs. Boken Från hemvävd till invävd som behandlar europeiseringen av svensk förvaltning och politik är den första i en planerad bokserie från detta forskningsprojekt.

Mats Svegfors, landshövding i Västmanlands län, är ordförande i Ansvarskommittén, som är en parlamentarisk kommitté som ska undersöka den nuvarande samhällsorganisationens förutsättningar att klara de offentliga välfärds-tagandena. Man ska identifiera, belysa och övergripande analysera de samhällsförändringar som kan föranleda förändringar av strukturen och uppgiftsfördelningen mellan staten, landstingen och kommunerna. Områdesgruppen har fått fortlöpande redogörelser för kommittéarbetet vars betänkande ska vara klart och överlämnas den 28 februari 2007.

Samhälleligt Motiverade Forskningsplattformar – SMRP

Inför lanseringen av EU:s sjunde ramprogram för forskning (2007–2013) har ett flertal medlemsstater, inklusive Sverige med den svenska regeringen, agerat för att få till stånd ”Samhälleligt Motiverade Forskningsplattformar –

SMRP". SMRP ska ses som en möjlighet att hantera de stora samhällsliga utmaningar som Europa står inför, som den demografiska utvecklingen. Andelen äldre blir allt större och migration och integration uppfattas som allt större utmaningar. SMRP är inspirerade av European Technology Platforms, som kännetecknas av att forskningen är initierad av intressenter från näringslivet, i detta fall både industri samt små och medelstora företag. Denna idé är överförd till SMRP, men här föreslås i stället att det är de offentliga aktörerna som initierar forskningen i dialog med forskarsamhället. I idén ingår också en tes om att detta leder till att de offentliga aktörerna tar ett långsiktigt ansvar och att de aktivt medverkar till att använda forskningsresultaten.

Ett miniseminarium kring dessa frågor ägde rum i RJ:s lokaler den 24 oktober. Av de närvarande forskarna hade flertalet projektmedel från RJ. Det projekt som främst uppmärksammades var Share (Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe) med Anders Klevmarken, Uppsala universitet, som projektledare. Det är ett internationellt projekt med syfte att samla in data om den europeiska befolkningen i åldrarna 50+ och genomföra longitudinella studier av Europas åldrande befolkningar. Projektet är mångvetenskapligt och engagerar bl.a. ekonomer, beteendevetare, epidemiologer och hälsoexperter. Share har finansiering från EU:s femte ramprogram och ansågs vara ett bra pilotprojekt inför möjligheten att få till stånd SMRP inom det kommande sjunde ramprogrammet. Björn Lindgren, Lunds universitet, som ingår i projektet, utsågs till koordinator för att försöka få till stånd ett forskarnätverk. Från områdesgruppen deltog Jan Edling.

Den 21 november anordnades en workshop i Bryssel om SMRP, med över 100 deltagare från ett femtontal olika europeiska länder. Områdesgruppen representerades av Dan Brändström och Kerstin Stigmark. Dan Brändström gjorde en översiktlig presentation över svenska forskningsprojekt inom demografi och äldreforskning. Ett första syfte var att få till stånd en dialog mellan deltagare från de olika länderna och de medlemmar från kommissionen som var närvarande för att förhoppningsvis få med tydligare skrivningar avseende SMRP i EU:s sjunde ramprogram. Ett andra syfte var att försöka påbörja konstruktionen av dessa plattformar både beträffande demografiska förändringar och en hållbar miljöutveckling. Sverige bedöms kunna tillföra mycket kunskap inom denna del av ramprogrammet eftersom forskningssamhället förfogar över ett rikhaltigt datamaterial.

Nationalekonomi i samhällsdebatten

Riksbankens Jubileumsfond inbjöd den 26 september ett tiotal ledande företrädare i nationalekonomi till ett seminarium om nationalekonomi i samhällsdebatten. Bakgrunden var att RJ numera får allt färre empiriskt upplagda nationalekonomiska projektansökningar som kan relateras till globaliseringens konsekvenser för den ekonomiska politiken lokalt i Sverige och regionalt i Europa. Detta har lett till funderingar om nationalämnets teori- och metodutveckling har gått i en sådan riktning att den kommit längre från övriga

samhällsvetenskapliga ämnen och därmed också har blivit mindre relevant i den allmänna samhällsdebatten. Denna ”frånvaro” i samhällsdebatten har på senare tid kritiserats av Carl Johan Åberg som på DN Debatt i våras hävdade att ekonomerna sviker sin uppgift som företrädare för en stor och viktig samhällsvetenskap. Magnus Henrekson har i flera olika intervjuer varit inne på samma spår. Andra ekonomer, t.ex. Tore Ellingsen har i Ekonomisk Debatt haft synpunkter på dessa debattinlägg.

Områdesgruppen för forskning om förmodernitet

Styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond beslöt den 8 december 2005 att inrätta en områdesgrupp för forskning om förmodernitet. Som underlag för beslutet låg en pm av RJ:s ordförande professor Eva Österberg och forskningssekreterare docent Kjell Blücker. Här betonades bl.a. att ”det gäller att inte förlora de kunskaper och perspektiv som gör det möjligt för oss att genom ’de långa linjernas strategi’ kritiskt granska också vår egen tid” och vikten av att forskarsamhället behåller ”sin kompetens vad gäller humanistisk och religionsvetenskaplig grundforskning rörande skandinaviska förhållanden för äldre tid i ett komparativt europeiskt perspektiv”.

Eva Österberg, Dan Brändström och Kjell Blücker fick av styrelsen i uppdrag att utveckla denna grupp samt att utnämna ledamöter. Detta arbete ägde rum under våren 2006, och den 22–23 augusti hölls på Sigtunastiftelsen en konferens med ett femtiotal i Sverige verksamma forskare som arbetar med äldre tid för att reflektera över teman och arbetsområden för gruppen.

Konferensen modererades av Eva Österberg och idéhistorikern från Göteborgs universitet Sven-Eric Liedman, inledde med ett föredrag under rubriken Modernitet, förmodernitet, tidigmodernitet, postmodernitet – Vad fångar begreppen? Under dagarna höll sedan ett antal forskare diskussionsinledningar: filosofen Lilli Alanen, Uppsala universitet, om ”Filosofihistoriens periodiseringar”, konstvetaren Jan von Bonsdorff, Uppsala universitet, om ”Historiebruk och visualitet”, etnologen Birgitta Svensson, Stockholms universitet/Nordiska museet, om ”Likhet och skillnad – Reflektioner kring icke-moderna värdemönster, vardagsliv och identiteter”, språkvetaren Eva-Carin Gerö, Stockholms universitet om ”Marginella och marginaliserade grupper ur ett kulturhistoriskt och filologiskt perspektiv”, litteraturvetaren Mats Malm, Göteborgs universitet, om ”Platser för vetenskaplig korsbefruktnings”. Sista dagen avslutades med ett föredrag av arkeologen Anders Andrén, Stockholms universitet med rubriken Världen bortom Europa. I ett middagstal presenterade författaren Maja Hagerman sin nyutkomna bok *Det rena landet: om konsten att uppfinna sina förfäder*.

Ledamöterna i gruppen utsågs under september månad och är: professorerna Anders Andrén, arkeologi, Stockholms universitet, Jan von Bonsdorff, konstvetenskap, Uppsala universitet, Anders Cullhed, litteraturvetenskap, Stockholms universitet, Peter Englund, historia, Svenska Akademien, Eva-Carin Gerö, grekiska, Stockholms universitet, Janken Myrdal, agrarhistoria,

Sveriges Lantbruksuniversitet i Uppsala, Eva Rystedt, antikens kultur och samhällsliv, Lunds universitet, Barbro Santillo Frizell, antikens kultur och samhällsliv (direktör vid Svenska Institutet i Rom), Solfrid Söderlind, konstvetenskap (överintendent, Nationalmuseum), Henrik Williams, nordiska språk, Uppsala universitet, Eva Österberg, historia, Lunds universitet samt docenterna Marcia Sá Cavalcante Schuback, filosofi, Södertörns högskola, och Mohammad Fazlhashemi, idéhistoria, Umeå universitet.

Göran Blomqvist är ordförande i gruppen och Kjell Blücker sekreterare. Områdesgruppen hade sitt första konstituerande sammanträde den 6 oktober.

I kölvattnet av erfarenheterna från Sigtunakonferensen har under hösten medel från områdesgruppen beviljats för fyra s.k. försöksnätverk:

- Den förmoderna världens globalitet – professor Anders Andrén, Institutionen för arkeologi och antikens kultur, Stockholms universitet
- Livshållningar: idéer, dygder och värden – forskarassistent Marie Lindstedt Cronberg, Historiska institutionen, Lunds universitet
- Nätverk för forskning kring medeltida texter – professor Gunilla Iversen, Institutionen för franska, italienska och klassiska språk, Stockholms universitet
- Förmodernitet och marginaliseringar – professor Eva-Carin Gerö, Institutionen för franska, italienska och klassiska språk, Stockholms universitet.

Samarbete med riksdagen

Seminarium om Tage Erlanders dagböcker

Riksbankens Jubileumsfond har sedan början av 2000-talet bidragit med ekonomiskt stöd till utgivningen av Tage Erlanders dagböcker. När utgivningen av dessa har kommit ungefär halvvägs ansågs tiden mogen att arrangera ett seminarium kring detta tema. Detta ägde rum i Riksdagshuset den 14 mars. Tanken var att få möjlighet att diskutera erfarenheterna av utgivning av den här typen av dagböcker och dessutom få en inblick i olika editeringsprinciper och användbarheten av ett sådant material för både forskare och allmänhet. Avsikten var också att få kännedom om hur forskningsföreträdare ser på nyttan av tillgängliggörandet av dagböcker av politiska beslutsfattare. Riksdagens dåvarande talman Björn von Sydow deltog aktivt i seminariet, vilket inleddes med att Sven Erlander och Leif Andersson berättade om utgivningen av dagböckerna och vilka principer man utgick från. Därefter talade Alf W Johansson, Södertörns högskola om dagböckerna utifrån en forskares synvinkel. Dagen avslutades med en allmän diskussion om dagboksutgivningen.

Internationella engagemang

European Foundation Centre (EFC)

Sedan flera år tillbaka deltar Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond mycket aktivt i det europeiska stiftelsesamarbetet inom The European Foundation Centre (EFC), Haag-klubben, The Network of European Foundations for Innovative Cooperation (NEF), Madariaga European Foundation och European Cultural Foundation.

Årets Annual General Assembly and Conference med EFC ägde rum i Bryssel den 26–28 maj. Konferensen samlade 430 deltagare från sextioalet länder till årsmötesförhandlingar, debatter och seminarier under rubriken Foundations for Europe: Supporting European Citizens' Participation. Vd Dan Brändström, som sedan 2004 års konferens i Athen varit ordförande i EFC, öppnade konferensen. Han höll ett anförande där han underströk stiftelsernas möjligheter och ansvar för att stärka medborgarnas engagemang i det europeiska projektet, t.ex. genom satsningar på forskning, forum för medborgardiskussioner och genom att verka för enhetligare lagstiftning och skatteregler för filantropiskt arbete. Ordförandeskapet gäller en tvåårsperiod, varför Brändströms mandat nu avslutades. Han kvarstår som utgående vice ordförande till våren 2008. Nästa års konferens äger rum i Madrid den 1–3 juni 2007.

Under konferensen tilldelades Kristina Persson, Stockholm, vice riksbankschef och grundare av den egna stiftelsen Frejas fond, Raymond Georis europeiska pris för innovativ filantropi. Priset utdelas av Madariaga Foundation. Hon fick priset för sitt arbete med att skapa arenor och mötesplatser som syftar till en bättre förståelse kring en av vår tids stora frågor, globaliseringen.

EU-kommissionen

Stiftelsen har ingått i en av EU-kommissionen tillkallad expertgrupp som publicerat rapporten Giving More for Research in Europe. I rapporten föreslås olika mått och steg, som bör tas nationellt och på EU-nivå för att underlätta donationer och tillkomsten av nya stiftelser i Europa. Rapporten presenterades och diskuterades vid en konferens i Bryssel den 27–28 mars. Vd Dan Brändström deltog från RJ.

EU-kommissionen lanserade år 2000 European Research Area (ERA) för att samordna och stärka europeisk forskning. Kommissionen har inom ERA bl.a. försökt stärka det internationella samarbetet mellan nationella forskningsfinansiärer, främst statliga forskningsråd (motsv.). Vd Dan Brändström är svensk representant i den internationella rådgivarpanelen inom ERA-nätverket Norface – New Opportunities for Research Funding Cooperation in Europe, som är ett samarbete mellan tolv europeiska forskningsfinansiärer. Nätverket är inriktat på att underlätta/stimulera internationell samverkan inom samhällsvetenskaplig forskning. Forskningssekreterare Maria Wikse har under året deltagit i ett annat ERA-nätverk, Hera: Humanities in the European

Research Area, som anordnat flera givande workshops om bl.a. utvärderingsmetoder, projektledning och forskningsinfrastruktur inom humaniora.

European Cultural Foundation

RJ har under året fortsatt sina internationella engagemang när det gäller forskning och debatt i spänningsfältet kultur – utveckling. En viktig del i dessa aktiviteter har skett inom ramen för ett fördjupat samarbete med European Cultural Foundation (ECF) i Amsterdam. Detta har bl.a. lett till att RJ gått in i projektet A Soul for Europe, som syftar till att stärka den mellanfolkliga gemenskapen i Europa genom ökat samarbete och riktade satsningar inom kulturområdet. Projektet stöds av RJ, ECF, EU-kommissionen och Gulbenkian Foundation m.fl. Ett annat internationellt samverksprojekt är RJ:s och ECF:s årliga stipendium – Culture Policy Research Award – till en yngre forskare (på master- eller doktorsnivå) inom det kulturpolitiska området. Stipendiet är på 10 000 euro och tilldelades i år dr Marcello M. Mariani, universitetet i Bologna. Han får stipendiet för att genomföra projektet Live Classical Music Organisations in Europe: an international comparison of financial, corporate governance and organizational structures. Priset delades ut i Wien den 15 juli under The Fourth International Conference on Cultural Policy Research (IC-CPR). Prisutdelare var Isabelle Schwarz, projektledare vid ECF.

Vidare har vd Dan Brändström ingått i ECF:s Advisory Board.

Labforculture

Det mest omfattande samarbetet med ECF har gällt det kulturpolitiska ”laboratoriet” – ett initiativ som togs av ECF i ett ”EU-politiskt dödsläge” för att genom information och forskning om kulturområdet stimulera till ökad rörlighet såväl av människor som av idéer. Under 2004 stod det klart att ECF, efter ett omfattande och tidsödande internationellt lobbyarbete, lyckats säkra finansieringen av projektet för en pilotfas på fyra år (2005–2008). Bland finansiärerna märks, förutom ECF och RJ, Compagnia di San Paolo, Robert Bosch Stiftung, Fritt Ord, Kulturstiftung des Bundes m.fl., samt kulturministerierna i Luxemburg, Norge, Polen och Cypern. I slutet av 2004 kunde därmed de egentliga förberedelserna påbörjas. I början av 2005 utsåg finansiärerna en styrelse under ordförandeskap av forskningsdirektör Mats Rolén. Laboratoriet fick samtidigt namnet Labforculture – Sharing Culture Across Europe. Labforcultures (LfC) internetportal öppnades den 5 juni 2006, efter omfattande tester och utvärderingar. LfC drivs av en liten stab med mångåriga erfarenheter från bl.a. kultur och nya medier, kommunikation och kulturpolitik. Verksamheten leds av en direktör, Kathrine Watson. LfC utgör centrum för ett internationellt nätverk av ledande områdesexperter, forskare, kulturarbetare, praktiker och privata och offentliga organisationer (www.labforculture.org).

Verksamheten kommer på sikt också att innefatta årliga internationella konferenser och workshops. Labforcultures viktigaste varumärke är dock ännu så länge Internetportalen, som är på väg att bli en användbar kanal och

debattplats för forskningsinstitut och de ”kulturobservatorier” som finns i olika länder – till gagn för hela kulturområdet. Labforculture har en viktig partner i Bundeszentrale für Politische Bildung i Berlin, som under året lanserat ett dagligt elektroniskt nyhetsbrev om kultur och kulturdebatt i Europa: Eurotopics (www.eurotopics.de).

World Cultures Series

Ett annat viktigt internationellt samarbetsprojekt är World Cultures Series, en årsbok som ges ut med stöd från bl.a. Sida och RJ. Den första årgången utkommer – efter mer än två års förberedelse – på det engelska förlaget Sage i mars 2007. Projektet leds av professor Helmut Anheier vid Center for Civil Society, UCLA och London School of Economics och professor Raj Isar, Jean Monet professor vid American University, Paris. Den första årgången bär titeln: Culture and Conflicts och innehåller närmare 40 artiklar författade av världsledande forskare samt en omfattande statistikbilaga.

Samarbete med Robert Bosch Stiftung

Som framgår i flera avsnitt i årsberättelsen deltar RJ i samarbetsprojekt med flera europeiska stiftelser. Ett exempel på detta är samarbetet med Robert Bosch Stiftung i finansieringen av kulturforskningsportalen Labforculture vid European Cultural Foundation, Amsterdam. Ett annat är ett treårigt stipendieprogram för yngre medarbetare i stiftelser och frivilligorganisationer i länder i Central- och Östeuropa – International Fellowship Programme for CEE Foundations and NGOs. Programmet omfattar tio stipendier per år och består av dels seminarier och kurser, dels praktiktjänstgöring vid stiftelser eller NGO:er i Nord- och Västeuropa. Verksamheten leds av Witold Gnauck, projektledare vid Bosch Stiftung, Berlin. Bakom satsningen står, förutom Bosch och RJ, Charles Stewart Mott Foundation, Bernhard van Leer Foundation och Deutsche Stiftung Umwelt (DBU). Programmet avslutas 2007. RJ representeras av forskningsdirektör Mats Rolén.

Programmet Nordiska rum

I efterspelet till de båda bilaterala forskningsprogrammen Projekt 1905 och Svenskt i Finland – finskt i Sverige har RJ under ett par år fört diskussioner med ledande forskare i Norden med fokus på att genom ett nytt forskningsprogram stimulera till forskning, som vidgar perspektiven rörande den historiska utveckling som lett fram till formeringen av de nationer som i dag utgör nordvästra Europa, dvs. Norden plus Ryssland, de självständiga baltiska staterna, Polen och Tyskland. Som omtalats i föregående årsberättelse, har arbetet skett i nära samverkan med Östersjöstiftelsen och Centrum för Östersjö- och Östeuropaforskning (CBEES) vid Södertörns högskola. RJ:s styrelse beslutade den 27 oktober 2005 godkänna programmet och anslog 5 miljoner

kronor till genomförandet. Fil.dr Torbjörn Eng har varit projektledare och koordinator.

Under året har satsningen förberetts genom en rad kontakter med forskningsmiljöer och forskningsfinansiärer i Norden och Östersjöstaterna. Härigenom disponerar programmet, som fått namnet Nordiska rum, ca 23 miljoner svenska kronor inklusive RJ:s avdelade medel. Programmet stöds sålunda av Estlands forskningsråd, Nordforsk, Finska kulturfonden, Svenska kulturfonden i Finland, Svenska litteratursällskapet, Kungl. Vitterhetsakademien och Östersjöstiftelsen. Östersjöstiftelsen kommer genom anslag till CBEES att finansiera programmets koordinering under fyra år samt ett antal konferenser och workshoppar.

En bred internationell utlysning av programmet gjordes i mitten av oktober 2006. De projekt som beviljas anslag kan inleda sitt arbete fr.o.m. höstterminen 2007.

Särskilda insatser rörande 1809–2009

Sveriges nederlag i finska kriget 1808–1809, officiellt bekräftat i freden i Fredrikshamn den 17 september 1809, innebar att riket delades. 1809 är sålunda ett viktigt år i Finlands och Sveriges historia. De inrikespolitiska följderna i Sverige av nederlaget var mycket påtagliga redan våren 1809. Kungen störtades genom en statskupp, en ny och förhållandevis liberal konstitution utarbetades, en delvis ny länsindelning infördes etc. Inom ramen för den nya författningen inrättades även en numera så klassisk institution som Riksdagens ombudsman (JO). För Finland innebar sprängningen av riket på ett sätt första steget på vägen mot att bli en egen nation. Vid lantdagen i Borgå 1809 tillförsäkrades Finland en relativt självständig ställning som autonomt storfurstendöme i det ryska imperiet. Kronprins Karl Johan lade sedan snart band på Sveriges revanschistiska strävanden österut genom den s.k. 1812 års politik.

Från såväl finsk som svensk sida har olika aktörer sedan ett par år tillbaka uppmärksammat att vi närmar oss år 2009 och därmed tvåhundraårsminnet av händelserna 1809. För Finlands del står av allt att döma landets väg till självständighet i fokus. Den processen började mycket påtagligt 1809 och 1812 – vilket naturligtvis var föga synligt i samtiden. I Sverige minns vi att krigsåren 1808–1809 innebar en smärtsam förlust av en tredjedel av riket, men att dessa händelser, som i hög grad var beroende av det storpolitiska skeendet, också gav drivkraften till viktiga konstitutionella förändringar: enväldets slut, växande inflytande för riksdagen, anpassning till rollen som en storpolitiskt tämligen obetydlig småstat. 1809 års riksgrens är (i stort sett) fortfarande gällande.

RJ har under året deltagit i överläggningar rörande olika kommande projekt som rör de dramatiska händelserna kring 1809 och deras konsekvenser, vilka ska presenteras under år 2006. Det gäller bl.a. utställnings- och bokprojekt tillsammans med riksdagen, Justitieombudsmannen (anslag till jubileumsbok) och Kulturfonden för Sverige och Finland. RJ har även uppdragit åt

professorn i historia Torkel Jansson, Uppsala universitet, att genomföra ett projekt inriktat på en del delvis försummade aspekter på konsekvenserna av rikssprängningen. Han kommer bl.a. att uppmärksamma den gemensamma svensk-finska kulturens betydelse i Sverige. Det finns nämligen skäl att närmare studera utvecklingen av svensk-finska gemensamheter efter 1809. Vidare är tiden mogen att ställa frågor som: Vad fanns det av gemenskaper mellan länderna 1809, 1917 och i dag? Det vore väl värt att testa hypotesen att vi var mera lika 1917 än 1809. Detta är den typ av frågor som bör underkastas en kritisk-komparativ forskning. Aktuella undersökningar indikerar också att Finland och Sverige den dag som i dag är, och sannolikt även 2009, är mycket lika i en rad avseenden. Bland annat räckte det, när Finland och Sverige samtidigt gick med i EU, med en översättning till svenska av alla de tiotusentals dokumenten för två länder som varit separerade i nära två hundra år. Det gemensamma historiska arvet, goda grannkontakter, typisk syskonosämja har underhållit gemensamma och mycket ”sega” socio-kulturella strukturer av betydelse för snart sagt alla samhällsområden. Janssons projekt innefattar även samarbete med finska forskare. Resultaten ska presenteras i en bok och vid konferenser bl.a. i Helsingfors och i Stockholm under år 2009.

Samarbete med universitetet i Bologna

Som tidigare nämnts stöder RJ sedan 2003 en internationell masterutbildning vid universitetet i Bologna (MISP) som utbildar handläggare inom frivilligorganisationer och stiftelser. Vd Dan Brändström har medverkat som föreläsare vid ett tillfälle under varje kurs. RJ svarar vidare för värdskap och handledning åt en masterstudent under en termin varje läsår. Årets stipendiat var Elleni Tadesse, B.A., Addis Abeba. Hennes masterstudier var förlagda till Nordiska Afrikainstitutet, Uppsala. Docent Tekeste Negash, Högskolan Dalarna, var hennes handledare. Hennes uppsats har titeln: Civil Society and Food Security: a Case of NGOs Role in Ethiopia Rural Marketing. Elleni Tadesse har även deltagit i flera seminarier och konferenser arrangerade av Sida, Dag Hammarskjölds minnesfond, Uppsala universitet och Sveriges Lantbruksuniversitet.

Euroscience Open Forum 2006

I juli 2006 arrangerades det andra Euroscience Open Forum (ESOF 2006). Evenemanget ägde rum i München och är europeisk motsvarighet till de årliga och mycket välbesökta AAAS-konferenserna i USA, vilka är en mötesplats för forskare, medier och praktiker. Sverige svarade för ett utmärkt värdskap för den första konferensen i Stockholm i augusti 2004, varvid RJ var en av finansiärerna. Mot bakgrunden av att RJ finner det angeläget att verka för kommunikation mellan forskarvärlden och det omgivande samhället, beslutade stiftelsen därför att bidra med 900 000 kronor till genomförandet av konferensen i München. Evenemanget genomfördes av Wissenschaft im

Dialog, Robert Bosch Stiftung och Stifterverband für die Deutsche Wissenschaft. Nästa ESOF-konferens äger rum i Barcelona 2008.

Samarbete med institut för avancerade studier

Riksbankens Jubileumsfond stöder sedan drygt tio år Collegium Budapest – ett institut för avancerad forskning inom alla vetenskaper – som bereder plats för gästforskare att ägna sig åt sina egna projekt i en stimulerande mångdisciplinär miljö. År 2002 beslöt RJ:s styrelse om fortsatt driftsstöd för ytterligare en femårsperiod tillsammans med andra finansiärer. Statssekreterare Charles Kleiber, Schweiz, är ordförande i kollegiets styrelse, RJ:s vd Dan Brändström är en av två vice ordförande.

Sedan några år tillbaka har Riksbankens Jubileumsfond ett väl utvecklat samarbete med Wissenschaftskolleg zu Berlin. Detta samarbete har även vidareutvecklats inom ramen för ett särskilt ingånget avtal. RJ:s förre ordförande professor Stig Strömholm har varit ledamot i Stiftungsrat für Wissenschaftsstiftung Ernst Reuter, som är den stiftelse som finansierar kollegiet. Från och med år 2005 har vd Dan Brändström intagit denna plats.

Kollegiets samarbetsområde AGORA–Europäische Netzwerke: Die Vörlendung Europas – Die Rolle von Wissenschaft und Kultur får fortsatt stöd av RJ, liksom gästprofessuren i Dag Hammarskjölds namn vid Nordeuropa-Institut, Humboldt-Universität zu Berlin, som för närvarande innehas av professor Sten Berglund, Samhällsvetenskapliga fakulteten, Örebro universitet. En motsvarande professur för tyska forskare inrättad i Ernst Cassirers namn med ett därtill hörande program har beslutats av Volkswagenstiftung. Denna professur är placerad vid SCAS i Uppsala. Läsåret 2004/05 uppehölls denna tjänst av Hans Joas, direktor vid The Max Weber Center for Advanced Cultural and Social Studies, Erfurt, och professor i sociologi, University of Chicago. Under september 2005 tillträdde Hans-Peter Krüger, professor i politisk filosofi och filosofisk antropologi, Universität Potsdam, denna gästprofessur. Professor Diana Mishkova, beviljades år 2004 medel av RJ och andra finansiärer för ett nytt projekt, *We, the People – Visions of National Peculiarity and Political Modernities in the Europe of Small Nations*. Projektet är förlagt till Center for Advanced Study Sofia, och man samarbetar bl.a. med forskare på SCAS i Uppsala. Under året har forskningsinitieringsmedel beviljats för ytterligare workshoppar i anslutning till projektet.

Det samarbete som inleddes med Stellenbosch Institute for Advanced Studies (STIAS) under 2001 har ytterligare utvecklats och fördjupats under det gångna året. I samband med detta samarbete har RJ under 2006 beslutat att stödja Dr Ursula van Beeks projekt *The Quality of Young Democracies* under ett fjärde år.

Tällberg Forum

Under fyra intensiva dagar den 28 juni–1 juli samlades över 420 deltagare från ett 60-tal länder i Tällberg vid Siljans strand för att diskutera dagens

globala utmaningar. Det är tjugosjätte året som Tällberg Foundation ordnar möten i Tällberg. Årets forum hade som tema: Hur i hela världen ska vi kunna leva tillsammans? Konferensen hade stort genomslag i svenska och internationella medier. Riksbankens Jubileumsfond bidrog med 400 000 kronor till genomförandet.

Johns Hopkins University

Riksbankens Jubileumsfond träffade den 6 februari 2003 ett avtal med Johns Hopkins University, Institute for Policy Studies (IPS), Baltimore, om ett femårigt "fellowship programme" avseende urbana studier. Överenskommelsen avser en stipendiat per läsår och omfattar tiden 2003/04–2008/09. Den följer den modell för RJ:s stöd för forskarvister som används med Stanford University och andra ledande utländska lärosäten. RJ:s ekonomiska åtaganden uppgår till 32 450 USD per år.

Stipendiet har i första hand annonserats via IPS och RJ:s hemsidor. IPS och RJ har beslutat att utdela det tredje stipendiet till en historiker, fil.dr Mattias Legnér. Han har arbetat som universitetslektor vid Höskolan på Gotland och disputerat vid Stockholms universitet (2004). Han är även anknuten till Tema Q, Linköpings universitet. Mattias Legnér vistas vid IPS läsåret 2006/07 för att forska om bevarande och nyttjande av nedlagda industrimiljöer i Baltimore.

Besök på Islands universitet

År 2005 beviljade RJ ett anslag till Vigdís Finnbogadóttir-institutet vid Islands universitet. Institutet, som fått sitt namn efter Islands och världens första kvinnliga president, planeras att bli ett viktigt forsknings- och dokumentationscentrum inriktat mot språkforskning. Framför allt vill man uppmärksamma världens små och i många fall hotade språk. Genom sitt bidrag, som överlämnades symboliskt till Vigdís Finnbogadóttir under en internationell språkkonferens i Reykjavik i april 2005 i anslutning till hennes 75-årsdag, ville RJ befrämja nordiskt forskningssamarbete inom ett angeläget fält, och samtidigt fördjupa kontakterna med det västliga Norden.

Gåvan återgäldades med en inbjudan till RJ från Vigdís Finnbogadóttir och professor Auður Hauksdóttir, institutets föreståndare, att med sitt kansli göra en studieresa till Reykjavik och besöka Islands universitet och andra institutioner som verkar inom fondens område. RJ hörsammade inbjudan och gjorde i månadsskiftet augusti/september en tredagars kansliresa till Island där studiebesök och interna arbetsmöten stod på programmet.

Besöket inleddes med en presentation av den omfattande digitalisering av handskrifter av bl.a. sagalitteratur, som sedan några år görs vid Islands universitetsbibliotek. Materialet blir därmed lätt tillgängligt via Internet. Visningen leddes av avdelningschef Þorsteinn Hallgrímsson. Därpå begav sig gruppen till Nordens Hus, som är en institution under Nordiska ministerrådet. Överbibliotekarie Kristín Bragadóttir presenterade verksamheten som fram-

stod som en dynamisk kraft i Reykjavíks kulturliv och naturligtvis är en viktig kontaktyta med övriga Norden.

Den tredje programpunkten var ett besök vid Islands universitet. RJ:s delegation mottogs av universitetets rektor, professor Kristín Ingólfssdóttir, som hälsade välkommen och tackade för stödet till institutet. Därefter inledde Vigdís Finnbogadóttir en serie föreläsningar med att tala om "Sprogets betydning" utifrån bl.a. sin roll som Unescoambassadör för världens språk. Professor Vésteinn Ólason, en ledande sagaforskare, talade sedan om "Islandsk litteratur i fortid og nutid". Det nutida Island skildrades av professorn i sociologi Þorbjörn Broddason: "Samfundsudviklingen i det tyvende århundrede". Auður Hauksdóttir berättade sedan om Islands universitet och Vigdís Finnbogadóttir-institutet. Den kände författaren Einar Már Guðmundsson avslutade programmet med att läsa valda texter ur sina senaste böcker.

Studiebesökets formella del avslutades med en föreläsning om Islands moderna ekonomiska utveckling av Halldór J. Kristjánsson, verkställande direktör för Landsbanki Islands. Banken hade vänligheten att stå värd för en middag för RJ:s kansli och inbjudna gäster från Islands universitet, Islands forskningsråd (Rannis) och Halldór Kiljan Laxness-museet.

Studiebesöket på Island avslutades med en dagstur med buss till bl.a. Laxness-museet, där man fick sakkunnig guidning av forskaren/bokförläggaren Halldór Guðmundsson. Sedan besöktes Alltinget, Geysir och det mäktiga vattenfallet Gullfoss. RJ gav därefter middag för dem som medverkat i programmet. Mats Rolén riktade ett varmt och personligt tack till Auður Hauksdóttir och Kristín Bragadóttir, för ovärderlig hjälp vid planeringen av programmet. Auður hade dessutom svarat för professionell guidning under besökets informella del.

Kontakterna med Vigdís Finnbogadóttir-institutet följdes sedan upp med en överläggning på Islands ambassad i Stockholm i oktober angående institutets framtida inriktning och möjliga finansiering. I mötet deltog Islands ambassadör Guðmundur Árni Stefánsson, Vigdís Finnbogadóttir, Auður Hauksdóttir, direktör Johan Stålhand, professor Erna Möller, och Ingrid Sundström, från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse samt från RJ, Dan Brändström, professor Lars-Erik Edlund, Mats Rolén och forskningssekreterare Maria Wikse.

Utifrån denna överläggning och en till fonden ingiven ansökan beviljade RJ ett anslag till institutet att användas för fördjupad vetenskaplig planering, med särskilt fokus på forskning om jämförande studier av de nordiska språkens utveckling ur nya perspektiv.

Bernhard Karlgren-symposium

Riksbankens Jubileumsfond ser det som ett långsiktigt åtagande att främja högkvalitativt forskningssamarbete mellan Sverige och Kina. Fonden har sålunda inlett samtal med det framväxande kinesiska institutet för avancerade studier i samhällsvetenskap och humaniora vid Tsinghuauniversitetet i Peking (TIAS) och det svenska institutet för avancerade studier i samhällsvetenskap

och humaniora (SCAS) om en långsiktig svensk-kinesisk samverkan. Fonden har också främjat former för dialog och utbyte på hög vetenskaplig nivå. I det sammanhanget tog fonden tillsammans med Göteborgs universitet och SCAS initiativet till ett symposium i samband ostindiefararen Götheborgs ankomst till Guangzhou (Kanton), nämligen Sino-European Cultural Encounters: The First Bernhard Karlgren Symposium. Organisationskommittén bestod av Dan Brändström, Göteborgs universitets prorektor Kerstin Norén och SCAS förestandare Björn Wittrock. All praktisk planering vilade på Peter Hallberg (SCAS) och Yan Peng (Stockholms universitet).

Kinesiska samarbetspartner var Chinese Academy of Social Sciences (CASS) (med den tidigare generaldirektören för internationellt samarbete Huang Ping i en central roll), provinsen Guandongs motsvarande akademi samt den ansedda Sun Yat-Sen universitetet i Guangzhou. Symposiet ägde rum i Swasey Hall den 20–21 juli på detta universitets vackra campus och samlade ca 65 framstående forskare från Skandinavien och från Kina.

Huvudinriktningen gällde kulturella möten mellan Europa och Kina i ett långt historiskt perspektiv. Inledningsanföranden hölls av Huang Daren (universitetets rektor), Liang Guiqian (president för Guandongs akademi för samhälls- och humanvetenskaper), Yu Pei (chef för institutet för världshistoria vid den kinesiska akademien för samhälls- och humanvetenskaper i Peking), Kerstin Norén och Björn Wittrock.

Symposiet innefattade fyra huvudsessioner:

(1) Sino-European Encounters: The Long-term Perspective, (2) Commerce and Culture in the 18th Century and Beyond, (3) Intellectual Encounters Between Scandinavia and China Since the 18th Century, and (4) Cultural Traditions and Multiple Modernities.

Följande svenska (och skandinaviska) deltagare var huvudtalare eller ordförande i de olika sessionerna: Dan Brändström, Kerstin Norén, Göran Malmqvist, Björn Wittrock, Sven-Eric Liedman, Staffan Rosén, Christoph Harbsmeier (Universitetet i Oslo); Lars Ragvald (Lunds universitet); Björn Meidal (Uppsala universitet och Strindbergssällskapet); Claes Göran Alvstam (Göteborgs universitet). Dessutom ingick bl.a. Jette Sandahl (chef för Världskulturmuseet i Göteborg), Onita Wass (vicechef för Östasiatiska museet i Stockholm) liksom en rad yngre forskare från olika svenska universitet.

Symposiet ingick i det officiella svenska programmet vid kungaparets besök i Guangzhou. Vice statsminister Bosse Ringholm var närvarande vid en av sessionerna. Under symposiet var Guandongakademin värd för en stor officiell middag och i samband med symposiets slut inbjöds alla talare, nyckelorganisatörer och svenska deltagare till den middag, som kungaparet gav under sitt besök i Guangzhou.

Symposiet motsvarade alla förväntningar i termer av vetenskaplig kvalitet, intensiva diskussioner och perfekt organisation. Vid avslutningen bjöd fondens verkställande direktör in till ett andra Bernhard Karlgren-symposium

tänkt att äga rum i Sverige år 2008 och med tanken att ett återkommande tvåårigt symposieprogram ska kunna inrättas.

Förvaltningsberättelse

Stiftelsens ändamål och stadgar

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) är en fristående stiftelse som har till ändamål att främja och understödja vetenskaplig forskning. Stiftelsen grundades 1962 genom ett beslut i riksdagen och genom en donation från Sveriges riksbank, som därmed ville uppmärksamma bankens 300-årsjubileum 1968 och samtidigt främja ”ett angeläget nationellt ändamål”. Efter ett par års utredande beslöt riksdagen den 2 december 1964 att fastställa stadgarna för stiftelsen. Den årliga avkastningen av *Jubileumsdonationen* skulle användas till att främja vetenskaplig forskning med anknytning till Sverige. De första anslagen utdelades vid styrelsens andra sammanträde den 7 oktober 1965.

Den 1 januari 1988 fick Riksbankens Jubileumsfond nya stadgar (RFS:1), vilka innebar att stiftelsen blev en självständig finansiell aktör. I denna skenad startades verksamheten med ett kapital om 1,5 miljarder kronor. Under åren därefter har ytterligare donationer erhållits. Beträffande på vilket sätt ändamålet ska främjas, anger de i dag gällande stadgarna bl.a.:

- att företräde ska ges åt forskningsområden, vilkas medelsbehov inte är så väl tillgodosedda på annat sätt,
- att fondens medel speciellt ska användas för att stödja stora och långsiktiga forskningsprojekt,
- att nya forskningsuppgifter som kräver snabba och kraftiga insatser särskilt ska uppmärksammas,
- att fonden ska söka främja kontakter med internationell forskning.

Riksdagen beslöt under 1993 att en donation om ytterligare 1,5 miljarder kronor, *Kulturvetenskapliga donationen*, skulle tillföras stiftelsen. Till beslutet var fogat en promemoria i vilken bl.a. följande användningsområden angavs:

- etablering av forskningscentrum eller forskningsområden med internationell slagkraft,
- stöd till projekt och program som innebär gränsöverskridanden mellan discipliner,
- etablering av nätverk eller fastare samverkansformer nationellt och internationellt, bl.a. genom etablering av ett internationellt forskarutbytesprogram,
- befordran av forskarutbildning och forskarrekrutering,
- främjande av forskarrörlighet internationellt och mellan universitetet/högskolor och andra verksamheter.

En av de mer genomgripande förändringarna i 1988 års stadgar var att RJ:s finansiella förvaltning övergick från Riksbanken till stiftelsens styrelse. Den grundläggande tanken var att ge styrelsen stor frihet att besluta om medels-

förvaltningen och därmed tillåta ”i princip alla ändamålsenliga transaktioner som normalt kan anses ingå i en utvecklad förvaltning på tillgångsmarknader”¹. Stadgarna utformades utifrån de förutsättningar som stod till buds i slutet av 1980-talet och fungerade därefter som ett övergripande regelverk för den placeringspolicy som varje år fastställs och beslutas av RJ:s styrelse. Sedan dess har finansmarknaderna i Sverige och internationellt genomgått stora förändringar och nya alternativa investeringsformer har tillkommit och successivt accepterats bland investerarna. RJ:s styrelse beslöt därför om en anpassning av stadgarnas bestämmelser kring finansförvaltning. Avsikten var att fortsättningsvis ge RJ möjlighet att investera i samtliga finansiella instrument och strukturer som förekommer på marknaden. Översynen resulterade i att styrelsen under 2005 gjorde dels en förändring avseende finansförvaltningen, dels en språklig modernisering av stiftelsens stadgar. Dessa förslag till stadgeändringar har riksdagen slutligen fastställt våren 2006.

Årets verksamhet

Styrelsen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond har i första hand till uppgift att besluta i frågor som rör budget, anslagsbeviljning till forskningsprojekt, riktlinjer för den finansiella verksamheten och delegationsregler.

Styrelsen har sammanträtt fyra gånger under året. Förutom två ledamöter som ingår i finanskommittén ingår resterande ledamöter i beredningsgrupper tillsammans med representanter från universitet och högskolor. Grupperna bereder forskningsansökningarna och lägger fram förslag till styrelsen. Inför 2007 års ansökningar har denna organisation reviderats, varvid beslutats att beredningsgruppen för programansökningar inte ska ha ledamöter från svenska lärosäten utan enbart från de nordiska grannländerna.

Genom goda förvaltningsresultat har RJ kunnat utveckla en rad olika stödformer och särskilda insatser och därigenom strävat att stärka kvaliteten inom svensk forskning. År 2006 var andra året då forskningsstöd gavs i fyra former: forskningsinitiering, infrastrukturellt stöd, projekt och program. Antalet ansökningar om medel till program, dvs. en större grupp kvalificerade forskare som arbetar under en längre tid (6–8 år), ökade i förhållande till 2005. Av de ursprungligen 35 programansökningarna inbjöds i andra omgången åtta till ”hearings” med beredningsgruppen. Styrelsen beslöt anslå medel till tre sådana program, förlagda till Linköpings och Göteborgs universitet respektive till Svenska Atheninstitutet. Därutöver kunde medel anslås till 39 projekt. Tolv fortsättningsprojekt beviljades respektive fortsatte arbetet utifrån tidigare års beviljade medel. Alla anslag till projekt och program beviljas numera i form av engångsanslag, vilket ger program- och projektledare möjlighet att genomföra forskningsarbetet på ett mera flexibelt sätt än om anslaget utbetalas successivt och i mindre poster under projektperioden.

¹ Bestämmelser och riktlinjer för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds verksamhet, Riksbanken 1987-10-08.

Tillsammans med Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse och Vetenskapsrådet gjorde RJ en viktig satsning genom programmet *Lärande och Minne*, från vilket fyra forskningsprogram beviljades medel. Den första fasen avser tre år, och medel finns reserverade för att möjliggöra en förlängning med ytterligare två år.

Redan i slutet av 2004 meddelade RJ:s styrelse att den avsåg säga upp överenskommelsen med Sveriges Universitets- och Högskoleförbund (SUHF) om overheadkostnader (OH-kostnader). I maj 2006 beslöt RJ:s styrelse att fortsättningsvis ersätta lärosätena med 20 % av projektkostnaderna till kostnader för OH-kostnader och s.k. högskolemoms. Beskedet väckte kraftiga gensagor från rektorerna och SUHF. Efter förhandlingar enades RJ och SUHF den 19 december 2006 om en tillfällig lösning för år 2007, som innebär att RJ för forskningsprojekt utbetalar sammanlagt 30,4 % till OH-kostnader och högskolemoms. För åren därefter kommer överenskommelse att träffas senare.

Styrelsens arbetsutskott har sammanträtt fem gånger under året. Till arbetsutskottet har styrelsen bl.a. delegerat att besluta om anslag till forskningsplanering, konferenser, seminarier, workshops, uppbyggande av vetenskapliga nätverk, forskningsinitiering o.d. Under året beviljades nästan 130 ansökningar om sådana anslag.

RJ:s finanskommitté som består av två ordinarie och en adjungerad ledamot har under året sammanträtt vid sju tillfällen. För finansförvaltningen hänvisas till särskilda avsnitt nedan.

RJ har under 2006 ytterligare höjt ambitionerna vad gäller utvärdering och uppföljning av de projekt som beviljas medel. Efter avslutad projekttid ska en ekonomisk redovisning insändas till stiftelsen jämte en kort redogörelse för den vetenskapliga verksamheten samt de skrifter som projektet publicerat. Varje år görs dessutom mer omfattande projektbesök av respektive beredningsgrupp. Under året har 20 projekt besökts.

Ett antal stipendier har under året delats ut från Nils-Eric Svenssons fond för främjande av ömsesidigt forskarutbyte inom Europa.

RJ finansierar för närvarande tre forskarskolor: en i matematik med ämnesdidaktisk inriktning och en i Stillahavsasiastudier samt en forskarskola med avsikten att stärka den vetenskapliga kompetensen bland de museianställda.

Debatten om humanioras och samhällsvetenskapernas ställning fortsatte med stor intensitet under 2006. RJ har försökt bidra till en djupare förståelse för behovet av kvalificerad intellektuell reflexion om sådana frågor som är betydelsefulla för vår civilisations fortsatta utveckling.

Sedan ett antal år inrättar RJ s.k. områdesgrupper inom forskningsfält som bedöms som angelägna men ännu är svagt utvecklade eller otillräckligt uppmärksammade. Syftet är att initiera och stimulera ny forskning. Fyra sådana grupper har varit verksamma under året: Sedan tidigare finns Områdesgruppen för forskning om civilsamhället, Områdesgruppen för forskning om offentlig ekonomi, styrformer och ledarskap samt Områdesgruppen för forsk-

ning om kultur, säkerhet och hållbar samhällsutveckling. Den sistnämnda gruppen har avslutat och rapporterat sitt arbete till styrelsen och beslut har tagits om en ny områdesgrupp, Områdesgruppen för forskning om förmoder- nitet, som igångsatte sitt arbete hösten 2006.

Stiftelsen arrangerar symposier och seminarier, ibland tillsammans med andra forskningsstödjande organ inom eller utom landet. RJ samarbetar regel- bundet med riksdagen i sådana arrangemang. I år märks bl.a. den välbesökta konferensen *Vad kan forskningen om offentlig ekonomi och skatter bidra med i en värld av alltmer globalt beroende?* Stiftelsen har under året även utgett ett antal skrifter.

Enligt stadgarna ska RJ främja det internationella vetenskapliga samar- betet, och stiftelsen har en långvarig tradition på detta område. RJ har härige- nom efterhand fått en allt starkare position i det internationella vetenskaps- samfundet. Stiftelsen är genom engagemanget i European Foundation Centre (EFC), Network of European Foundations for Innovative Corporations (NEF), European Cultural Foundation (ECF), Wissenschaftskolleg zu Berlin och Collegium Budapest med dess gästhem i Raoul Wallenbergs namn m.fl. sammanslutningar en aktiv medaktör inom det europiska samarbetet, framför allt inom de vetenskapliga, sociala och kulturella områdena. RJ har även deltagit aktivt i en expertgrupp inom EU med uppgift att överväga hur en mera omfattande ”donationskultur” i Europa kan utvecklas.

I slutet av 2006 meddelade EU att det sjunde ramprogrammet även inklu- derar ett europeiskt forskningsråd. Beskedet är en viktig bekräftelse på ett arbete i vilket RJ under mer än fem år deltagit aktivt. En gränsöverskridande forskningsorientering kommer att verka kvalitetsutvecklande. I utlandet är insikten om RJ:s insatser stor. Beskedet under årets sista dagar om att stiftel- sen för sina insatser till stöd för europeisk forskning hade hedrats med Aca- demia Europaeas nionde guldmedalj kom dock som en stor och glädjande överraskning.

I början av januari 2006 flyttade RJ:s kansli till ändamålsenliga, nyrenove- rade lokaler vid Kungsträdgårdsgatan 18 i centrala Stockholm. Under året har ett antal nyanställningar genomförts. Efter 18 års uppskattad verksamhet lämnade Margareta Bulér vid årets slut anställningen som VD-sekreterare.

Vid årsskiftet gick Dan Brändström i pension efter 14 mycket framgångsrika år som verkställande direktör. Om honom kan med rätta sägas, att han är svår att efterlikna, omöjlig att överträffa. Till hans efterträdare utsåg styrelsen fil- dr Göran Blomqvist.

Resultat och avkastning

För helåret 2006 redovisar RJ ett resultat på 885 miljoner kronor (560)² ex- klusive ej realiserade vinster. Marknadsvärdet på stiftelsens placeringar har utvecklats positivt under perioden, varför resultatet inklusive ej realiserade vinster och förluster uppgår till 1 128 miljoner kronor (1 594). Under året

² Siffror inom parentes avser år 2005.

beviljade RJ 327 miljoner kronor (298) till forskningsmedel samt avsatte 56 miljoner kronor (18) för att bevara det reala värdet av donationerna.

Stiftelsens direktavkastning i form av ränteintäkter, utdelningar och driftsnetto från fastigheter uppgick till 283 miljoner kronor (245). Administrationskostnaderna och de finansiella kostnaderna uppgick till sammanlagt 37 miljoner kronor (33), vilket motsvarar 0,4 % av genomsnittligt eget kapital.

Från och med 2003 har styrelsen fastställt en placeringspolicy med mål att på lång sikt uppnå en genomsnittlig real avkastning om minst 4 %. Detta bedöms skapa förutsättningar för en realvärdesäkring av stiftelsens förmögenhet och en aktiv utdelningspolitik i syfte att främja och understödja vetenskaplig forskning. Avkastningsmålet har fram till 2006 överträffats med mycket stor marginal. Realavkastningen uppgick för perioden 1 januari 2003 till 31 december 2006 till 69,4 % jämfört med avkastningskravet 17,0 %.

År 2006 uppgick RJs totalavkastning till 13,4 % samtidigt som inflationen var 1,6 %. Detta innebär att realavkastningen under året uppgick till 11,8 % vilket överstiger det långsiktiga målet med ca 700 miljoner kronor. (Se även diagram 1–4 för historik.)

Under året har en god vinststillväxt, ett ökat antal företagsaffärer och höjda utdelningar bidragit till en god avkastning på stiftelsens aktieplaceringar. Under tredje och fjärde kvartalet har aktiemarknaderna återhämtat sig efter en nedgång under våren. Detta sammanfaller med att oljepriset sjunkit tillbaka till motsvarande nivå som vid början av året, vilket minskat inflationsrisken. I mitten av året kom signaler på att den amerikanska centralbanken närmade sig slutet av sin räntehöjningscykel som pågått i tre års tid. Detta förbättrade utsikterna för aktiemarknaderna. Under året har i genomsnitt drygt 50 % av tillgångarna varit placerade i aktier som är den tillgångsklass som under året gav högst avkastning.

Förvaltningen utvärderas också utifrån en referensportfölj och den sammanlagda avkastningen under året översteg jämförelseindex. Den totala aktieförvaltningen, ränteförvaltningen och den taktiska tillgångsallokeringen gav alla ett positivt bidrag till avkastning jämfört med index.

Aktieportföljerna gav under året en totalavkastning på 23,7 %. Totalavkastningen på svenska aktier var 27,3 % och på utländska aktier 18,3 % exklusive valutasäkringar. Den totala avkastningen i aktieportföljerna översteg under året jämförelseindex främst tack vare en god utveckling i den europeiska aktieportföljen.

Under året steg aktieindex (inklusive utdelningar) i Sverige med 28,7 % och Europaindex med 15 %. Placeringsstrategin att ha svenska och europeiska aktier gav under året en avkastning som var betydligt högre än världsindex (MSCI World) som endast avkastade 3,2 % i svenska kronor.

Under året har Riksbanken successivt höjt styrräntan från den rekordlåga nivån 1,5 % till 3,0 % i syfte att anpassa penningpolitiken till en inflation som på två års sikt förväntas stiga till en mer normaliserad nivå och i linje med det långsiktiga inflationsmålet om 2 % per år. Även obligationsräntorna har stigit under året. Exempelvis ökade den femåriga statsobligationsräntan från 3,2 % i

början av året till 3,8 % vid årsskiftet. En bidragande orsak till ränteuppgången är den goda tillväxten i den svenska ekonomin.

RJ:s räntebärande portföljer gav under året en avkastning på 1,7 % vilket översteg jämförelseindex med 0,1 %. Ränteförvaltningen har under året bedrivits i ett indexnära mandat med en duration som varit i intervallet 2,4 till 2,7 år.

Fastighetsförvaltningen gav inklusive värdestegringar en avkastning om 8,0 %. I början av sommaren fastlades i samarbete med Aberdeen Property Investors en ny fastighetsstrategi som innefattar planer på att öka investeringarna under förutsättning att möjlighet ges att förvärva attraktiva objekt. Hittills uppkomna affärsmöjligheter har varit fastighetsköp i form av bolagsförvärv. Stiftelsen utreder konsekvenser av fastighetsförvärv via bolag och hur en eventuell bolagsstruktur ska byggas upp med hänsyn till bl.a. skatte- och redovisningsregler. I avvaktan på denna utredning har fokus legat på att försöka hitta affärsmöjligheter i direktägda fastigheter men hittills har inga köp gjorts. Driftsresultatet har belastats av underhållskostnader och uteblivna hyresintäkter i samband med en ombyggnad samt vakanser i avvaktan på en utredning om den framtida användningen av en fastighet. I slutet av året tecknades avtal om försäljningen av fastigheten Trädlärkan 2 med tillträde i början av 2007 till ett pris om 38 miljoner kronor vilket överstiger det bokförda värdet med 24 miljoner kronor. Fastighetsportföljen är till en del lånefinansierad med en rörlig räntekostnad som uppgick till 2,5 %.

Investeringsområdet alternativa placeringar breddades under året till att förutom innehav i hedgefonder också omfatta vinstandelslån till en nystartad fastighetsfond. Avkastningen på alternativa placeringar uppgick under året till 4,4 % med en standardavvikelse på 2,8 % räknat på månadsdata. Den årliga snittavkastningen på RJ:s investeringar i hedgefonder är från starttidpunkten i oktober 2001 ca 8,0 %.

RJ använder sig av valutaterminer för att minska stiftelsens känslighet för framtida valutakursförändringar i enlighet med en policy som innebär att 50 % av valutaexponeringen säkras till svenska kronor. Under året uppgick nettoreultatet på valutaterminer till + 32 miljoner kronor (−43). Den svenska kronan har under året stärkts med ca 4 % mot euron och med 2 % mot det brittiska pundet. Eftersom RJ under året ej haft någon direkt dollarexponering, såsom amerikanska aktier, har stiftelsen undvikit att förlora pengar på USA-dollar som under året minskade med 14 % i värde mot den svenska kronan.

På hösten slutfördes en upphandling av en konsulttjänst inom området etikanalys. Ett kontrakt skrevs med GES Investment Services AB, som är specialiserade på etisk granskning av börsnoterade företag. I den granskning av RJ:s aktieportföljer som GES genomförde i november finns inga bolag som bryter mot de konventioner som Sverige undertecknat inom områdena mänskliga rättigheter, arbetsrätt och miljöhänsyn.

Finansiell ställning

För att ge ytterligare information om stiftelsens finansiella ställning kompletteras redovisningen liksom tidigare med en balansräkning där tillgångar och skulder är upptagna till marknadsvärden. Vid utgången av året uppgick marknadsvärdet på RJ:s tillgångar till ett värde som överstiger det bokförda värdet med 2 320 miljoner kronor (2 050).

RJ:s eget kapital ökade under året från 6 691 miljoner kronor till 7 252 miljoner kronor. Stiftelsens förmögenhet (eget kapital värderat till marknadsvärde) ökade från 8 741 miljoner kronor till 9 572 miljoner kronor. I slutet av året utgjorde balanserat resultat 16,5 gånger årets beviljade forskningsmedel jämfört med styrelsebeslutet om ett belopp som lägst motsvarar tre års utdelning av forskningsmedel i normal omfattning.

Av totala placeringar värderade till marknadsvärde vid utgången av 2006 utgjorde andelen aktier 50 % (52 %), räntebärande placeringar 37 % (35 %), fastigheter 8 % (8 %) och alternativa placeringar 5 % (5 %).

Av tillgångarna var 21 % denominerade i utländska valutor medan exponeringen mot dessa valutor endast uppgick till 10 % efter avdrag för utestående valutaterminskontrakt, vars nominella belopp per 31 december 2006 uppgick till 1 042 miljoner kronor.

Finansiellt resultat

Från resultaträkningen (och de olika noterna) kan en sammanställning göras som enbart består av de finansiella posterna till marknadsvärde. Dessa poster har grupperats i en tabell (se tabell 1) efter typ av tillgång.

Tabellen Finansiellt resultat visar att stiftelsens aktieportföljer gav ett positivt resultat om 1 029 miljoner kronor.

De räntebärande placeringarna gav ett positivt resultat om 58 miljoner kronor.

Valutaterminer gav ett nettoresultat på 32 miljoner kronor.

För stiftelsens fastigheter redovisas ett resultat om 26 miljoner kronor efter räntekostnader. Därutöver finns en positiv post som ökar det egna kapitalet med 27 miljoner kronor avseende justering av värde för pågående nyanläggningar.

Innehaven i hedgefonder gav under året ett resultat om 20 miljoner kronor. Detta svarade för hela resultatet inom området alternativa placeringar då vinstandelslånen i bokslutet tas upp till anskaffningsvärde i avvaktan på ett definitivt bokslut i fastighetsfonden.

Det sammanlagda finansiella resultatet för 2006 uppgick till 1 162 miljoner kronor efter kostnader. Detta motsvarar en förräntning om 13,6 % (21,4 %) räknat på eget kapital vid årets ingång med hänsyn till justering av värdet för pågående nyanläggningar.

Det finansiella resultatet ska efter en avsättning för att bevara det reala värdet av stiftelsekapitalet täcka forskningsmedel om 327 miljoner kronor samt administrationskostnader om 34 miljoner kronor. Överskottet uppgår till 776 miljoner kronor (1 272).

Den finansiella verksamheten – tio år i sammandrag

Den 1 januari 1988 fick Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond nya stadgar som innebar att stiftelsen blev en självständig finansiell aktör. För att kunna bibehålla en stabil nivå på anslagna forskningsmedel lade styrelsen år 2003 upp som långsiktigt mål att den reala (inflationsjusterade) årsavkastningen ska överstiga 4 % över tiden. Mellan åren 1997 och 2006 har detta mål uppnåtts med god marginal. Under tioårsperioden har forskningsmedel motsvarande 3 270 miljoner kronor beviljats.

Nedan redovisas – i form av stapeldiagram – utvecklingen under de tio senaste åren av fyra grundläggande finansiella mått – den totala avkastningen, den reala avkastningen (inflationsjusterad), eget kapital till marknadsvärde samt årliga beviljade forskningsmedel.

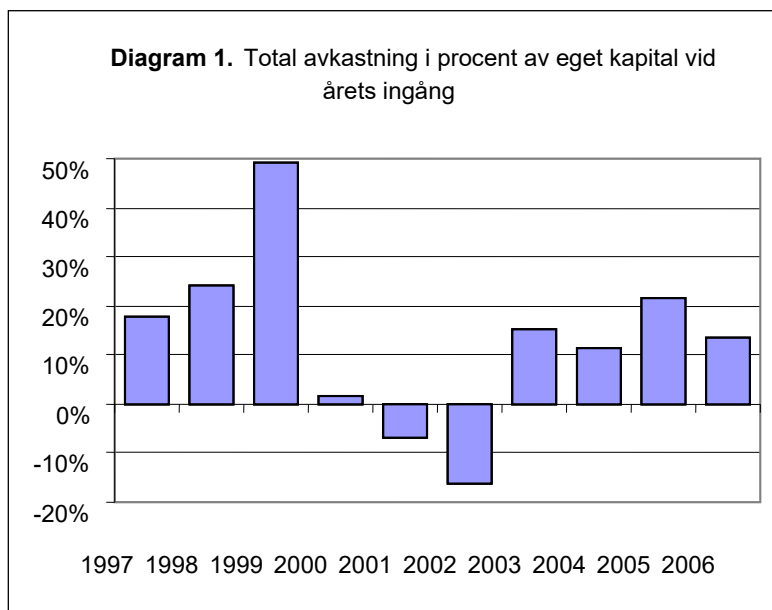


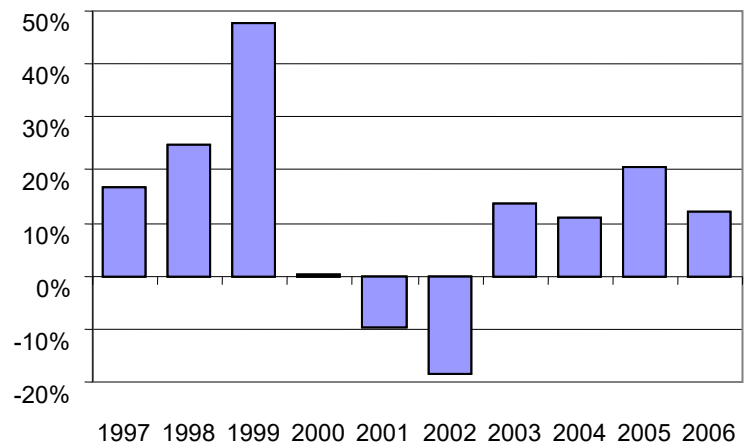
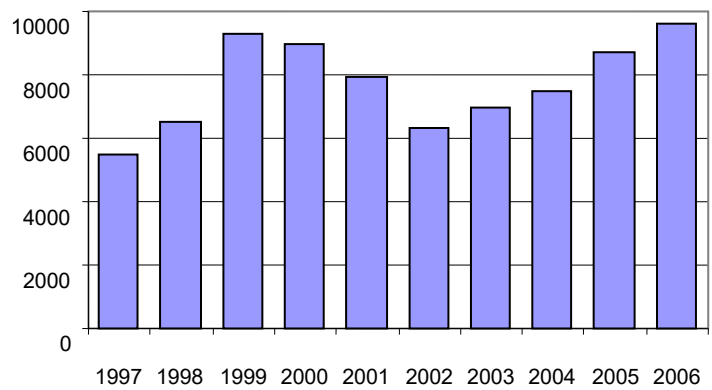
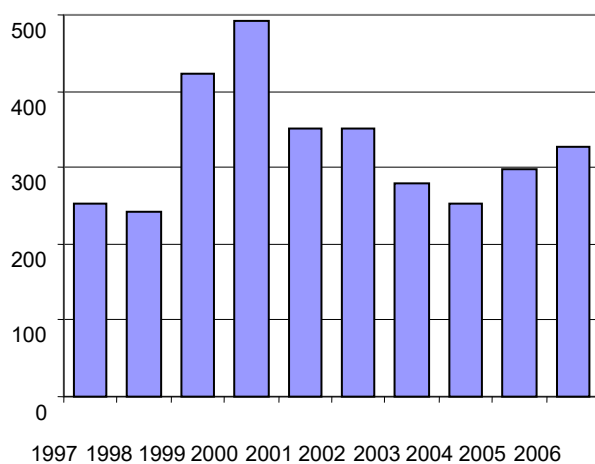
Diagram 2. Real avkastning i procent av eget kapital vid årets ingång**Diagram 3.** Marknadsvärderat eget kapital (mnkr)

Diagram 4. Beviljade forskningsmedel (mnkr)

Tabell 1. Finansiellt resultat (KSEK)

Tillgång	Intäkt/kostnad	2006	2005
<i>Fastigheter</i>	Intäkter	34 156	35 698
	Avskrivningar	-6 538	-6 115
	Restitution av skatt	–	164
	Räntekostnader	-2 088	-1 676
	Övriga kostnader	-37 257	-18 880
	Förändring av ej realiserade vinster	37 881	99 115
	Pågående nyanläggningar och förskott, Styrpinnen 23 *		-27 198
Summa fastigheter		26 154	81 108
<i>Aktier</i>	Utdelningar	136 382	112 552
	Realisationsvinster/förluster	662 623	233 951
	Återföring nedskrivningar	20 967	165 115
	Nedskrivningar	-37 090	-20 967
	Förändring av ej realiserade vinster	246 009	925 103
Summa aktier		1 028 891	1 415 754
<i>Hedgefonder</i>	Utdelningar	11 787	–
	Realisationsvinster/förluster	-10 448	12 812
	Förändring av ej realiserade vinster	18 381	26 459
Summa hedgefonder		19 720	39 271
Räntebärande			
<i>Bankmedel</i>	Ränteintäkter	2 337	2 322
	Valutakursvinster/förluster	-1 762	3 865
<i>Certifikat</i>	Ränteintäkter	26 531	16 675
<i>Obligationer</i>	Ränteintäkter	109 145	95 306
	Realisationsvinster/förluster	-1 662	13 006
	Nedskrivningar	-16 756	–
	Förändring av ej realiserade vinster	-59 644	-24 949
Summa räntebärande tillgångar		58 189	106 225
Valutaterminer	Ränteintäkter	833	1 422
	Räntekostnader	-9 066	-7 419
	Valutakursvinster/förluster	39 514	-45 835
	Förändring av ej realiserade vinster	829	8 734
Summa valutaterminer		32 110	-43 098
Finansiella kostnader		-2 738	-2 264
Finansiellt resultat		1 162 326	1 596 996

* Se kommentar till not 24.

Resultaträkning (KSEK)

	Not	2006	2005
<i>Stiftelsens intäkter</i>			
Utdelningar (aktier, hedgefonder)	1	148 170	112 552
Ränteintäkter	2	138 846	115 725
Resultat fastigheter	3	-9 639	10 704
Resultat från avyttring och nedskrivning av finansiella instrument	4	617 634	403 917
Valutakursresultat m.m.	5	37 753	-41 658
<i>Stiftelsens kostnader</i>			
Finansiella kostnader	6	-2 738	-2 264
Personalkostnader	7, 8, 9	-23 346	-20 557
Externa kostnader	10	-10 022	-9 244
Avskrivningar inventarier		-802	-536
Räntekostnader	11	-11 155	-9 095
Årets resultat	23	884 701	559 544
Förändring av ej realiserade vinster	12	243 456	1 034 462
Förändring av eget kapital till marknadsvärde före beviljade forskningsmedel	24	1 128 157	1 594 006

Balansräkning (KSEK)

	Not	2006-12-31		2005-12-31	
		Bokförda värden	Marknadsvärden	Bokförda värden	Marknadsvärden
Tillgångar					
<i>Anläggningstillgångar</i>					
Materiella anläggningstillgångar					
Fastigheter	14,15	350 529	785 000	325 410	722 000
Pågående nyanläggningar och förskott	16	2 763	2 763	27 198	*
Inventarier	17	2 005	2 005	1 252	1 252
Summa materiella anläggningstillgångar		355 297	789 768	353 860	723 252
* Marknadsvärdet för pågående nyanläggningar bedömdes år 2005 ingå i marknadsvärdet för Fastigheter.					
Finansiella anläggningstillgångar					
Obligationer	18	2 316 844	2 316 844	2 021 800	2 081 444
Aktier	19	3 208 705	5 003 975	3 189 522	4 738 783
Hedgefonder	20	369 671	450 650	424 021	486 619
Vinstandelslån	20	17 300	17 300		
Summa finansiella anläggningstillgångar		5 912 520	7 788 769	5 635 343	7 306 846
Summa anläggningstillgångar		6 267 817	8 578 537	5 989 203	8 030 098
<i>Omsättningstillgångar</i>					
Övriga kortfristiga fordringar	21	17 122	17 122	44 042	44 042
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	22	60 249	60 249	47 910	47 910
Certifikat		1 217 678	1 217 678	979 814	979 814
Valutaterminer	25	0	9 563	0	8 734
Kassa och bank		155 492	155 492	60 257	60 257
Summa omsättningstillgångar		1 450 541	1 460 104	1 132 023	1 140 757
Summa tillgångar		7 718 358	10 038 641	7 121 226	9 170 855
Eget kapital och skulder					
<i>Bundet eget kapital</i>					
Stiftelsekapital	23,24	2 424 665	2 424 665	2 392 078	2 392 078
<i>Fritt eget kapital</i>					
Kulturvetenskapliga donationen	23,24	1 753 373	1 753 373	1 729 807	1 729 807
Balanserat resultat	29	3 073 934	5 394 217	2 569 056	4 618 685
Summa eget kapital		7 251 972	9 572 255	6 690 941	8 740 570

Not	2006-12-31		2005-12-31	
	Bokförda värden	Marknadsvärden	Bokförda värden	Marknadsvärden
<i>Avsättningar</i>				
Avsättningar för pensioner	2 047	2 047	2 131	2 131
Summa avsättningar	2 047	2 047	2 131	2 131
<i>Långfristiga skulder</i>				
Inteckningslån	85 100	85 100	85 100	85 100
Summa långfristiga skulder	85 100	85 100	85 100	85 100
<i>Kortfristiga skulder</i>				
Beviljade ej utbetalda forskningsmedel	292 320	292 320	263 532	263 532
Leverantörsskulder	3 290	3 290	13 046	13 046
Övriga kortfristiga skulder	26 58 703	58 703	59 177	59 177
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	27 24 926	24 926	7 299	7 299
Summa kortfristiga skulder	379 239	379 239	343 054	343 054
Summa skulder och avsättningar	466 386	466 386	430 285	430 285
Summa eget kapital och skulder	7 718 358	10 038 641	7 121 226	9 170 855
<i>Ställda säkerheter</i>				
28 Fastighetsinteckningar	90 611		90 611	
<i>Ansvarsförbindelser</i>				
Beviljade anslag att utgå ur kommande års avkastning	3 780		28 355	

Kassaflödesanalys (KSEK)

	2006	2005
Kassaflöde från den löpande verksamheten		
Årets resultat	884 701	559 544
<i>Justeringar för poster som ej ingår i kassaflödet:</i>		
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar	7 340	6 650
Återföring av nedskrivning finansiella anläggningstillgångar	-20 967	-165 115
Nedskrivningar av finansiella anläggningstillgångar	53 846	20 967
Realisationsresultat	-650 513	-259 769
Förändring av avsättningar till pensioner	-84	-74
Förändringar räntefordran	-12 459	-2 595
Förändringar ränteskuld	37	445
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital	261 901	160 053
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapitalet		
Förändring av kortfristiga fordringar	-210 824	70 186
Förändring av kortfristiga skulder	7 361	-200 128
Kassaflöde från den löpande verksamheten	58 438	30 111
Kassaflöde från investeringsverksamheten		
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-33 229	-1 256
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	18	25
Pågående nyanläggningar och förskott	24 435	-27 198
Förvärv av finansiella anläggningstillgångar	-2 294 384	-2 288 245
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	2 634 841	2 465 907
Kassaflöde från investeringsverksamheten	331 681	149 233
Kassaflöde långfristig finansiering		
Förändring av långfristiga skulder	-	-
Kassaflöde långfristig finansiering	0	0
Kassaflöde från anslagsverksamheten		
Förändring av beviljade ej utbetalda anslag	28 787	39 302
Återbetalade anslag	2 893	2 919
Årets beviljade anslag	-326 564	-297 882
Kassaflöde från anslagsverksamheten	-294 884	-255 661
Årets kassaflöde	95 235	-76 317
Kassa, bank vid årets ingång	60 257	136 574
Kassa, bank vid årets utgång	155 492	60 257

Redovisnings- och värderingsprinciper

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen och Bokföringsnämndens allmänna råd. Redovisnings- och värderingsprinciper är oförändrade.

Värdering materiella anläggningstillgångar

Värdering bokförda värden

Materiella anläggningstillgångar värderas till historiskt anskaffningsvärde med avdrag för nedskrivningar och linjära avskrivningar.

Härvid tillämpas följande procentsatser för årlig avskrivning:

- Byggnader 2 %
- Inventarier 20 %
- Datorer 33,33 %

Mark värderas till historiskt anskaffningsvärde med avdrag för erforderliga nedskrivningar.

Investeringar i såväl egenutvecklad som förvärvad programvara kostnadsförs löpande.

Pågående nyanläggningar och förskott upptas till anskaffningsvärde. När arbetet färdigställts förs utgifter som är värdehöjande till balansposten fastigheter och övriga utgifter till resultaträkningen.

Värdering marknadsvärden

Marknadsvärde för fastigheter baseras på externa värderingar utförda av välrenommerade värderingsfirmor. Inventarier och datorer värderas till bokfört värde.

Värdering finansiella anläggningstillgångar

Värdering bokförda värden

Aktierelaterade värdepapper värderas individuellt till historiskt anskaffningsvärde minskat med erforderliga nedskrivningar.

Hedgefonder och vinstandelslån värderas kollektivt var grupp för sig till historiskt anskaffningsvärde minskat med erforderliga nedskrivningar.

Räntebärande värdepapper värderas kollektivt till historiskt anskaffningsvärde minskat med erforderliga nedskrivningar. Upplupen ränta på kupongobligationer redovisas som upplupen intäkt i balansräkningen. Instrument utan kupongränta värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Utländska värdepapper värderas utifrån anskaffningsdagens valutakurs.

Värdering marknadsvärden

Räntebärande och aktierelaterade värdepapper värderas till verkligt värde. Med verkligt värde avses senaste betalkurs på balansdagen eller om sådan saknas senaste köpkurs.

Hedgefonder och vinstandelslån värderas till verkligt värde. Med verkligt värde menas det värde som rapporterats från respektive fondförvaltare.

Utländska värdepapper värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Värdering omsättningstillgångar

Värdering bokfört värde

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

Fordringar i utländsk valuta värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Utestående valutaterminskontrakt värderas kollektivt enligt lägsta värdets princip (LVP). Det innebär att om tillgångskollektivet valutaterminer har negativt marknadsvärde redovisas detta som skuld och motsvarande nedskrivning görs. Skillnaden mellan terminskurs och avistakurs periodiseras över terminskontraktets löptid och redovisas som upplupen ränteintäkt.

Upplupen ränta på certifikat redovisas som upplupen intäkt i balansräkningen.

Banktillgodohavanden i utländsk valuta värderas till balansdagens valutakurs.

Värdering marknadsvärden

Som marknadsvärde används bokfört värde utom för valutaterminskontrakt som värderas till verkligt värde.

Värdering skulder

Skulder i utländsk valuta värderas utifrån balansdagens valutakurs.

Beviljade forskningsmedel

Beviljade forskningsmedel redovisas direkt mot fritt eget kapital. Beviljade medel skuldförs vid beslutstillfället.

Eget kapital

Till bokfört värde

Bokfört eget kapital utgörs av bundet och fritt eget kapital. Bundet eget kapital (stiftelsekapital) består av Jubileumsdonationen (Riksbankens donation) och Erik Rönnbergs donationer. Enligt donationsvillkoren ska realvärdet för dessa donationer upprätthållas över tiden. Detta sker genom en årlig avsättning till bundet eget kapital, med ett belopp beräknat utifrån konsumentprisindex utveckling mellan åren. Det bundna egna kapitalet är ej tillgängligt för utdelning.

Fritt eget kapital består av Kulturvetenskapliga donationen och balanserat resultat. För denna donation gäller, som framgår av donationsvillkoren, att dess hela kapital får användas för anslag till forskning. Inom ramen för fritt eget kapital görs emellertid ändå en avsättning för bevarande av donationens realvärde.

Balanserat resultat består av vinstmedel med avdrag för avsättning för bevarande av donationernas realvärden samt för beviljade forskningsmedel. Enligt styrelsebeslut 1992 ska balanserat resultat som lägst uppgå till ett belopp motsvarande tre års utdelning av forskningsmedel i normal omfattning.

Till marknadsvärde

Eget kapital till marknadsvärde motsvarar stiftelsens nettoförmögenhet vid värdering av tillgångar och skulder till marknadsvärden.

Noter (belopp i KSEK)

Not 1.	Utdelningar		
		2006	2005
	Aktier	136 382	112 552
	Hedgefonder	11 787	–
	Summa	148 169	112 552

Not 2.	Ränteintäkter		
		2006	2005
	Obligationer	109 145	95 306
	Certifikat	26 531	16 675
	Valutaterminer	833	1 422
	Bank	2 337	2 322
	Summa	138 846	115 725

Not 3.	Resultat fastigheter		
		2006	2005
	Hysesintäkter	34 156	35 698
	Avskrivningar	–6 538	–6 115
	Övriga kostnader	–37 257	–18 879
	Summa	–9 639	10 704

Av fastighetsintäkterna utgör 3 485 (2 013) en beräknad internhyra för stiftelsens egna lokaler.

Se även not 11, 14 och 15.

Not 4.	Resultat från avyttring och nedskrivning av finansiella instrument		
		2006	2005
	Realisationsresultat obligationer	-1 662	13 006
	Nedskrivning obligationer	-16 756	-
	Realisationsresultat aktier	662 623	233 951
	Återföring nedskrivning aktier	20 967	165 115
	Nedskrivning aktier	-37 090	-20 967
	Realisationsresultat hedgefonder	-10 448	12 812
	Summa	617 634	403 917

Not 5.	Valutakursresultat m.m.		
		2006	2005
	Valutakursresultat orealiserat	-1 762	3 865
	Valutakursresultat valutaterminer	39 514	-45 835
	Restitution av skatt	-	164
	Övrigt	1	148
	Summa	37 753	-41 658

Not 6.	Finansiella kostnader		
		2006	2005
	Depåavgift	599	559
	Övriga finansiella kostnader	2 139	1 705
	Summa	2 738	2 264

Not 7.	Löner, andra ersättningar och sociala kostnader		
		2006	2005
	Löner och andra ersättningar		
	Styrelse och verkställande direktör	2 708	2 526
	Övriga anställda	10 160	8 873
	Summa	12 868	11 399
	Sociala kostnader	9 566	8 573
	– varav pensionskostnader	4 401	3 980

Av pensionskostnader avser 346 (664) styrelse och verkställande direktör.

Not 8.	Medelantal anställda		
		2006	2005
	Kvinnor	9,0	8,0
	Män	7,3	8,0
	Summa	16,3	16,0

Not 9.	Sjukfrånvaro 2006		
		Korttids- frånvaro	Långtids- frånvaro
	Kvinnor	1,18 %	0,00 %
	Män	0,90 %	0,00 %
	Summa	1,05 %	0,00 %

Not 10.	Ersättning till revisorer		
		2006	2005
	Öhrlings PricewaterhouseCoopers:		
	– internrevision och revisionsnära rådgivning	187	189
	– övriga uppdrag	134	285
	Riksrevisionen (extern revision)	238	183
	Summa	559	657

Not 11.	Räntekostnader		
		2006	2005
	Valutaterminer	9 067	7 418
	Fastigheter	2 088	1 677
	Summa	11 155	9 095

Not 12.	Förändring av ej realiserade vinster			
		2006	2005	Förändring
	Fastigheter *	434 471	396 590	37 881
	Obligationer	0	59 644	-59 644
	Aktier	1 795 270	1 549 261	246 009
	Hedgefonder	80 979	62 598	18 381
	Valutaterminer	9 563	8 734	829
	Summa	2 320 283	2 076 827	243 456

* Se not 24.

Not 13.	Avsättning för bevarande av realvärden
Genomsnittsvärdet för konsumentprisindex år 2006 uppgår till 284,22. Motsvarande indexvärde för år 2005 är 280,4. Mellan år 2005 och år 2006 ökade således konsumentprisindex med 1,3623 %. Det uppindexerade reala stiftelsekapitalet (bundet eget kapital) ska därför ökas med $2\,392\,078 \times 0,013623 = 32\,587$ medan Kulturvetenskapliga donationen (fritt eget kapital) ökas med $1\,729\,807 \times 0,013623 = 23\,565$. Se vidare not 23 och 24.	

Not 14.	Fastigheter		
		Bokfört värde	Marknads- värde
	Styrpinnen 23, Stockholm	104 082	138 000
	Claus Mortensen 24, Malmö	74 417	90 000
	Brännaren 7, Stockholm	15 096	57 000
	Kampsången 4, Stockholm	10 325	45 000
	Sländan 2, Stockholm	7 439	49 000
	Trädlärkan 2, Stockholm	13 871	38 000
	Rekryten 6, Stockholm	24 056	93 000
	Snöklockan 1, Stockholm	20 363	70 000
	Jasminen 4, Stockholm	13 960	45 000
	Apelträdet 5, Stockholm	13 559	38 000
	Hjorten 17, Stockholm	16 140	70 000
	Sånglärkan 12, Stockholm	37 221	52 000
	Summa	350 529	785 000

Fastigheterna ägs till 100 %.

Not 15.	Fastigheter		
		2006	2005
	<i>Byggnader</i>		
	Ingående anskaffningsvärden	305 718	305 718
	Årets investeringar från pågående nyanläggningar	31 657	–
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	337 375	305 718
	Ingående avskrivningar	–71 536	–65 421
	Årets avskrivningar	–6 538	–6 115
	Utgående ackumulerade avskrivningar	–78 074	–71 536
	Ingående nedskrivningar	–29 800	–29 800
	Utgående ackumulerade nedskrivningar	–29 800	–29 800

		2006	2005
	<i>Mark</i>		
	Ingående anskaffningsvärden	135 128	135 128
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	135 128	135 128
	Ingående nedskrivningar	–14 100	–14 100
	Utgående ackumulerade nedskrivningar	–14 100	–14 100
	Utgående restvärden enligt plan byggnader och mark	350 529	325 410
	Taxeringsvärden, byggnader	224 379	224 379
	Taxeringsvärden, mark	235 755	235 755

Fastigheternas marknadsvärden framgår av not 14. Se även not 3, 11 och 16.

Not 16.	Pågående nyanläggningar och förskott	2006	2005
	Ingående anskaffningsvärden	27 198	–
	Årets utgifter Styrpinnen 23	20 825	27 198
	Årets utgifter Claus Mortensen 24	3 511	–
	Överfört till byggnad Styrpinnen 23	–30 392	–
	Överfört till byggnad Claus Mortensen 24	–1 265	–
	Överfört till inventariet	–1 094	–
	Bokfört som kostnad Styrpinnen 23	–13 774	–
	Bokfört som kostnad Claus Mortensen 24	–2 246	–
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	2 763	27 198

Not 17.	Inventarier		
		2006	2005
	Ingående anskaffningsvärden	4 403	3 500
	Inköp	1 573	1 256
	Försäljningar och utrangeringar	-1 255	-353
	Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	4 721	4 403
	Ingående avskrivningar	-3 151	-2 943
	Försäljningar och utrangeringar	1 237	328
	Årets avskrivningar	-802	-536
	Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 716	-3 151
	Utgående restvärden enligt plan	2 005	1 252

Not 18.	Obligationer			
	Förfalloår	Nominellt värde	Bokfört värde	Marknadsvärde
	<i>Svenska nominalränteobligationer</i>			
	2007	240 000	251 273	242 634
	2008	240 000	260 303	247 384
	2009	435 000	472 156	454 991
	2010	265 000	298 098	282 310
	2011	250 000	277 539	268 599
	2012	98 000	109 388	106 368
	2014	80 000	99 040	94 750
	2015	57 000	57 819	59 832
	2016	44 000	41 542	41 206
	2017	20 000	19 989	19 919
	2020	40 000	40 767	45 297
	Summa		1 927 914	1 863 290

		Nominellt värde	Bokfört värde	Marknads- värde
	<i>Svenska realränteobligationer</i>			
	2008	185 000	217 335	225 574
	2015	130 000	148 376	166 286
	2020	35 000	32 840	52 672
	2028	6 000	7 134	9 022
	Summa		405 685	453 554
	Nedskrivning obligationer		-16 755	
	Summa obligationer		2 316 844	2 316 844

Not 19.	Aktier			
		Antal	Bokfört värde	Marknads- värde
	<i>Svenska aktier</i>			
	Acando B	745 000	11 138	11 138
	Alfa Laval	100 000	10 953	30 900
	Assa Abloy B	300 000	34 995	44 700
	AstraZeneca SDB	350 000	128 625	128 625
	Atlas Copco A	530 000	36 486	121 900
	Autoliv SDB	30 000	7 703	12 405
	Axis	250 000	3 245	22 938
	Ballingslöv	85 000	5 821	17 255
	Bergman & Beving B	150 000	5 850	28 575
	Biotage A	228 580	3 040	3 040
	Biovitrum	20 000	2 000	2 280
	Boliden	280 000	9 926	49 280
	Electrolux B	170 000	23 290	23 290
	Elekta B	100 000	3 337	14 425
	Ericsson B	10 800 000	219 108	298 620
	Fenix Outdoor B	115 900	6 442	7 302
	G&L Beijer B	200 000	13 420	43 400
	Gefinge B	200 000	13 247	30 700
	Hennes & Mauritz B	640 000	120 740	221 440
	HiQ	250 000	10 114	10 575
	Holmen B	70 000	15 838	20 860

		Antal	Bokfört värde	Marknads- värde
	Hufvudstaden A	387 200	13 274	30 008
	Husqvarna	250 000	0	26 750
	Investor B	700 000	60 302	117 600
	Invik B	31 000	1 755	4 681
	Kinnevik B	310 000	17 951	35 650
	Know It	100 000	5 849	6 300
	Lindab	60 000	6 698	7 815
	Lindex	300 000	23 994	26 325
	Lundin Petroleum	200 000	15 900	15 900
	Medivir B	70 000	3 990	3 990
	Millicom SDB	40 000	8 558	17 260
	MTG B	80 000	15 472	36 000
	NCC B	100 000	16 887	18 750
	Nobia	60 000	3 597	15 810
	Nokia SDB	180 000	25 236	25 236
	Nordea	2 300 000	102 444	242 650
	Old Mutual	548 728	10 074	12 182
	OMX	84 000	9 927	10 584
	Sandvik	1 050 000	57 823	104 475
	SCA B	200 000	50 744	71 500
	Scania B	145 968	27 851	70 210
	SEB A	582 000	53 867	126 585
	Securitas B	500 000	32 180	53 125
	Securitas Direct B	500 000	8 000	10 850
	Securitas Systems B	500 000	11 500	13 850
	Semcon AB	58 600	3 781	3 999
	Skanska B	225 000	17 180	30 375
	SKF B	450 000	32 655	56 925
	SSAB B	200 000	10 052	30 900
	Swedbank A	538 000	83 765	133 693
	Svenska Handelsbanken A	480 000	66 380	99 360
	Tele 2 B	300 000	28 069	30 000
	Telelogic	500 000	7 650	7 650

		Antal	Bokfört värde	Marknadsvärde
	TeliaSonera	3 000 000	103 949	168 750
	Transcom Worldwide SDB A	100 000	7 011	7 350
	Transcom Worldwide SDB B	250 000	8 242	19 750
	Unibet Group	30 000	4 736	5 880
	Volvo A	25 000	11 040	12 150
	Volvo B	320 000	53 785	150 880
	Ångpanneföreningen B	257 018	28 217	37 589
	Summa svenska aktier		1 735 703	3 042 985
	<i>Utländska aktier</i>	Antal	Bokfört värde	Marknadsvärde
	Belgien			
	Dexia	100 000	14 182	18 742
	Fortis	90 000	16 213	26 265
	KBC	44 000	22 898	36 920
	Danmark			
	DSV	28 000	8 312	34 987
	Finland			
	Nokia	145 000	19 986	20 274
	Sampo	125 000	19 686	22 897
	Uponor	100 000	9 594	25 615
	Frankrike			
	Axa	73 000	20 169	20 222
	Danone	30 000	18 514	31 107
	Iliad	49 500	12 741	29 419
	Nexity	23 267	7 699	11 537
	Orpea	29 000	7 755	18 794
	Sanofi Aventis	25 000	14 634	15 795
	Schneider Electric	25 000	18 924	18 990
	Société Générale	35 000	26 523	40 654
	Total	75 000	24 027	37 021
	Veolia Environnement	90 000	20 059	47 473
	Vivendi Universal	120 000	32 093	32 093

		Antal	Bokført värde	Marknads- värde
	Grekland			
	Germanos	114 240	12 767	19 605
	National Bank of Greece	59 000	13 699	18 598
	OPAP	50 000	6 553	13 223
	Holland			
	Aegon	156 000	20 346	20 346
	ING Groep	86 000	18 382	26 092
	Vedior	155 000	21 593	21 994
	Irland			
	Bank of Ireland	300 000	39 535	47 419
	Ryanair	230 000	12 747	21 667
	Italien			
	Assicurazioni Generali	100 000	30 050	30 050
	Banca Popolare di Verona	94 000	18 246	18 441
	Bulgari	200 000	14 438	19 419
	ENI	180 000	23 690	41 425
	Norge			
	Prosafe	200 000	6 689	19 399
	Telenor	300 000	23 701	38 552
	TGS Nopec	150 000	8 061	21 208
	Yara International	180 000	15 150	27 964
	Schweiz			
	Adecco	45 000	17 756	21 033
	Logitech	90 000	9 750	17 761
	Nestle	8 200	19 934	19 934
	Novartis	47 000	16 213	18 537
	Roche	37 000	28 964	45 389
	UBS	80 000	33 259	33 259
	Zurich Financial	13 000	14 850	23 939
	Spanien			
	BBVA	250 000	21 527	41 187
	Inditex	105 000	21 196	38 703
	Telefonica	190 000	27 664	27 664

		Antal	Bokfört värde	Marknadsvärde
	Storbritannien			
	Aviva	180 000	19 829	19 829
	BP	504 421	38 362	38 362
	CSR	80 000	5 481	6 969
	Diageo	70 000	9 347	9 404
	Dignity	155 555	6 749	13 665
	GlaxoSmithKline	300 000	54 034	54 034
	HBOS	200 000	30 211	30 341
	HSBC Holdings	500 000	59 066	62 383
	Lloyds TSB	640 000	48 272	49 017
	National Grid	180 000	17 778	17 778
	Premier Foods	305 000	10 086	12 334
	Punch Taverns	300 000	24 298	51 421
	Reckitt Benckiser	100 000	19 599	31 279
	Royal Bank of Scotland	75 000	20 032	20 032
	Royal Dutch Shell B	200 000	47 977	47 977
	Sage	460 000	16 606	16 706
	Scottish & Southern Energy	70 000	14 578	14 578
	Smith & Nephew	450 000	29 430	32 143
	Tesco	375 000	20 328	20 328
	Vodafone Group	700 000	13 274	13 274
	Xstrata	67 000	21 954	22 896
	Tyskland			
	Celesio	50 000	18 353	18 353
	Depfa Bank	140 000	15 174	17 134
	Fresenius Medical Care	27 000	13 961	24 623
	Pfleiderer	50 000	8 683	9 253
	Rational	20 000	13 232	25 498
	RWE	50 000	28 401	37 709
	SAP	80 000	25 663	29 091
	Stada	84 000	11 475	32 966
	Summa utländska aktier		1 473 002	1 960 990
	Summa aktier totalt		3 208 705	5 003 975

Not 20.	Alternativa placeringar			
		Antal andelar	Bokfört värde	Marknadsvärde
	<i>Hedgefonder</i>			
	Carnegie Worldwide Long/Short	33 234	50 000	52 811
	Catella	446 588	50 000	59 369
	Eikos	413	52 471	86 318
	Futuris	23 904	50 390	58 640
	Graal	226 596	30 299	33 650
	Lynx	210 770	30 972	35 339
	Nektar	34 131	55 539	64 982
	Tanglin	47 727	50 000	59 541
	Summa hedgefonder		369 671	450 650
	<i>Vinstandelslån</i>			
	Sveafastigheter Fund II		17 300	17 300
	Summa vinstandelslån		17 300	17 300
	Summa alternativa placeringar		386 971	467 950

Not 21.	Övriga kortfristiga fordringar		
		2006	2005
	Hysesfordringar m.m.	75	425
	Osäkra hyresfordringar	–	–307
	Skattefordran	1 135	731
	Momsfordran	2 351	88
	Sålda ej betalda värdepapper	13 561	43 089
	Övrigt	–	16
	Summa	17 122	44 042

Not 22.	Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		
		2006	2005
	Upplupna räntor	59 935	47 476
	Förutbetalda kostnader	314	434
	Summa	60 249	47 910

Not 23.	Eget kapital, bokfört värde				
		Bundet eget kapital *	Fritt eget kapital		Eget kapital
			Kulturvetenskapliga donationen	Balanserat resultat	
	Eget kapital 2005-12-31	2 392 078	1 729 808	2 569 056	6 690 942
	Avsättning för bevarande av donationernas realvärde	32 587	23 565	-56 152	
	Årets resultat			884 701	884 701
	Återbetalade anslag			2 893	2 893
	Beviljade forskningsmedel			-326 564	-326 564
	Eget kapital 2006-12-31	2 424 665	1 753 373	3 073 934	7 251 972

* Jubileumsdonationen och Erik Rönnbergs donationer.

Not 24.	Eget kapital, marknadsvärde				
		Bundet eget kapital *	Fritt eget kapital		Eget kapital
			Kulturvetenskapliga donationen	Balanserat resultat	
	Eget kapital 2005-12-31	2 392 078	1 729 808	4 618 685	8 740 571
	Avsättning för bevarande av donationernas realvärde	32 587	23 565	-56 152	
	Förändring av eget kapital till marknadsvärde			1 128 157	1 128 157
	Avslutade pågående nyanläggningar från 2005			27 198	27 198
	Återbetalade anslag			2 893	2 893
	Beviljade forskningsmedel			-326 564	-326 564
	Eget kapital 2006-12-31	2 424 665	1 753 373	5 394 217	9 572 255

* Jubileumsdonationen och Erik Rönnbergs donationer.

Not 25.	Valutaterminer		
	Köpt/såld valuta	Nominellt belopp	Marknadsvärde
	<i>Förfallomånad 2007-01</i>		
	SEK/CHF	11 093	419
	SEK/EUR	203 443	4 800
	SEK/GBP	54 952	1 414
	SEK/NOK	9 933	-37
	<i>Förfallomånad 2007-02</i>		
	SEK/CHF	63 538	1 118
	SEK/EUR	243 286	556
	SEK/GBP	83 911	-231
	SEK/NOK	31 799	-58
	<i>Förfallomånad 2007-03</i>		
	SEK/CHF	17 641	196
	SEK/EUR	155 589	435
	SEK/GBP	155 470	737
	SEK/NOK	11 596	214
	Summa valutaterminer	1 042 251	9 563

Bokfört värde är 0 enligt lägsta värdets princip.

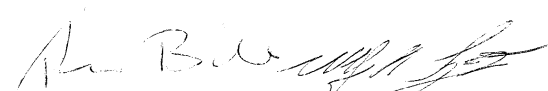
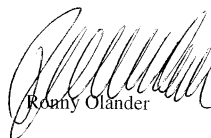
Not 26.	Övriga kortfristiga skulder		
		2006	2005
	Personalens källskatt	809	–
	Köpta ej betalda värdepapper	52 617	58 541
	Förvaltade medel från riksdagen	22	28
	Förvaltade medel från Sida	1 070	500
	Förvaltade medel för samprojekt	4 040	–
	Förvaltade medel från Stiftelsen framtidsens kultur	65	65
	Övrigt	80	43
	Summa	58 703	59 177

Not 27.	Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		
		2006	2005
	Sociala avgifter	666	–
	Intjänade ej uttagna semesterdagar	1 250	860
	Särskild löneskatt på pensionsförsäkringspremier	1 032	936
	Upplupna räntor	1 189	1 153
	Förutbetald hyresintäkt	3 399	3 522
	Förutbetalda värdepapper	12 617	–
	Övrigt, fastigheter	4 502	643
	Övriga upplupna kostnader	271	185
	Summa	24 926	7 299

Not 28.	Ställda säkerheter		
		2006	2005
	<i>För egna avsättningar och skulder</i>		
	<i>Avseende skuld för inteckningslån och derivathandel</i>		
	Fastighetsinteckningar	90 611	90 611
	Summa	90 611	90 611

Not 29.	Beviljade medel till forskning		
		2006	2005
	Medel från Jubileumsdonationen inkl. Nils-Eric Svenssons fond	138 277	158 917
	Medel från Kulturvetenskapliga donationen	187 487	138 595
	Medel från Erik Rönnbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar	600	280
	Medel från Erik Rönnbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnaåren	200	90
	Summa	326 564	297 882

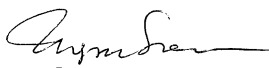
Stockholm den 6 februari 2007

Daniel Tarschys
OrdförandePer Bill
Vice ordförande
Ulf Sjösten

Roahy Olander



Christina Garsten


Hans Hoff

Ingvar Svensson



Claes-Göran Alvstam



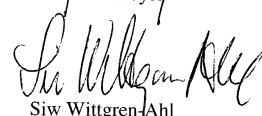
Hans Ola Meyer



Kristina Ståhl



Kajsa Lindstahl



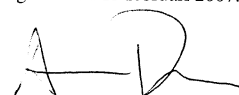
Siw Wittgren-Ahl

Göran Blomqvist
Verkställande direktör

Riksrevisionens revisionsberättelse har avgivits den 15 februari 2007.



Kerstin Jönsson



Alexandra Popovic

Donationernas marknadsvärde (belopp i KSEK)

De medel som Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond förvaltar härrör från fem olika donationer.

- Donation från Sveriges riksbank för att främja och understödja vetenskaplig forskning (Jubileumsdonationen)
- Nils-Eric Svenssons fond
- Kulturvetenskapliga donationen
- Erik Rönnerbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar
- Erik Rönnerbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnåren

(För en mer utförlig beskrivning av ändamålen för de olika donationerna hänvisas till avsnittet (Den forskningsstödande verksamheten).

Samtliga medel som donerats till Riksbankens Jubileumsfond samförvaltas. Avkastningen från de olika donationerna ska emellertid gå till olika ändamål. Stiftelsens totala avkastning på förvaltade medel måste därför fördelas på de olika donationerna.

Vid ingången av år 2006 var marknadsvärdet för de olika donationerna följande:

1. Jubileumsdonationen inkl. Nils-Eric Svenssons fond	6 016 218	(68,8310 %)
2. Kulturvetenskapliga donationen	2 698 167	(30,8695 %)
3. Erik Rönnerbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar	20 013	(0,2289 %)
4. Erik Rönnerbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnåren	6 172	(0,0706 %)

Totalt eget kapital vid ingången av år 2006 8 740 570

Riksbankens Jubileumsfonds totala avkastning år 2006 (bokföringsmässigt resultat + förändring av ej realiserade vinster = 884 701 + 243 456 = 1 128 157) ska proportioneras ut på de olika donationerna. En korrigering behöver också göras för avslutade pågående nyanläggningar och förskott från 2005, vilka totalt uppgår till 27 198.

1. *Jubileumsdonationen inkl. Nils-Eric Svenssons fond*

Ingående värde	6 016 218
Andel av årets totala avkastning	776 522
Årets anslag och återbetalade anslag	-135 773
Andel av pågående nyanläggningar och förskott (not 24)	18 583

Marknadsvärde 2006-12-31 6 675 550

Anslagen från Nils-Eric Svenssons fond har inte någon direkt koppling till avkastningen på förvaltade medel. Styrelsen för Riksbankens Jubileumsfond har förbundit sig att se till att anslagen per år kan uppgå till ett visst belopp, som för år 2006 är 300. Donationen ska anses vara förbrukad vid utgången av år 2015. I denna sammanställning har därför Nils-Eric Svenssons fond slagits ihop med Jubileumsdonationen.

2. *Kulturvetenskapliga donationen*

Ingående värde	2 698 167
Andel av årets totala avkastning	348 256
Årets anslag och återbetalade anslag	-187 098
Andel av pågående nyanläggningar och förskott (not 24)	8 536

Marknadsvärde 2006-12-31 2 867 861

3. *Erik Rönnbergs donation för forskning om åldrande och åldersrelaterade sjukdomar*

Ingående värde	20 013
Andel av årets totala avkastning	2 582
Årets anslag	-600
Andel av pågående nyanläggningar och förskott (not 24)	61

Marknadsvärde 2006-12-31 22 056

4. *Erik Rönnbergs donation för forskning om sjukdomar under de tidiga barnaåren*

Ingående värde	6 172
Andel av årets totala avkastning	797
Årets anslag	-200
Andel av pågående nyanläggningar och förskott (not 24)	19

Marknadsvärde 2006-12-31 6 788

Totalt eget kapital till marknadsvärde 2006-12-31 9 572 255